Cartea Ostașului

ION ARAMĂ

PASAGERUL CLANDESTIN

O navă nouă, un erou tînăr şi... aventura. Dar dincolo de toate acestea, am scris cartea „Pasagerul clandestin“, cu dorinţa ca cititorul să desprindă din ea îndemnul : „Fii vigilent !“

Ion Arama

ION ARAMĂ

PASAGERUL CLANDESTIN

— povestire —

EDITURA MILITARĂ

Coperta și ilustrațiile : M. STIPLOȘEC

I

Cum se ţine un jurnal. Despre mine şi despre nava „Cosînzeana". Nea Relu e curios. Vine comisia cu vestea plecării.

Complicată treabă să ţii un jurnal! Întîi, trebuie voinţă: aşa cam cîtă ţi-ar trebui ca să laşi tutunul. Al doilea, e cazul să ai ceva în cap, dacă vrei să scrii lucruri interesante, pe care să le citeşti cu drag la o adică, peste vreo patruzeci de ani, bînd ceai de sunătoare şi ascultînd suflarea crivăţului. Altfel, dacă nu ştii să alegi ce-i vrednic de pus pe hîrtie te pomeneşti notînd în fiecare zi: că te-ai sculat cu noaptea-n cap sau ai lenevit în cuşetă pîn-a dat nostromul peste tine; că te-a junghiat genunchiul în semn de ploaie; că ai pescuit un rechin grozav — şi alte fleacuri de-astea care, la urma urmelor, nu fac nici cît o lulea spartă. Cu alte cuvinte, dacă n-ai a scrie lucruri de seamă, mai bine te lași păgubaș și-ți petreci cartul liber într-un chip mai folositor: jucînd șah cu secundul sau ascultînd poveștile bucătarului cu față de pirat ieșit la pensie, care-a citit jumătate din cărțile cîte sînt pe lume.

Asta-i părerea mea, cînd e vorba de un „jurnal intim". Și se-nțelege că nici nu mi-ar fi trecut prin minte să m-apuc vreodată de mîzgălit hîrtie, de n-ar fi fost întîmplarea aceea...

Mai întîi cîte ceva despre mine. Am împlinit douăzeci de ani săptămîna trecută ; port mustață de vreo șase luni și ridic într-o mînă sacul cu ciment. De meseria mea sînt marinar de punte. Cum am ajuns aici ? E destul să vă spun că și taică-meu a fost marinar de cursă lungă. A trecut prin multe bătrînul : furtuni, naufragii, escale în porturi depărtate — și poveștile lui mi-au legănat copilăria. În loc de capra cu trei iezi — legenda lui Simbad marinarul ; în loc de Harap Alb — răzbunarea Corsarului... Iar la vîrsta cuvenită, printre cărțile tatei am găsit destule care aveau, într-un fel sau altul, legătură cu marea. Viața de marinar îmi devenea mereu mai dragă și mai apropiată ; mărturisesc că și acum, cînd citesc o pagină cu vijelii și uragane, strîng fără voie pumnii și aș vrea să fiu și eu pe-acolo ; sînt sortit să străbat marea, iar visul meu, tăinuit cu strășnicie-n suflet, a fost de totdeauna să ajung căpitanul unei nave albe, uriașe, cu două coșuri înclinate înapoi, parcă a zbor, cu mașini puternice, în stare să biruie chiar și taifunul zugrăvit de Joseph Conrad...

Dar pînă la uriașa navă albă, mi-am început ucenicia mării pe-un remorcher cu aburi, construit acum o jumătate de veac, de te mirai cum se mai ține deasupra apei. Ba, ca s-ajung la el, a trebuit să fug de-acasă, spre marea mîhnire a maică-mii care visase să mă vadă funcționar cu cravată și punctual la masa de prînz. Ca ajutor de marinar pe remorcher, în primele două săptămîni aveam palmele spintecate de răni subțiri, însîngerate, de la spălatul punții cu apă de mare și de la parîmele grele pe care le mînuiam toată ziua ; peste alte două săptămîni, rănile s-au lecuit ca după cel mai strașnic tratament, devenind niște bătături respectabile pe care le port cu mîndrie și astăzi. Dar nici rănile, nici bătăturile și nici oboseala cumplită nu m-au alungat de pe punte, fiindcă, după o zi de alergătură şi de zbucium, venea seara. Ce minunate-s serile la bord ! Te-ntinzi, cu mîinile sub cap, în cuşeta îngustă ; prin iubloul deschis pătrunde zvonul depărtat al portului, odată cu briza umedă, iar apa loveşte bordajul cu sunet dulce şi înăbuşit ; zvîcnetul muşchilor obosiţi se alină treptat ; nava se leagănă, simţi că pluteşti... Seri multe am petrecut aşa : în legănatul moale, în scrîşnetul uşor al parîmelor de la cheu, croiam planuri de viitor şi manevram după voie nava cea albă cu două coşuri ; adormeam curînd, şi pe aripile somnului continuam călătoria fantastică... În zori, cînd mă trezea vreun sunet de sirenă, priveam cu drag plafonul scund al cabinei şi ascultam uşurat paşii cartului de pe punte, bucurîndu-mă că ambarcarea mea nu e doar un vis...

După vreun an am fost mutat pe un mic cargou, care nu trecuse niciodată Gibraltarul. Duceam ciment şi aduceam citrice ; lunile de iarnă le petreceam în drum spre Haifa sau Alexandria, iar în timpul escalelor cutreieram străzile înguste şi zgomotoase ale porturilor din Mediterana orientală. Am învăţat cîteva cuvinte arăbeşti, cîteva greceşti şi mă socoteam navigator de viță, pînă-ntr-o zi cînd m-au chemat la cadre : „Tovarășe Trupcea, noi știm cum muncești dumneata, cum te porți la bord și în escale ; sîntem mulțumiți și-ți facem o propunere : vrei să te ambarci pe „Cosînzeana“ ?

Dacă vreau ! Păi cargoul „Cosînzeana“ era ultima creație a șantierelor noastre navale ; tot portul vorbea despre el încă înainte de a părăsi cala ; în jurul lui se țesuseră adevărate legende privind calitățile manevriere și rezistența la furtună. Tovarășul de la cadre era om serios, avea costum cu vestă și purta ochelari, de aceea n-am îndrăznit să-l îmbrățișez. Am strigat însă „ura !“ și i-am scuturat mîna timp de cinci minute, pîn-a zîmbit și el, bucurîndu-se de bucuria mea !

Cam atît am de spus despre mine. În plus, trebuie să adaug că mă cheamă Georgică. Da, așa mă cheamă. Cred că n-o să rîdeți, așa cum rîd băieții din echipaj, datorită nesuferitului obicei al nostromului — altminteri un om foarte cumsecade — care spune „Georgică“ tuturora, fără alegere : „Georgică, ia uită-te la vinciul ăla, mi se pare mie sau s-a cam prăfuit ?... Georgică, leagă mătăluță parîma asta ca lumea, că parcă-i un ștreang de priponit caii ! Stai la soare, Georgică, şi nu-ţi pasă că felinarele de rezervă n-au ulei în ele!“... Uite-aşa o ţine cît e ziua de lungă, şi dacă mă aflu prin preajmă, mi se pare că tot mie-mi vorbeşte. Ceilalţi ştiu cum stau lucrurile şi fac mare haz.

Iertaţi-mă. m-am lungit cu vorba şi despre „Cosînzeana“ n-am spus mai nimic pînă acum. E făcută de mînă măiastră, iar numele i se potriveşte de minune. Cred c-aţi văzut-o, pozată prin ziare. Dacă e cineva care habar n-are de ea, apoi daţi-mi voie să-l compătimesc ! E o navă... Navă ? Pasăre, nu navă ! Albă şi lungă ca o săgeată. cu catargele înclinate înapoi... Chiar atunci cînd stă pe loc, pare că spintecă vîntul, zburînd cu măreţie peste valuri. Într-un cuvînt, „Cosînzeana“ e totuna cu nava mea din vis. Mă mîndresc cu ea de parc-aş fi construit-o eu însumi şi sînt gata să jur că nici un vas mai mîndru n-a brăzdat vreodată mările... Cunosc cîţiva inşi care susţin că „Cosînzeana“ e soră geamănă cu alte două nave, iar pe calele şantierului de la Dunăre mai stau încă patru gata de lansare, că au pus ei o vorbă unde trebuie, ca să fie transferaţi pe una din ele — şi că la urma urmei nu-i mare grozăvie să fii ambarcat pe „Cosînzeana“ !

Aceia sînt nişte invidioşi. Lor le-aş spune de la obraz: „Ştiu, nene, că sînt şapte nave, dar „Cosînzeana“-i prima dintre ele. Ea a fost piatra de încercare a constructorilor noştri, ea e succesul lor cel mare. Or fi celelalte la fel cu ea, dar nu-i puţin să faci parte din primul echipaj al primei nave din seria „Cosînzeana“!

N-am avut însă prilejul să mă grozăvesc aşa faţă de nimeni. Tovarăşul acela de la cadre, după ce m-a lăsat să mă bucur în voie, mi-a atras atenţia că nu e cazul să vorbesc pe la toate colţurile despre ambarcarea mea pe noua navă, ba deocamdată ar fi de preferat să consider faptul acesta un secret... „Cosînzeana“ e abia în fază experimentală; de ce să-i facem reclamă dinainte? Reclama şi-o va face ea singură, prin rezultatele pe care le va da. Mai mult, tovarăşul de la cadre s-a declarat convins că eu alături de ceilalţi marinari cu care-a stat de vorbă vom face tot ce ne stă în puteri ca nava să-şi îndeplinească planul... Am făgăduit să nu-i înşel aşteptările şi să păstrez cum se cuvine secretul încredinţat.

Mi-am ţinut făgăduiala; cît despre tovarăşii mei, n-am auzit ca vreunul să se fi lăudat în faţa celor din oraş că face parte din echipajul noii nave. Tocmai de aceea am fost uimit cînd într-o seară, înainte de a pleca să luăm nava în primire, m-a oprit un ins pe stradă :

— Tovărășele, iartă-mă, vreau să te-ntreb ceva.

— Ce poftiți ?

— Am auzit că ești pe nava „Cosînzeana“. Oare-i adevărat ?

Mi-am amintit îndată de secretul pe care-l am în păstrare, de aceea l-am cam repezit :

— Curios mai ești, nene ! Du-te la minister și întreabă, nu opri oamenii în drum !

— Ei, nu te supăra așa, prietene, a zis acela împăciuitor. Se vede că nu știi cu cine stai de vorbă. Ia uită-te la mine și spune, nu mă recunoști ?

L-am privit din cap pînă-n picioare. Era un om destul de vîrstnic, dar nu bătrîn, cu părul sur la tîmple, nas potrivit, buze subțiri ca de cucoană supărată, iar sub bărbie, un început de gușă. Avea un tic pe care nu l-am observat în primul moment : clipea cam des. Lumina albăstruie a becului cu neon sub care mă oprise îi învinețea și mai mult cearcănele din jurul ochilor. M-a lăsat liniștit să-i măsor statura dreaptă (a fost sportiv în tinereţe, mă gîndeam), apoi m-a întrebat :

— Ce spui ?

— Ce să spun ! Fără supărare, dar nu te-am văzut în viaţa mea.

— Ha-ha ! a rîs scurt omul meu, clipind des şi pornind alături de mine, pe stradă. M-ai uitat de-a binelea, mititelule ! Nu mai ştii cînd te-nvăţam să mergi pe tricicletă şi-ţi aduceam covrigi cu susan ? Hei... cum trece vremea ! Ai crescut, nu-ţi mai aminteşti chipurile din copilărie...

— Nu cred. Îmi amintesc multe amănunte de atunci. Poate mă iei drept altcineva...

— Las-o încolo, domnule ! s-a oţărît el oprindu-se brusc şi apucîndu-mă de braţ. Te cheamă Georgică ?

— Exact.

— Locuieşti pe Valea Albă, într-o casă mare, cu un cais frumos în faţă ?

Mi-a venit în minte imaginea caisului. Avea o creangă mare spre stradă ; de acolo căzusem odată drept pe gard — să fie vreo cincisprezece ani de atunci... Dar de omul meu tot nu-mi aminteam. Părea mirat şi chiar mîhnit de slaba-mi ţinere de minte, iar eu nu ştiam ce să-i răspund.

— În sfîrşit, n-are a face, mi-a zis el oftînd. Îmi pare bine că te-am revăzut după atîţia ani. Ştii, ţi-ai păstrat trăsăturile întocmai ca-n copilărie... De fapt te recunoscusem mai de mult, dar mi-a fost oarecum să te întreb. Hai noroc ! Mă cheamă Relu. Sper să ne mai vedem...

— Bucuros, i-am răspuns, iar în sinea mea : „Puțin îmi pasă. Ce mare lucru e că mă cunoaște ? O fi vreun vechi amic de-al tatei...“ Aha ! E simplu, nea Relule. O să-l întreb pe tata, el trebuie să ştie...

— Nu, nu ! s-a apărat omul. Cu taicătău m-am certat de vreo douăzeci de ani. De-atunci ne-am tot ferit unul de altul. Ce rost mai are să-i amintești ?

A dat mîna cu mine şi a plecat. Meargă sănătos. Aveam eu altceva mai bun de făcut decît să-mi bat capul cu un ins care mi-a dat covrigi cu susan în ’46 ! La primul colţ m-am întîlnit cu Mateianu, colegul meu de pe remorcher, care avea să-mi fie coleg și pe puntea de manevră a „Cosînzenei“, şi l-am dat uitării pe nea Relu cu poveştile lui de la Adam şi Eva...

A urmat o perioadă încordată. Ne-am dus cu trenul în portul de la Dunăre ; am luat nava în primire ; i-am cunoscut mai bine pe marinarii din echipaj, tovarăși de drum în marile călătorii ce m-așteptau. Zile și nopți buchiseam instrucțiuni, colindam nava de la prova la pupa, ca s-o cunoaștem cît mai amănunțit ; am ieșit cu ea în probe, am stat de vorbă cu inginerii care au construit-o și, într-o bună zi, am acostat în portul Constanța. Despre itinerarul primei curse nu ne spunea nimeni nimic ; cîteva zile am stat la cheu și am primit vizitatori — căpitani și marinari de pe alte nave, care voiau să vadă cu ochii lor ceea ce știau despre „Cosînzeana“ din auzite. Nea Mantu, nostromul nostru, îi primea la schelă cu un zîmbet de gazdă care are cu ce se lăuda, apoi pornea să le arate cum sînt împărțite compartimentele, le deschidea ușile cabinelor confortabile, îi plimba prin comandă și prin magazii... Oamenii își exprimau admirația în felurite chipuri : mormăiau „Aha ! Asta, da !“ rotindu-și privirile prin comanda largă ca un salon de dans, oftau satisfăcuți încercînd elasticitatea saltelelor de burete de prin cabine, mîngîiau cu palma făcută căuș manetele elegante din sala motoarelor... Noi ne căutam de lucru prin preajma lor, ca să le auzim vorbele, și fiecare laudă adusă navei o primeam ca pe o felicitare personală. A venit, între alții, și tatăl lui Mateianu, bătrînul comandant al remorcherului pe care-mi făcusem eu ucenicia.

L-am urmat pas cu pas și i-am dat explicațiile cuvenite, deși Mateianu cel bătrîn era un marinar de soi, care știa unde să se uite. Mai puțin îi păsa de tablourile frumos înrămate care mărgineau coridorul principal și n-a aruncat nici măcar o privire către uriașa pictură din careul cel mare — reproducere după Știubei, cu niște nave în larg, pe care din orice parte le-ai fi privit dădeau impresia că vin spre tine. Nu s-a arătat mirat nici de canapelele elegante ; deprins o viață-ntreagă să doarmă pe remorcher, înghesuit în cușeta lui cît un pat de copil, n-ar fi rîvnit la altceva. În schimb m-a descusut în fel și chip despre puterea motoarelor, despre instalațiile de forță și capacitatea magaziilor, despre aparatele de navigație — adică tot ce e esențial pentru ca o navă să plutească bine, repede și sigur către destinația ei. Era zgîrcit la vorbă moșneagul ; mă întreba răstit ca la examen, și ascultînd răspunsurile mele dădea numai din cap : „Da, da...“. Cînd să plece însă și-a deschis inima, vorbind cu pasiunea pe care pînă atunci o ţinuse zăvorîtă într-un ungher al sufletului :

— Georgică, mă mîndresc că un marinar de-al meu a ajuns pe-o navă ca asta. Tu încă nu-ţi dai seama ce bijuterie de vapor e „Cosînzeana“. Mă jur cu mîna pe inimă că, dacă aş fi cu zece ani mai tînăr, m-aş da peste cap să intru în echipajul ei, fie chiar ca simplu marinar... Dac-ai ajuns aici, înseamnă că învăţătura mea a dat roade. Tu, băiatule, fii demn de nava ta ; fă-ţi datoria, fă tot ce atîrnă de tine, ca s-o aperi de furtună, de rugină şi de tot ce-ar ameninţa-o. Eu îţi doresc cart bun şi întoarcere voioasă.

Ne-am îmbrăţişat şi am simţit că mă cuprinde un val de duioşie, la gîndul că mă despart de acest moşneag, întîiul meu căpitan ; voi colinda mări şi oceane, voi călca pe alte continente, în vreme ce dascălul meu rămîne aici, pe remorcherul de-o seamă cu dînsul, să ajute la manevra navelor în port sau să tîrască şlepuri de-a lungul coastei, pe distanţe care în hărţile obişnuite trec nebăgate-n seamă...

O altă vizită însemnată a fost aceea a comisiei de la minister. Pot spune că această vizită a hotărît soarta navei noastre, sau dacă soarta fusese hotărîtă mai de mult, apoi comisia ne-a făcut-o cunoscută. Cînd s-a anunţat vizita ei, un om din echipaj a fost jignit adînc. Anume — bucătarul. Mi-a spus-o el însuşi, rotindu-şi furios ochii de pirat şi ameninţînd cu polonicul :

— Auzi dumneata ! Cică să nu ard friptura şi să nu greşesc cumva ciorba prea sărată, că vine comisia. A mîncat cineva vreodată de la mine mîncare cu asemenea cusururi ? Păi eu sînt bucătar de soi, măi flăcăule ! Am făcut serviciul pe pacheboturi clasa-ntîi, iar taică-meu, tot bucătar, l-a servit la masă pe însuşi comandorul Botez, scriitorul. Află că eu dorm cu cartea sub căpătîi — aşa fel de om sînt eu, flăcăule !

— Şi ce are literatura cu bucătăria, nea Arvinte ?

— Are, flăcăule ! Dac-ai fi citit „Ciocoii vechi şi noi“ ai fi aflat cum arată mielul fript hoţeşte, iar din Sadoveanu ai fi-nvăţat cum se mîncau sarmale pe vremea Ducăi-Vodă !

I-am mărturisit că am citit cărţile de care vorbeşte, dar nu m-am oprit în mod special la reţetele culinare.

— Fiecare cu gusturile lui ! mi-a răspuns demn nea Arvinte, stăpînindu-şi indignarea. Dar află că pe ziua de azi o să trîntesc nişte bucate cum n-a gustat nici împăratul japonezilor !

Ca dovadă că-i în culmea supărării, a ridicat un enorm capac nichelat de pe-o oală în clocot, şi pe o rază de cincizeci de paşi s-a răspîndit o mireasmă nemaipomenită, care-ar fi stîrnit foamea pînă şi a înaltului personaj amintit mai înainte. Parcă toate ciorbele din lume şi-ar fi adunat aromele îmbietoare în oala aceea, zău aşa ! Înfăţişarea bucătarului era pe măsura meşteşugului său : avea o faţă rotundă ca o lună plină şi umbla totdeauna proaspăt ras : „barbă de ginerică“ preciza el cu ifos. Nu era gras, dar statura lui măruntă îl făcea să pară rotofei. Numai ochii nu i se potriveau cu restul făpturii : avea nişte ochi negri, umbriţi de stuful sprîncenelor fioroase, de-ai fi crezut că-i un pirat care şi-a petrecut o vacanţă la ţară şi s-a cam îngrăşat. De fapt nea Arvinte era un om bun şi domol ; vorbea tărăgănat, cu accent moldovenesc, şi-mi plăcea să discut cu el despre cărţi.

— Aşa, flăcăule, cu literatura, a încheiat el mai potolit. Literatura oglindeşte viaţa omenească, iar mîncarea e o activitate pe care, vrînd-nevrînd, omul o practică de cîteva ori pe zi. Atunci cum să nu-şi găsească locul şi în cărţi ?

Era limpede că mă provoacă la o dispută literară, dar dacă primeam provocarea, alămurile pe care le aveam în grijă riscau să rămînă nelustruite. Așa că l-am lăsat singur să mînuiască cu viteza unei mitraliere cuțitul, tocînd nişte pătrunjel, în timp ce mormăia că noi, tinerii, sîntem cam fluşturatici şi nu ne pasă de înțelepciunea care stă închisă între copertele cărților...

Comisia a venit pe la zece. Erau trei inşi — unul mai impunător ca altul, pe cinstea mea. Cel mai mult mi-a atras atenţia cel de-al treilea membru al comisiei — un bărbat de vreo treizeci de ani, potrivit de statură, cu umerii laţi şi privirea deschisă. Amesteca voit cele mai simple denumiri marinăreşti, rîdea de nepriceperea lui și ne-a dat a-nțelege că, deși e ziarist de vreo zece ani de zile, abia acum află cu adevărat ce-i acela un vapor.

— N-am navigat niciodată decît pe lacul Herăstrău, s-a dezvinovăţit el. Mă înspăimîntă răul de mare. De fapt, vă întreb ca pe nişte oameni calificaţi : există boala asta, căpitane ?

— Depinde... a răspuns prudent comandantul nostru. Depinde de voință și de organismul omului...

— Dar dacă, să zicem, un gazetar ca mine s-ar încumeta să părăsească țărmul pentru vreo trei săptămîni, oare și-ar zdruncina definitiv sănătatea ?

— Dimpotrivă, a surîs căpitanul Jianu, asemenea plimbare e foarte prielnică sănătății. Haideți cu noi, să vă convingeți...

— Asta aduce a invitație, căpitane !

— Întocmai. Aș fi bucuros să am un oaspete ca dumneavoastră în călătorie. Numai că — a adăugat căpitanul Jianu — sînt necesare o serie de acte...

— Acte ? Cred că pentru noi, ziariștii, asta-i partea cea mai simplă a chestiunii.

La ora prînzului, după tradiția seculară a mării, oaspeții au fost rugați să ne facă cinstea de a lua masa la bord. Președintele a ascultat atent invitația, a mulțumit cu o înclinare din cap, apoi a întrebat :

— După cîte știu, marinarii nu servesc masa toți la un loc.

— Întocmai, a răspuns respectuos comandantul. Avem două careuri...

— Puteți face o excepție ? Aș dori să fiu la un loc cu toată lumea de pe bord.

— E foarte simplu. Nea Arvinte !

Bucătarul, care se aţinea prin preajmă, s-a prezentat ca un ostaş disciplinat :

— Ordin !

— Ai auzit despre ce e vorba.

— E limpede, tovarăşe comandant. Pot pleca ?

Cînd am intrat în careul cel mare, ne-am dat seama cu toţii că nea Arvinte nu-i un bucătar de duzină. Masa cea mare fusese pregătită cu tot dichisul, de la şerveţelele îndoite în evantai şi pînă la alinierea tacîmurilor de argint ; ba, presimţind că va avea loc o asemenea masă, bucătarul trăsese încă de dimineaţă perdeluţele de pluş peste iublouri, ca să nu bată soarele ; în careu domnea o răcoare plăcută, iar lumina gălbuie a lustrelor de pe pereţi dădea încăperii un aer de solemnitate discretă.

— Parc-am fi la Clubul amiralităţii, mi-a şoptit Mateianu, folosind ca de obicei o comparaţie de prin romane.

— Parc-am fi pe nava „Cosînzeana“, l-am repezit eu, tot în şoaptă.

Preşedintele, ca oaspete de onoare, s-a aşezat în dreapta comandantului, în capul mesei ; urmau secundul, ceilalţi doi membri ai comisiei, şeful mecanic, un om atît de tăcut încît în compania lui s-ar fi plictisit și o statuie, apoi ceilalți ofițeri și echipajul cu mic cu mare. Masa a decurs într-o atmosferă de voie bună, cum se zice. După desert, președintele a lăudat bucatele și a apreciat că avem un bucătar pe cinste, apoi s-a ridicat în picioare și ne-a spus :

— Tovarăși, aveţi o navă de toată frumuseţea. Nu ne-ndoim că și echipajul e la înălţime. Calităţile navei și ale oamenilor se probează însă nu aici, la ţărm, ci în largul mării. Întîia cursă a navei „Cosînzeana“ coincide cu un eveniment important : ţara noastră participă la un mare tîrg internaţional în occident. Ei bine, „Cosînzeana“ are misiunea de a transporta acolo exponatele !

Condeiul e prea sărac ca să descrie bucuria noastră. Am sărit cu toţii în picioare şi însuși căpitanul Jianu, atît de potolit de obicei, a dat mîna cu preşedintele comisiei și l-a bătut pe umăr.

— Trebuie să ştiţi că nu va fi uşor, a mai adăugat acesta, cînd zarva s-a mai potolit. Ţineţi minte că nu transportaţi o marfă oarecare : vor fi maşini, aparate fine, care ar putea suferi...

— O să le legăm bine, ca să nu se clatine pe punte ! am strigat eu...

— Și ținem prova tot pe val, ca să reducem balansul ! a adăugat un timonier ; apoi s-au înălțat alte glasuri, asigurîndu-l pe președinte că vom face tot ce ne stă-n puteri pentru ca încărcătura să ajungă nevătămată la destinație.

— Las' pe noi ! a tunat glasul nostromului din celălalt capăt al mesei.

Profitînd de zarva din jur, tovarășul Jianu a dat cuiva un ordin secret și iată-l pe nea Arvinte în persoană, urmat de doi ospătari, aducînd sticle cu bere din rezerva care stă pregătită pentru orice eventualitate în frigiderul căpitanului... Am ridicat paharele, am ciocnit pentru constructorii navei, pentru președintele care ne-a adus vestea cea mare, pentru căpitan și pentru reușita călătoriei. Pe urmă, comisia și-a luat rămas bun și a părăsit bordul, condusă cu mare alai. Ziaristul a trecut ultimul schela. S-a oprit la jumătatea ei, s-a întors spre noi, a îmbrățișat dintr-o privire nava, oamenii adunați în tribord, apoi a spus cu un zîmbet larg, uitîndu-se în ochii comandantului :

— Să știți că n-am uitat invitația dumneavoastră !

— Vă așteptăm cu plăcere ! a răspuns Jianu, și noi toți eram încredințați că acest schimb de cuvinte e numai un mod politicos de a-ți lua rămas bun...

După plecarea comisiei ne-am adunat pe dunetă, să pufăim o țigară și mai cu seamă să comentăm vestea cea mare. Tocmai cînd mă aplecam spre chibritul pe care Dragonea îl adăpostea în pumnii făcuți căuș, am auzit un șuier gros de sirenă. Mi-am îndreptat privirile spre gara maritimă ; dincolo de ea, lunecînd încet pe apele bazinului, un cargou făcea manevra de plecare.

— Ne-o luară înainte, a bombănit Dragonea privind invidios spre catargele care se depărtau.

— O să te saturi de navigație, n-avea teamă ! a răsunat glasul nostromului dinspre tribord.

— Nea Mantule, arată-mi și mie unul sătul de navigație, a ripostat încet Dragonea, trecîndu-și palma uriașă peste frunte.

— Am zis și eu așa...

— Ba, despre mine, aș face ocolul lumii fără să doresc uscatul, s-a grozăvit

Mateianu, colegul meu, ridicîndu-se de pe tamburul care-i folosise drept scaun. Abia aştept să trecem de Gibraltar...

Nea Mantu l-a întrebat în glumă :

— Cunoşti bine locurile acelea, hai ?

— Numai de pe hartă, a mărturisit Mateianu cam ruşinat.

— E frumos acolo, a intervenit Pavel, secundul, apropiindu-se de noi. Strîmtoarea e străjuită de stînci de-o parte şi de alta ; cei vechi o numeau „Poarta lui Hercule“. Legenda spune că Hercule a unit Mediterana cu Atlanticul, aruncînd pe ţărm stîncile care despărţeau marea de ocean...

— Treaba asta o putea face şi Dragonea ! a zis Cerbu, stîrnind rîsul marinarilor.

Cerbu era timonier. Cred că trecuse de patruzeci de ani. Era un om voinic şi sigur pe el ; nu se sfia să-i ia la vale nici pe cei mai supărăcioşi dintre marinari. Unii se temeau de limba lui ascuţită ; alţii, dimpotrivă, îi căutau prietenia. În scurtul răstimp care trecuse de la ambarcarea noastră pe „Cosînzeana“, Cerbu devenise prieten cu jumătate din echipaj.

— Dar tu, Georgică, ai mai ieșit vreodată în Atlantic ? a întrebat nostromul privindu-mă țintă.

Am întors capul, să văd dacă nu vorbește cuiva aflat în spatele meu, și numai după aceea i-am mărturisit, ca și Mateianu, că nu mai fusesem niciodată pe ocean.

— Atunci să iei o piatră-n gură ! a hotărît nostromul.

— Și-o pungă de nailon ! a adăugat Cerbu.

— De ce ? m-am mirat.

— Păi acolo sînt furtuni, nu glumă. Și dacă te-apucă răul de mare tocmai cînd ești de cart ?

— Și dacă am pungă de nailon, crezi că-mi trece ? am întrebat eu hotărît să-i întorc înțepătura. Dumneata tot cu nailon te tratezi ?

Gluma mea fusese reușită, dar din respect pentru Cerbu cei din jur s-au făcut că n-o pricep.

— Asta-i boală fără leac, a mormăit Dragonea. Ferice de cine n-o are !

— Mai ales în golful Biscaia ! a adăugat un marinar.

— Las-o mai moale cu Biscaia al tău,

măi Georgică, a zis îndesat nostromul. Eu unul cunosc o rețetă care te face invulnerabil la răul de mare!

— Chiar și în golful Biscaia? a întrebat neîncrezător Dragonea.

— Chiar!

— Şi care-i rețeta? am întrebat eu într-un glas cu alţi marinari.

— Apoi, să vă povestesc, a spus domol nostromul, chivernisindu-și cu grijă pipa străveche. Întîi, iei un păhărel de vreo treizeci de grame... Pe urmă, o sticlă cu coniac şi două lămîi. Cînd vezi că barometrul scade, storci lămîia în sticla cu coniac, amesteci bine, iar după asta... la trei ore un păhărel. Dacă iei mai des, te înmoaie și mai rău, iar dac-o rărești, își pierde efectul. Așa, la trei ore, te ţine tocmai bun de lucru şi n-ai nici o supărare. E limpede?

A urmat o scurtă tăcere. Fiecare căuta să-și intipărească în minte rețeta nostromului. Nici eu nu m-am dat în lături de la trebuşoara asta. Poate avea să-mi fie de folos...

II

Încerc reţeta nostromului. Nea Relu apare din nou. O rugăminte ciudată. Omul pare bine informat... „Nu scapi aşa uşor !"

E drept că, de cînd navigam, nu avusesem rău de mare. Pe vreme proastă mă ţineam tare, ba chiar mă bucuram pe-o parte, socotind că marea rea e cel mai bun antrenament pentru un marinar adevărat. Dar în Atlantic, şi mai cu seamă în golful Biscaia, renumit pentru furtunile care-l bîntuie, ştiu eu ?... Dacă marinari încercaţi vorbeau cu respect despre furtunile de acolo, ce putea face un biet învăţăcel ca mine, decît să asculte îndemnul celor mai în vîrstă şi să-şi facă rost de antidoturi ?

Chiar în după-amiaza aceea am luat hotărîrea să încerc reţeta nostromului.

Spre seară, după ce ne-am terminat treburile, am plecat în oraş împreună cu Mateianu, care nu mai tăcea. Pe cînd urcam spre ieşirea din port, el își făcea tot felul de planuri privind călătoria noastră.

— Ascultă, sir, am impresia că am dat lovitura. Uite, să presupunem că după ce descărcăm exponatele primim o radiogramă să încărcăm cine știe ce mărfuri de prin Europa şi să plecăm spre Australia...

— Fii serios, măi, Mateiene. Te-ai văzut şi tu marinar de cursă lungă şi acuma călătoreşti dintr-un continent în altul. Prea departe zbori cu imaginația, zău aşa !

— Ia te uită, crezi că nu ştiu ce vorbesc ? Anul trecut, unchiu-meu a plecat pentru două săptămîni spre Alexandria şi a navigat şase luni încheiate. A ajuns tocmai prin Țara de Foc, auzi dumneata ? Ce concluzie se impune de aici ?

— Că statul nostru și-a lărgit schimburile comerciale...

— Bine, asta o știu și eu. Dar pentru noi, practic, există posibilitatea de a face o cursă nemaipomenită. Parcă mă văd pe urmele lui mister Fogg, făcînd ocolul lumii...

— Pe unde-o iei, Mateiene ?

— Cum pe unde ? Prin Suez, apoi Bombay, Colombo, Singapore...

— Îţi plac numele răsunătoare, dar eu nu de asta te-ntreb. Pe unde-o iei spre casă ? Că eu am treabă în direcţie inversă.

— Aha, pricep... a spus Mateianu dezamăgit. Te aşteaptă vreo bambină brună, şi tu taci ca un motan. Frumos îţi şade !

— De ce te superi, măi ? Am treabă, şi gata. Ce bambină brună ?

— Lasă, lasă. Eu mă duc să trasez pe hartă drumul probabil. Abia aştept să plecăm. Poate întîlnim şi vreun ciclon... Good bye, sir !

— Noroc, neamule. Şi dacă mai încerci vreodată să mă înjuri pe englezeşte, să ştii că te altoiesc.

Ne-am despărţit astfel într-o atmosferă foarte încărcată. Mateianu era un băiat de ispravă, dar se cam grozăvea. Cunoştea pe dinafară atlasul geografic, ştia englezeşte şi-şi împuia capul cu tot felul de cărţi de aventuri. Nici mie nu-mi displac asemenea cărţi, dar prietenul meu era prea de tot. Ajunsese să creadă că de vreme ce întîmplările acelea sînt verosimile, i se puteau foarte bine întîmpla şi lui. Abia aştepta ziua cînd va trăi un adevărat roman senzaţional.

Şi în faţa unui asemenea om să mă dau de gol că experimentez leacuri contra răului de mare ? Mai bine-mi azvîrl peste bord bricheta cea cu calendar şi busolă, decît să fac asemenea imprudenţă ! L-am lăsat deci să se depărteze binişor, pe urmă am pornit şi eu spre restaurantul din Piaţa Tomis, unde obişnuiesc să se ducă marinarii. Era o seară înăbuşitoare şi restaurantul era plin ; prin geamurile larg deschise vedeam oamenii bînd bere şi făcîndu-şi vînt cu ziare. Am intrat şi-am căutat o masă mai la colţ. Eram singur şi veneam de la lucru, deci nu aveam nici ţinuta, nici compania necesare unei petreceri veritabile. Ospătarul bătrîn şi chel gîndea probabil acelaşi lucru, pentru că m-a întrebat într-o doară presupunînd dinainte răspunsul :

— O halbă ?

— Nu. Un coniac şi o lămîie.

Omul m-a privit într-un chip ciudat, cu mirare şi cu milă : „Grozav eşti, flăcăule ! Bei alcool pe zăpuşeala asta !“ Dar fiindcă era un ospătar corect, a repetat comanda, ca şi cum n-ar fi auzit-o bine, şi s-a depărtat în grabă. A revenit după cîteva minute, aducînd pe o farfurioară paharul cu coniac și lămîia tăiată în felii subțiri. M-am apucat să-mi prepar leacul...

— A ! Ce plăcere să te văd ! Îmi dai voie ?

Am ridicat ochii, mirat de glasul străin și totuși cunoscut. Era nea Relu, cel cu covrigii din '46. S-a așezat lîngă mine, încă înainte de a apuca eu să-i răspund.

— Te lupți cu coniacul, domnule ? m-a întrebat el mirat.

— Nu, de obicei nu beau decît vin sau bere. Am auzit însă de o formulă contra răului de mare...

— Așa, va să zică ! Păi formula asta o știu și eu, de pe cînd eram ajutor de mecanic...

— Ești marinar, nea Relu ?

— Firește. Adică... am fost. Numai că reușita rețetei depinde de coniac. Ce-i ăsta ?

— Trei stele, cred. Coniac obișnuit.

— A, nu, nu așa ! s-a împotrivit nea Relu. Ospătar ! Pst ! Nea Nae !

Bătrînul s-a apropiat repede și l-a salutat ca pe un client vechi și darnic.

— Să trăiți !

— Adu o litră de Metaxa, dar repede !

— Metaxa ? am zis eu mirat.

— Metaxa ? s-a mirat și ospătarul.

— Face ! a spus nea Relu. Eu comand. Sărbătorim o întîlnire, nea Nae.

— Un sfert Metaxa, a repetat disciplinat ospătarul, depărtîndu-se.

Cunoşteam băutura mai mult din auzite. O sticlă de coniac Metaxa costă cam mult. Ce l-o fi găsit pe nea Relu ? L-am cercetat cu privirea, dar amicul meu clipea des din ochi și fuma satisfăcut o ţigară.

Prima înghițitură din băutura cea vestită mi-a fulgerat limba şi gîtul. Pe urmă i-am simţit aroma şi am gustat din nou. Nu mai părea așa tare. Nea Relu îşi deşertase păhărelul şi mă aştepta să fac la fel. M-am executat. A turnat din nou.

— Pentru întîlnirea noastră ! a urat el ciocnind. Am tras o nouă dușcă. Bun, ce să zic ? Îl simțeam alergînd prin toate mădularele, iar zgomotele din jur le auzeam mai depărtate parcă. Nea Relu s-a aplecat peste masă, spre mine, a pufăit din țigară și a început să vorbească. Mi-a spus o istorie lungă şi complicată despre el. Fusese marinar, făcea curse regulate în Mediterana şi avea o ibovnică undeva. pe coastele Adriaticii. Ibovnica asta a avut un copil, şi dacă-mi pot imagina cum arăta nea Relu cînd era copil, apoi aşa arată şi fiul său de pe coasta Adriaticii. Leit tată-său. Ei bine, băiatul suferă de o boală gravă, care se vindecă numai cu o anumită doctorie, greu de găsit. Nea Relu a făcut imposibilul şi a dat de medicament. I-l adusese cineva de prin India. Şi tocmai cînd să-l ducă, fericit, copilului, a fost debarcat. De ce ? Nişte chestii despre care n-avea rost să vorbească în împrejurarea asta.

— Dragul meu, salvează-mă, a încheiat nea Relu suspinînd. „Cosînzeana“ face cu siguranţă o escală în Mediterana. Îţi dau adresa unui prieten în portul unde acostaţi. Te duci, dai pacheţelul cu doctorii, iar el îl trimite mai departe prin poştă. Te alegi cu o răsplată împărătească şi totodată faci o faptă bună... De acord ?

Mărturisesc păcatul : eram cam afumat. Asta, fireşte, pentru că nu respectasem sfatul nostromului : „La trei ore un păhărel... Dar fix la trei ore...“ Într-o jumătate de ceas dădusem pe gît trei păhărele, şi în starea asta nu mi-am mai pus întrebarea dacă povestea lui nea Relu e adevărată. Nu m-am întrebat nici cum se face de cunoaşte el aşa bine itinerarul

„Cosînzenei“, pe care noi îl aflasem abia cu cîteva ore mai înainte. Singurul lucru de care mi-am dat seama a fost că mi se cere un lucru nepermis. M-am străduit deci să dau glasului meu un accent cît mai ferm şi am spus :

— Iartă-mă, nea Relu, nu pot face asta.

— Cum aşa ? Doar nu-i vorba de o afacere, ci de salvarea unui copil. Ai şi dumneata inimă...

— Inimă ! Să transport pe ascuns medicamente ? Asta-i contrabandă, nu te supăra !

Nea Relu s-a posomorît. Clipea acum foarte des, iar cearcănele din jurul ochilor i se accentuaseră. Îmi era milă de el : eram gata să mă înduioşez şi să accept, dar parcă-mi şoptea cineva că nu trebuie să mă pripesc. La băutură omul vorbeşte multe, iar după aceea îi pare rău şi nu ştie cum s-o dreagă.

— Ajută-mă ! m-a rugat el din nou. E singura mea speranţă.

— Să mă gîndesc, nea Relu. E tot ce-ţi pot spune acum.

— Gîndeşte-te, sigur că da. Hai să mai luăm un rînd...

— Nu, nu. În nici un caz !

Cred că dacă mai stăteam cu el, m-aş

fi lăsat înduplecat. L-am căutat din ochi pe ospătar, însă nea Relu mi-a pus o mînă pe umăr :

— Lasă, e plătit tot. Am făcut eu cinste.

Nu observasem cînd a făcut plata, dar salutul respectuos al bătrînului îmi da de-nţeles că bacşişul fusese destul de bun...

M-am despărţit de nea Relu în uşa localului şi am căutat să uit cît mai repede această poveste neplăcută. Afară se răcorise şi asta m-a ajutat să gîndesc mai limpede. Ce să fac ? Omul îmi cerea să-l ajut ; era vorba despre copilul lui, dar dacă-l ajutam, aş fi încălcat legea de la care nu se abate nici un marinar. Dacă pachetul nu conţinea numai medicamente? Aur, bunăoară. Să ajut eu unuia să scoată din ţară aur ? Şi totuşi, poate omul era cinstit. Luam pachetul, mă duceam la prietenul lui... Ce fel de prieten poate avea un marinar într-o ţară străină ? Să caut strada, să bat pe la uşi... Cine ştie în ce încurcătură mai intram ? Dacă nea Relu a fost marinar, de ce nu l-a rugat pe vreunul din vechii lui tovarăşi ? Poate-a făcut-o, şi a fost refuzat. Atunci, dacă un marinar mai vechi, trecut prin multe, se ferește de o treabă ca asta, de ce s-o accept eu? Nu. Hotărît lucru, ar fi fost o greșeală. Creadă despre mine ce-o vrea, zică ce-o zice, n-o să duc nimic. Ba ar fi bine să-l evit, să nu-i mai dau prilejul să mă roage...

Nu l-am mai întîlnit pe nea Relu pînă în ajunul plecării. De fapt nici n-avusesem vreme să mă mai gîndesc prea mult la el. Munceam cu toții pe întrecute, ca să ieșim la timp cu încărcarea și totodată să așezăm cu grijă prețioasa marfă — exponatele. Nu uitam o clipă vorbele președintelui... Nădăjduiam că povestea cu nea Relu se sfîrșise și că el nu-mi va mai aține calea, odată ce-l refuzasem. Mă înșelam însă...

Înainte de plecare am umblat prin oraș să-mi iau lame de ras, colonie, țigări și alte nimicuri trebuitoare călătoriei care începea a doua zi. Cred că pentru marinarii de cursă lungă aceste cumpărături sînt și un pretext ca să-și ia rămas bun de la orașul drag. Trăgeam în piept aerul cald, familiar, și priveam îndelung luminile, forfota din jur, glasurile vesele și fetele în rochii vaporoase; mîine seară voi fi în larg, între cer și apă, departe de toate acestea...

Pe cînd coboram strada spre port, m-a ajuns din urmă nea Relu. S-ar fi zis că m-a întîlnit din întîmplare, dar acum, cînd mă gîndesc mai bine, îmi dau seama că el mă urmărise.

— Ce-ţi pasă, mîine ridici ancora... mi-a zis el cu invidie, luîndu-mă de braţ.

L-am privit mirat. Aşadar, cunoştea ziua plecării ! Nu mi-a dat vreme să răspund, ci mi-a întins un pacheţel ambalat cu grijă, ceva mai mare decît o cutie cu fondante. Mi l-a întins cu un gest atît de natural, de parcă-i acceptasem din prima clipă rugămintea.

— Uite-l, mi-a zis. Vezi că nu-i deloc voluminos ? Îl pui în geamantan, printre cămăşi... Aici ai plicul cu adresa exactă. Sper că mă serveşti, nu-i aşa ?

— Nu pot, nea Relu. E un control foarte sever la schelă. Şi, în general, nu vreau să dau de bucluc...

— Cum vine asta ? s-a încruntat nea Relu. Mi-ai promis doar că-l duci. Ţine-te de cuvînt !

Sînt sigur că atunci, în seara aceea, nu-i promisesem nimic.

— Nea Relu, ascultă-mă...

— Ce să mai ascult ? Mi-am pus toată nădejdea în dumneata şi-acuma, poftim :

dai din colţ în colţ. Te credeam om de onoare. La cine să mai apelez acum, în ultimul moment ? Trebuie să-l iei, nu mă lăsa aşa !

Nu mi-a trecut prin minte să anunţ miliţia sau măcar să povestesc totul cuiva mai vîrstnic, să cer un sfat. Nea Relu ar fi trebuit să-mi pară suspect din prima clipă ; ştia prea multe despre nava noastră ca să nu dea de bănuit. Şi pacheţelul ăsta... De mult trebuia să-mi dau seama că nu-i lucru curat. Dar vina mea e că nu l-am refuzat categoric, că i-am dat speranţe. Nea Relu a pornit alături de mine, pe stradă, spunînd că are acelaşi drum — în jos, spre port — şi încercînd în fel şi chip să mă înduplece. Mi-a amintit din nou de fiul lui — avea lacrimi în glas cînd vorbea despre el — şi s-a jurat că preferă să moară decît să-şi ştie copilul în primejdie. Mă cuprinsese mila, auzindu-l. Iarăşi eram pe cale să iau pachetul... Nea Relu a folosit ultimul argument cu care, probabil, spera să mă dea gata :

— Uite, să vorbim pe şleau. Sînt gata de orice sacrificiu pentru treaba asta ; dacă iei pachetul, ai de la mine o sumă cît leafa pe şase luni.

E nebun, mi-am zis. Atîția bani, pentru un biet pachețel cu doctorii ?

— Nu-mi trebuie banii dumitale, nea Relu. Dac-aş putea te-aş servi fără să cer nimic în schimb.

— Poate-i prea mică suma ? a stăruit el. Uite ce e, hai la bufetul de colo, să luăm un coniac. Mai stăm de vorbă, acum, la despărţire...

— Nu pot, nea Relu. Am treabă urgentă la vapor.

— N-avea nici o grijă, plecarea e abia mîine dimineață, m-a asigurat el.

Iarăşi exactitatea asta blestemată ! Acum, în sfîrşit, începeam să înțeleg : nea Relu e un individ primejdios, cum se spune prin cărţi. Insistase atîta cu pachețelul ăsta, îmi oferise bani, ştia totul despre navă...

— De unde ştii dumneata că nu plecăm în noaptea asta ?! i-am spus cam îndîrjit.

— Nu vezi ce ceață se lasă pe mare ? Pe asemenea vreme nu iese nimeni în larg. Aşa că... hai la un coniac, fără grijă. Na, că am trecut şi de bufetul ăsta...

Vorbind, intraserăm pe una din străduțele întunecate care duc spre port. Nu era nimeni pe stradă ; de sus, de la fereastra unui bloc înalt, se auzeau frînturi de muzică. Încolo, linişte şi pustiu. Nea Relu trăgea de mine, căutînd să mă întoarcă din drum. Bine că nu era nimeni prin preajmă, că ne-ar fi luat drept nişte beţivi care se ceartă. Numai acolo, în capătul străzii, se desluşea prin ceaţă o siluetă.

— Haide, zău. Numai un păhărel.

— Nu merg, nea Relu. Ţi-am spus o dată.

— Bine. Hai atunci mai încolo, la lumină, ca să-ţi număr banii. Sau vrei să ţi-i dau pe toţi la întoarcere ? Acum tot n-ai ce face cu ei. Ţine cutia.

— Degeaba stărui, am răspuns eu căutînd să nu-l privesc în ochi. Găseşte-ţi altă cale... Eu am plecat... S-auzim de bine !

Zicînd aceste cuvinte i-am întins cam într-o doară mîna. El mi-a luat-o cu o mişcare bruscă şi mi-a strîns-o într-un fel anumit, de-mi venea să urlu de durere.

— Ce faci ? am gîfîit.

Faţa lui palidă se înroşise brusc, iar buzele subţiri i se strînseseră atît de mult, încît păreau numai o dungă. Obrazul îi ajunsese la o palmă de obrazul meu ; nea

Relu mă privea cu ochii dilataţi în lumina scăzută. Era ceva neomenesc în privirea aceea şi am simţit că am de-a face cu un duşman, un duşman adevărat, iar băiatul bolnav şi doctoriile aduse din India erau poveşti de adormit copiii.

— Ia cutia, nătărăule! a scrîşnit. Te umplu de bani, iar tu o faci pe prostu'?

— Nu iau nici o cutie, am strigat. Nu mă poţi obliga! Dă-mi drumul!

Şi deodată ne-am trezit faţă-n faţă cu un miliţian, a cărui siluetă o zărisem cu puţin înainte în capul străzii. Nea Relu n-a stat pe gînduri. S-a întors la iuţeală şi, pînă să spun eu un cuvînt, a dispărut după primul colţ.

— Ce-i asta, oameni buni? s-a mirat plutonierul. Vă încăieraţi aşa, în mijlocul străzii, ca-n pădure?

— El e de vină, am strigat. Prindeţi-l! Mă silea să iau un pachet, să-l duc în străinătate!

Miliţianul a dat alarma şi a pornit în fugă pe urmele lui nea Relu. Eu după el. Cînd am dat colţul nea Relu dispăruse. Din celălalt capăt al străzii se apropiau în fugă alţi doi miliţieni, chemaţi de fluierăturile plutonierului. „Lucrurile se complică, mi-am zis. Şi timpul trece..."

— Dă-mi actele, mi-a spus milițianul.

I-am întins pașaportul meu de marinar, nu fără o strîngere de inimă. Blestemată încurcătură ! Te pomenești că pînă se lămuresc lucrurile nu pot pleca de-aici, iar „Cosînzeana“ trebuie să ridice ancora !

— De cînd îl cunoști pe individul ăsta ?

— De vreo lună... M-a oprit într-o zi pe stradă. Spunea că mă cunoaște. Nu știu nimic precis despre el.

— Ești marinar, om muncitor, ce ți-o fi trebuind să te-nhăitezi cu asemenea oameni ?

Am lăsat privirile-n jos. Meritam pe deplin mustrarea, dar mai aveam timp să-i explic totul de la capăt ? Nea Relu fugise, iar „Cosînzeana“...

— Tovarășe plutonier, la ora opt trebuie să fiu la bord. Ridicăm ancora în noaptea asta, înțelegeți ? Nu vreau să plece nava fără mine !

Milițianul m-a privit în ochi și mi-a întins pașaportul...

III

Ridicăm ancora. Ziaristul s-a ținut de cuvînt. Descoperirea nostromului. Îmi amintesc ce ne-a spus președintele.

Și iat-o pe „Cosînzeana“ în cursă, în prima ei cursă pe mare. E greu de închipuit cîtă încărcătură încape la bordul unei nave, mai ales cînd nu-i vorba de o marfă omogenă. Una e cînd transporți saci cu ciment : ai, să zicem, cinci mii de saci, stivuiți frumos în magaziile vasului. Printre stive te poți plimba ca pe-o alee; e ordine și-atîta. Sau ai sute de vagoane de grîu : grîu și gata. Stă în hambare, neted și curat, ca o apă aurie, despre a cărei adîncime nu-ți poți face o idee precisă... Dar cînd transporți exponate pentru tîrgul internațional, se schimbă treburile. E drept că încărcătura asta deosebit de prețioasă a fost trecută în registre cu o denumire foarte cunoscută în limbajul maritim : „Mărfuri generale“. Ei bine, între mărfurile astea generale, aproape nu găsești două lucruri la fel ! Pe punte, înșirate de-a lungul bocaporților, vezi două camioane ultimul tip, o locomotivă Diesel-electrică, un tractor roșu cu două axe de tracțiune și vreo zece combine de cele mai felurite întrebuințări. În celălalt bord, întinsă pe toată lungimea vaporului, o sondă ! O sondă adevărată, cu tot ce-i trebuie : motoare, sape, prăjini și scripeți.

Cît despre magazii... acolo parcă s-a grămădit un colț întreg din tîrgul internațional. Găsești de toate, de la penicilină pînă la covoare plușate, de la motoare electrice la ceșcuțe de porțelan. Să fi văzut cînd s-a făcut inventarul încărcăturii ! S-a umplut un registru întreg de peste o sută de file. Noroc că secundul nostru are o minte bine rînduită. Știe de soarta tuturor mărfurilor de la bord, iar la încărcare s-a dovedit a fi un adevărat maestru : a împărțit cu socoteală toate aceste lucruri așa de diferite ca volum și greutate, astfel ca nava să aibă un echilibru cît mai bun. Fac prinsoare că dacă s-ar cîntări încărcătura, obiectele din babord n-ar atîrna nici un gram mai mult decît cele din tribord. Nava stă orizontal, cum a ieşit din şantier, cu toate că acuma poartă, pe punte şi sub punte, vreo zece magazine universale...

Pavel, ofiţerul secund, are o figură de băieţandru. E blond, cu sprîncene decolorate, iar barba îi e aşa de firavă, încît nu trebuie rasă decît o dată pe săptămînă.

Dar aparenţele înşeală de multe ori. Omul acesta cu înfăţişare de student poartă-n spinare experienţa a zece ani de marinărie şi se descurcă de minune pe ditamai vaporul. Registrul încărcăturii e scris de mîna lui, cu aceleaşi litere mari şi rotunde cu care sînt scrise poeziile din caietul cu scoarţe de culoarea castanei. Unele din aceste poezii le găsim şi-n pagina a doua a ziarului regional. Atunci fumăm o ţigară cu vînzătorul de la „Difuzarea presei“ şi amintim aşa, în treacăt, că secundul nostru e poet...

Mai are un obicei Pavel : trage de legături. Cînd i se pare că un lucru de pe punte nu-i legat cum se cuvine, începe să smucească de parîmă pîn-o desface, chiar dacă pentru asta pierde o bucată de vreme.

— Ai văzut ? spune el mustrător. Vrei să te învăţ cum se amarează ?

— Păi dacă trageţi de ea ! se justifică vinovatul. V-aţi chinuit o oră-ntreagă...

— Zău ? Furtuna ţine de obicei mai mult de-o oră, iar legătura ta n-o trage un om, ci mii de valuri. Fă bine şi ai grijă altă dată !

Grozav îi place lui Pavel ordinea ! A făcut serviciul în marina militară şi a adus de-acolo multe obiceiuri care ne prind bine. De pildă, ne spune mereu să circulăm pe punte tot pe dreapta : spre prova prin tribord, spre pupa prin babord. „Asta ne uşurează munca, spune el. Pe vapor e strîmtoare ; dacă mergeţi alandala, vă ciocniţi pe punte“. Şi tocmai lui, omului iubitor de ordine, să i se-ntîmple un lucru ca ăsta ! Judecaţi şi dumneavoastră : în ultima zi, cînd magaziile trebuiau închise şi acoperite cu tenzile uriaşe care feresc încărcătura de cel mai mic contact cu apa, în ultima zi deci nu ne sosise încă un produs deosebit de important pentru tîrgul internaţional, şi anume vinul. Cînd m-am întors la bord, după ciudata întîlnire cu nea Relu, Pavel era la schelă şi se uita ţintă spre intrarea portului. Nu mi-a răspuns la salut. M-a întrebat nervos :

— Cît e ceasul ?

— Nouăsprezece şi patruzeci şi şapte de minute.

Drept mulţumire a mormăit o frază întortocheată, din care am priceput doar atîta: secundul „Cosînzenei“ îşi exprima ciudata dorinţă ca „Atlanticul“ meu elveţian să devină proprietatea mamei şi bunicii dracului.

Vinul a sosit abia cu o oră înainte de miezul nopţii. Pe punte se stîrnise mare hărmălaie. Peste toată zarva izbucnea în răstimpuri mugetul geamandurii de ceaţă. Cînd să închidem magaziile, din grabă era să uităm înăuntru pe doi dintre-ai noştri : pe nea Mihu, marinar de punte, şi pe timonierul Cerbu. Strigătele lor s-au auzit tocmai cînd motoarele electrice începuseră să împingă porţile mari de oţel deasupra bocaporţilor. Manevra a fost întreruptă. Cei doi au ieşit ruşinaţi, iar cînd au ajuns pe punte au devenit ţinta înţepăturilor tuturora :

— Ce-i, nea Mihule, credeai că s-a spart vreo sticlă şi voiai să pui bine lichidul ?

— Nu cumva ai desfundat dinadins vreuna ?

— Mai bea și apă, măcar în ziua plecării...

Nea Mihu, a cărui sete era bine cunoscută la bord, n-a găsit cu cale să răspundă. A șters-o englezește, iar secundul a mormăit că el nu face nici un proces-verbal de scădere. Mai mare ne-a fost mirarea însă cu Cerbu. Toţi îl știam retras și cumpătat.

— Ce-i măi, voiai să-i faci concurenţă lui Mihu ? a întrebat nostromul. Nu cumva ai luat și tu nàravul băuturii ?

— Da' de unde ! Îmi pierdusem ceasul printre lăzi. Mi-a trebuit niţică vreme să-l caut...

Avea Cerbu un ceas de buzunar cu totul special, care suna ca un deșteptător și-și trezea stăpînul exact cînd venea cartul „zero-patru". Merita să pierzi vremea căutîndu-l...

Am început apoi să acoperim bocaporţile. E o treabă interesantă, dar tot atît de grea. Porţile de oţel se mișcă încet înaintînd peste gura magaziei. Partea rămasă liberă se micșorează tot mai mult, a devenit numai o linie... gata ! Acum urmează întinderea tenzilor. Sînt zeci de metri pătraţi de pînză groasă, impermeabilă, care trebuie aşezată uniform, fără cute — întinsă ca o tobă. Pe urmă, marginile tenzilor se strîng, aşa cum se strînge şnurul unei mantăi de ploaie, numai că în loc de şnur noi folosim otgoane, de care trag trei-patru inşi voinici... În locurile unde parîma rămîne totuși mai slabă, se introduc pene de lemn... Pecetluită în felul acesta, magazia poate sta şi sub cascada Niagara : nici o picătură de apă nu va pătrunde în interiorul ei...

Tocmai cînd ne îndeletniceam cu această treabă, am auzit fluierul gvardiei la schelă. Sosea cineva. Ne-am uitat cu toţii miraţi într-acolo — marinarii şi ofiţerii erau cu toţii la bord ; fuseseră îndeplinite toate formalităţile, era trecut de miezul nopţii — cine ar mai putea veni acum pe navă ?

Era ziaristul, prietenul nostru din comisie. Purta un costum cadrilat, cravată și pălărie, deși eram în plină vară, iar în mînă ducea o valijoară cenușie, ceva-ceva mai mare decît o servietă.

— Bun găsit, tovarăşi ! ne-a strigat el după ce-a prezentat grănicerului documentele. Am sosit tocmai la ţanc, nu-i așa ? Sper c-o s-avem noroc de vreme bună...

Din vorbele acestea ne-am dat seama că ziaristul nu glumise cînd însoţise comisia : voia cu tot dinadinsul să meargă cu noi, se zbătuse pe unde ştia el, înşfăcase paşaportul și acum iată-l oaspete al navei noastre...

Plecarea fusese hotărîtă, aşa cum știa și nea Relu, pentru a doua zi dimineața. Plinul de motorină și de apă era făcut, marfa așezată și legată după toate regulile, deci „Cosînzeana“ putea vira ancora în orice moment. Ne-am dus liniștiţi spre cabinele noastre, să mai prindem un ceas-două de somn pînă la plecare, cînd am auzit soneriile și glasul secundului răsunînd în difuzoare :

— La posturile de manevră ! Hai mai repede, băieţi, că acuşi cade din nou ceaţa. Toată lumea pe punte !

Amplificat prin staţie, glasul lui Pavel părea metalic, mai aspru parcă. Dar nu asprimea glasului său ne-a făcut s-o zbughim pe punte ca la alarmă, ci bucuria plecării. Eu unul simţeam inima tocmai în gît. N-aveam timp să mă gîndesc la multe, pe cînd desfăceam legăturile de la cheu, strigam „liberă pupa !“ și înfășuram otgonul uriaş pe tamburul lui. Tot ce simţeam era o bucurie năvalnică, bucuria primei călătorii cu nava „Cosînzeana“. Iar cînd o asemenea bucurie îţi vine mai curînd decît te-aştepţi, ea e de două ori mai mare... Fireşte, cauza plecării grăbite era destul de prozaică : valul de ceaţă se ridicase deodată, după miezul nopții, dar dinspre est se apropia altul, mai puternic, și căpitanul hotărîse să profităm de răgazul acesta ca să ieșim liniștiți la mare liberă. După aceea n-aveau decît să vină toate ceţurile lumii : „Cosînzeana“ are un radiolocator cu care, după părerea nostromului, putem naviga şi într-un hîrdău de smoală...

La prova am auzit huruitul vinciului. Motorul principal a început să duduie, mai întîi domol, parcă supărat că fusese trezit din somn, apoi şi-a luat avînt, și-a îndesit bufniturile, şi nava a prins să lunece înainte. Căpitanul Jianu a tras de trei ori mînerul sirenei și peste port s-a răspîndit deodată, îngînat prelung de ecou, fluierul de rămas bun al „Cosînzenei“.

Rămîi cu bine, ţărm iubit ! Cu luminile tale voioase, cu fetele tale frumoase, rămîi cu bine ! De-a lungul zilelor și nopţilor de drum vom purta pretutindeni cu noi imaginea ta minunată. Rămîneţi cu bine, ape domoale ale portului, printre care etrava „Cosînzenei“ îşi face cale acum. Vom pluti pe mări străine, furtuni şi zile aspre ne vor aţine drumul, şi atunci cu mai mult drag ne-om aminti de voi. Plecăm spre locuri necunoscute, vom poposi pe ţărmuri străine — şi cu atît mai mult te-om purta în inimi, patrie iubită !

Stăteam cu toţii pe punte, tăcuţi şi priveam spre ţărmul care se depărta încet. Ceaţa tulbura şiragurile de lumini ale oraşului, contopindu-le într-o văpaie albă, ca în preajma răsăritului unui astru de neon.

— Asta-i tot... a zis nostromul într-un tîrziu. Hai să mai cercetăm o dată legăturile, ca să dormim liniştiţi pînă-n zori.

— Eu unul mă culc de pe acum, a spus Mihu, înfundîndu-şi mîinile în buzunar. Pînă la opt, cînd intru de cart, e vreme. Să mă treziţi cînd ajungem la travers de Varna !

— După viteza cu care mergem, cred c-o să-ţi stricăm somnul la jumătate, a rîs Stamate, mecanicul al doilea, mestecînd cu plăcere o rămăşiţă de trabuc.

— Ai dreptate !

— Parc-am fi pe un transatlantic.

— În viaţa mea n-am navigat cu asemenea viteză !

— Cred că am atins cincisprezece noduri !

— Şi asta nu-i nimic, a răspuns mecanicul al doilea, bucuros că oamenii preţuiesc astfel motoarele. Avem o rezervă de putere la maşini ; în caz de primejdie, mai putem adăuga cincizeci de rotaţii, aşa să ştiţi !

— Ce vorbeşti, tovarăşe Stamate ? Crezi că-i avion, bre ?

Mecanicul al doilea şi-a aruncat cu un gest larg trabucul peste bord, apoi privind în jur cu mîndrie, de parcă motorul principal ar fi fost opera lui, s-a cufundat în nişte explicaţii tehnice pe care nu găsesc cu cale să le mai înşir aici. Pe urmă am şters-o la culcare, în cabina mea asemănătoare cu o cameră de hotel, şi multă vreme am plutit între vis şi realitate...

M-a trezit o rază de soare care strecurîndu-se prin iublou se plimba încet pe pereţii cabinei, apoi deasupra cuşetei şi în sfîrşit îmi cădea drept pe obraz, ca să se depărteze iarăşi... Am deschis ochii şi-am aşteptat puţin nedumerit. Auzeam vuietul înăbuşit al maşinilor : mormăitul sacadat al motorului principal se împletea cu glasul subţire al auxiliarului care dădea curent. Nava se legăna uşor, mai mult în axul longitudinal, deci primeam vîntul din tribord. Dincolo de iublou se auzea în răstimpuri un zgomot uşurel — ai fi zis că cineva se joacă lovind cu palmele bordajul de oţel al navei : erau valuri, valurile mărunte, fără coamă, ale largului !

După o clipă eram în picioare. Mi-am aruncat cîţiva pumni de apă pe faţă, bălăcindu-mă după plac în chiuveta mare din colţul cabinei ; în timp ce mă ştergeam, mi-am amintit cu duioşie de vechiul nostru cargou, cu spălătorul lui îngust, în care ne înghesuiam să ne spălăm repede şi economic, ca să nu risipim apa dulce din tancuri...

Ieşit pe punte, i-am găsit pe tovarăşii mei în plin zor. Controlau iarăşi legăturile, fiindcă telegrafistul prinsese de undeva un buletin meteorologic cam ameninţător. Am plecat şi eu spre sectorul meu, la pupa, să-mi fac datoria. Acolo l-am găsit pe oaspetele nostru, ziaristul. În locul costumului cu care venise la bord purta acum un sacou cărămiziu și pantaloni de culoarea nisipului ; nu renunțase însă nici la cravată, nici la pălărie.

— Bună dimineața, tovarășe Ștefănescu !

— Noroc, tinerețe ! mi-a zîmbit el și mi-a întins mîna. Dar de unde știi cum mă cheamă ?

— Am auzit aseară, cînd v-a întîmpinat comandantul.

— Ai memorie bună, prietene !

— Mă cheamă Trupcea, tovarășe Ștefănescu, Georgică Trupcea.

— Încîntat de cunoștință. Da' ia stai. Tot Georgică te cheamă ? Astăzi am auzit vreo duzină de oameni răspunzînd la acest nume !

I-am explicat cum stau lucrurile, de dragul adevărului, nu din orgoliu : anume că eu sînt propriu-zis Georgică, pe cînd ceilalți îi datoresc nostromului acest nume care, din păcate, a devenit un fel de substantiv comun pe nava noastră.

— Totuși există un alt fapt ca să nu te confunzi cu masa echipajului. Bănuiesc că ești cel mai tînăr marinar de pe „Cosînzeana"...

— Nu. Nici măcar aici nu-s singur. Am un coleg, Mateianu, cu doi ani mai mic decît mine. L-a luat taică-său pe remorcher de la paisprezece ani, ca să scape de gura lui. Mare şi iar mare, atîta ştie. Citeşte tot timpul cărţi de aventuri ; peste tot vede întîmplări misterioase, ca prin romane... După el, în fiecare zi ar trebui să se petreacă ceva neobişnuit.

— Dar dumneata nu ţi-ai însuşit acest punct de vedere ?

M-am oprit locului indignat.

— Eu ? Trăiesc cu picioarele pe pămînt, tovarăşe Ştefănescu. Ce-aş putea să aştept ? Mă aflu pe mare de patru ani, şi-n tot răstimpul ăsta nu mi s-a întîmplat nimic deosebit. Acela care se îmbarcă de dorul aventurii şi-a greşit socotelile. Mai bine să meargă la cinematograf sau la bibliotecă. Acolo doar mai poate găsi piraţi şi lupte prin mările sudice...

— Interesant, a surîs Ştefănescu. Judeci sănătos, tovarăşe Georgică. Şi totuşi, cred că nu vrei să spui că viaţa de marinar a devenit plicticoasă acum, cînd nu mai sînt piraţi...

— Dimpotrivă. Acum sînt altfel de aventuri. În două săptămîni ocoleşti un continent. Pentru mine unul, aventura începe cînd dezlegăm otgonul de la pupa, iar ancora e ridicată la bord. Cîte lucruri interesante nu vezi într-o călătorie...

— Ai dreptate, dragul meu. Cel puţin pentru mine, ca diletant în arta navigaţiei, drumul ăsta e chiar o aventură...

— Să sperăm că nu vom avea încurcături pe drum.

— Ce anume ? a întrebat ziaristul cu interes.

— Ştiu eu ? Cîte nu se pot întîmpla pe mare ? am răspuns şi am adăugat, dîndu-mi importanţă : de pildă în golful Biscaia, în Atlantic. Ştie oricine că acolo te poţi aştepta la neplăceri. Acum vreo doi ani, pe furtună, o navă cu echipaj cu tot s-a urcat drept pe-o stîncă...

— Ia te uită ! am auzit glasul nostromului în spatele meu. Georgică — lup de mare — povesteşte despre golful Biscaia pe care nici nu l-a văzut !

— Nea Mantule, eu nu... am încercat să protestez.

— Lasă, Georgică. Ce-i tot daţi zor cu furtunile din Biscaia ? Pe tot vaporul numai de asta se vorbeşte. O să trecem pe-acolo, ei şi ce ? Am mai trecut şi-au mai trecut şi alţii. Corăbieri vechi, cu nave ceva-ceva mai mari ca bărcile noastre de salvare... Decît să-l ţii de vorbă pe tovarăşul, mai bine te-ai apuca să controlezi legăturile. Asta-i pîinea ta tot drumul, înţelegi Georgică? De-atîta legănat se mai slăbeşte o parîmă, mai capătă joc, se roade, se subţiază, şi cînd ţi-e lumea mai dragă, hait! S-a dus în apă coşcogea tractorul.

— E clar, am răspuns cu supunere, ştiut fiind că nostromului nostru nu-i place să-l înfrunţi. Bucuros că l-am ascultat fără murmur, el m-a bătut pe spate şi mi-a spus:

— O să te deprinzi şi cu oceanul, Georgică. Acuma, fiindcă veni vorba, tovarăşul ziarist ar putea să ne spună cîte ceva despre maşinăriile astea pe care le cărăm cu noi. Că drept să vă spun, mă pricep la sonde ca maica-mare la artileria de coastă...

Ziaristul a zîmbit din nou. Avea şi motive. Pe de o parte, cred că îi plăcuse vorbirea colorată a nostromului, iar pe de altă parte, se bucura că cineva face apel la cunoştinţele lui.

— Sonda asta, prieteni, nu-i lucru de rînd. Este o variantă a vestitei instalaţii care-a concurat în '63 în India. Ştiţi povestea, nu?

— Nu prea, a mărturisit nostromul ruşinat ca un şcolar.

— Guvernul indian avea nevoie de instalații de foraj. Au oferit sonde o mare firmă continentală şi uzina noastră din Ploiești. Au mers la faţa locului, le-au pipăit, le-au încercat, s-au sfătuit tot felul de specialişti... Şi pînă-la urmă, ce credeţi ? Specialiştii au preferat-o pe a noastră. Iar industriaşii apuseni au recunoscut şi ei : „Just, domnule. Sonda romînească e mai bună !"

— Ia te uită ! a zis nostromul plescăind din buze. Va să zică asemenea bogăţie ducem noi la tribord ?

— Întocmai. Uite, în vîrful ei sînt nişte scripeţi. Cu ajutorul lor se coboară sapele care sfredelesc apoi pămîntul...

— Grozavi scripeţi ! a mormăit nea Mantu. Mai dihai ca macaraua noastră principală, zău !

Și s-a aplecat să-i vadă mai de aproape. Ba intrase cu totul sub schelăria de fier, cînd deodată a ieşit foarte tulburat, ţinînd în mînă un pacheţel alb :

— Ce-o mai fi și asta ? Oare și asemenea drăcie face parte din echipamentul sondei ?

— Interesantă cutie, a şoptit ziaristul apropiindu-se de nostrom. Unde-aţi găsit-o ?

— Era ascunsă cu grijă, între sondă și cămaşa maşinilor. Putea să stea acolo mult şi bine.

Ştefănescu a luat pacheţelul, l-a cîntărit în mînă, l-a mirosit şi l-a dus la ureche. Mi-am amintit de ceva şi m-am dat aproape, să-l văd mai bine.

— Contrabandă ! a hotărît înfuriat nostromul. Asta-i trecută în inventar, cum e trecută maica-mare. Să-l prind eu numai pe acela care umblă cu...

În clipa aceea Ştefănescu, care se aplecase spre balustradă, să cerceteze mai bine pachetul, l-a scăpat în mare.

— Ţine-l ! am strigat.

Era prea tîrziu. Pacheţelul cel alb dispăruse în apa care trecea învolburîndu-se pe lîngă navă. Dar apucasem să-l văd şi să-mi dau seama că obiectul găsit lîngă sondă era cutia cu doctoriile lui nea Relu !

— Ce-aţi făcut ? a întrebat nostromul dezamăgit. Să pierdem un corp delict ca ăsta ! Acuma cum să mai facem cercetările !

— Îmi pare rău, a mărturisit Ştefănescu, îndreptîndu-şi nodul la cravată. Mai ales cînd o auzi comandantul... Ce părere o să aibă despre mine? Abia am plecat din port şi am şi făcut o trăsnaie...

Nostromul, cum spuneam mai înainte, avea mare slăbiciune pentru oamenii care nu i se împotriveau, de aceea s-a îmbunat pe dată :

— Ei ! La ce să mai afle comandantul ? Are şi aşa destule treburi pe cap !

— Întocmai, s-a grăbit să-l aprobe Ştefănescu.

— Şi-apoi, a urmat nostromul, chiar dac-aveam lucruşorul acela, făptaşul tot nu era iscălit pe el. Bine că ştiu că pe vapor e unul care navighează în zona periculoasă. Tot îl prind eu pîn-la urmă...

— Numai că trebuie să lucraţi cu multă discreţie, a spus încet Ştefănescu. Dacă se vorbeşte în gura mare despre asta, înseamnă că făptaşul e pus în gardă şi o să se ferească mai bine.

— Aşa-i. Georgică, să nu sufli o vorbă că te închid la puţul lanţului, ca pe vremuri. Tăcere, ai înţeles ?

— Am înţeles. O să tac... Ca maica-mare !

— Mă !

Şi nostromul a făcut un pas ameninţător spre mine, iar eu, mai iute de picior, m-am depărtat în grabă.

— M-apuc să cercetez bine vaporul, l-am auzit pe nostrom. Poate mai găsesc vreo minune pe undeva...

— Ce s-antîmplat, nea Mantule? a întrebat deodată un glas în spatele nostru.

— Tu erai, Cerbule? Uite, sînt cam necăjit. Cineva umblă cu ocaua mică; am găsit pe punte un pachet cu mărfuri de contrabandă.

— Şi unde-i pachetul? a întrebat cu grabă Cerbu.

Nostromul a schimbat o privire iute cu Ştefănescu, apoi a mormăit încurcat:

— Drept să-ţi spun, habar n-am, frăţioare. Tocmai cînd îl luasem în mînă, nava s-a înclinat, iar eu mi-am pierdut echilibrul şi l-am scăpat peste bord. Era cît p-aci să fac o baie-n mare...

Cerbu a izbucnit în rîs:

— Să vezi ce o să se mire păgubaşul, cînd o vedea că marfa lui şi-a schimbat stăpînul! Păi sub noi sînt o mie de metri de apă; după mine, slabă speranţă s-o mai găsească cineva vreodată! În orice caz, să mă scuze tovarăşul ziarist, astea sînt treburi interne, de-ale noastre. Eu cred că trebuie să fim mai vigilenţi, e de ajuns o faptă ca asta, ca să arunce o lumină proastă asupra întregului echipaj.

Are dreptate Cerbu, m-am gîndit eu după ce s-au depărtat ceilalţi. Cum a ajuns cutia lui nea Relu pe „Cosînzeana“ ? Avea el vreme să mai găsească un marinar care s-o ducă ? În nici un caz. Avea pe altul, cu care era înţeles dinainte ? Atunci de ce şi-a mai pierdut vremea cu mine ? Şi Ştefănescu ăsta, cu cîtă uşurinţă a scăpat-o în mare ! Ce-i pasă lui ? Nu face parte din echipaj, habar n-are de viaţa noastră, de grija cu care păzim rînduiala la bord... Ia stai ! Nu cumva e în legătură cu nea Relu şi a aruncat-o dinadins, ca să piardă urma ? Ei, drăcie ! Văd că am început să calc pe urmele lui Mateianu, tot mi se năzar întîmplări misterioase. Dar cutia lui nea Relu e ceva firesc ? Nu-i firesc deloc. Atunci ? E un mister sau nu este ? Poate că există şi piraţi... Afurisită treabă ! Ce-i de făcut ? Cui să cer sfatul ? Aha ! Secundul. El a fost în marina militară ; cred că are idee de asemenea lucruri. O să-i povestesc totul lui.

Mi s-a ivit curînd prilejul să stau de vorbă cu secundul. După masa de prînz, cînd, după obiceiul bordului, marinarii stau la taifas pe dunetă, m-am apropiat de el :

— Tovarăşe Pavel, vreau să vă cer sfatul într-o problemă.

— Care-i baiul, Georgică ? m-a întrebat secundul mirat.

— E o poveste mai lungă...

— A, e ceva secret ?

M-am codit puţin, mai ales că cei din jur erau atenţi la discuţia noastră.

— O fi făcut vreo poezie şi-i e ruşine s-o arate-n public, a glumit Cerbu.

— Şi dac-ar fi aşa ? i-am răspuns. Sînt în cart liber, deci pot să-mi petrec vremea după plac.

— Nu te contrazic, dragul meu, s-a îmbunat Cerbu deodată. Foarte frumos că marinarii noştri au preocupări înalte, nu-i aşa, tovarăşe Pavel ?

— Întocmai. Hai, Georgică, să-mi arăţi poezioara ta.

Pavel a pornit spre cabină şi eu l-am urmat, scotocind prin buzunare după poezia pe care n-o scrisesem niciodată. E mai bine aşa. Lasă-i să creadă că mă ocup cu versurile...

În cabina secundului era răcoare. Pe biroul dinspre geam stăteau cîteva foi pline cu scrisul acela rotund şi frumos pe care-l cunoşteam. Pavel a tras mai aproape un scăunel pliant şi m-a poftit să stau.

— Ia spune despre ce e vorba ?

— Tovarăşe Pavel, sînt într-o mare încurcătură. Cunosc nişte lucruri destul de ciudate, pe care nu pot să mi le explic. Să nu rîdeţi de mine. S-ar putea să nu fie ceva important, însă... Pe scurt, eu cred că ne paşte o primejdie...

— Ce vorbeşti, omule ? Ia de colea o ţigară şi dă-i drumul cu viteză maximă. Ce fel de primejdie ?

I-am spus totul : despre întîlnirile mele cu nea Relu, despre pacheţelul pe care voia să mi-l încredinţeze, despre incidentul de pe strada portului şi, în sfîrşit, despre descoperirea pe care o făcuse nostromul sub sondă.

— Eu cred că e ceva la mijloc, tovarăşe Pavel. Cum de a scăpat Ştefănescu cutia ? Curiozitate, nu zic nu, dar trebuie şi puţină grijă. Iar el — pleosc cu ea în apă !

— Daaa... a zis gînditor secundul. Ascultă, ai mai povestit cuiva despre toate astea ?

— Sînteţi primul om care le află. Am venit la dumneavoastră ca să-mi daţi un sfat.

— Sfatul meu, Georgică, este ca deocamdată să nu sufli nimănui o vorbă. Iar faţă de Ştefănescu nu-ți schimba purtarea. V-aţi împrietenit oarecum ; azi dimineaţă v-am văzut pe amîndoi vorbind vreo jumătate de oră. Discută cu el, vezi în ce ape se scaldă, iar dacă observi ceva deosebit fă-o pe prostul și nu te da de gol. Povestea asta trebuie cercetată temeinic. Deci fii cu ochii-n patru. Ne putem aştepta la orice. Noi o să luăm măsuri. Trebuie să ducem cu orice preţ transportul la destinaţie... Şi-apoi, mai important decît orice este să ferim nava de intervenţia vreunei mîini ticăloase, anume plătită s-o avarieze, adică s-o compromită. Înţelegi ?

IV

Cîte ceva despre comandant... „Vaporaşul ăsta e romînesc!“ Mai povestesc de două ori despre nea Relu. „Cosînzeana“, nava mea din vis, e ţinta uneltirilor duşmane!

Ce mai om, tovarăşul Jianu al nostru! Chiar dacă nu-l cunoşti, îţi dai seama de la prima privire că ai în faţă pe căpitanul navei „Cosînzeana“. E cam trecut de ani, dar se ţine drept şi poartă părul tuns scurt, ca flăcăii. Are o faţă aspră, tăbăcită, iar de o parte şi de alta a nasului, două cute adînci care, împreună cu mustaţa lată, formează un fel de litera „H“. Dac-ar fi să ne luăm după cărţi, orice căpitan care se respectă trebuie să poarte pipă; ei bine, pe tovarăşul Jianu nu l-am văzut niciodată pufăind dintr-un asemenea instrument. Are în schimb un ţigaret din lemn de cireş, înnegrit şi vechi, de-o vîrstă cu stăpînul parcă, și nu știu dacă țigaretul a împrumutat culoarea mustății sau dimpotrivă ; e lucru sigur însă că amîndouă sînt la fel de gălbui și de negre. Cît privește caracterul, trebuie să spun că-l cunoșteam prea puțin ; comandantul nu prea se amesteca în vorbă cu oamenii, ci stătea mai mult în cabina lui, cînd secundul îi ținea locul pe puntea de comandă. Două lucruri se spuneau despre dînsul : anume că ori de cîte ori se mută de pe o navă pe alta duce cu el două geamantane cu cărți și că la orice oră l-ar chema secundul, fie dimineața, seara sau la miezul nopții, el apare pe punte pus la punct, de parcă ar merge la bal. Încolo, nimic deosebit...

Într-o dimineață, la cîteva zile după întîmplările pe care le-am povestit mai înainte, îl văd pe tovarășul Jianu foindu-se de colo-colo pe punte, ceea ce nu-i prea stătea în obicei. A cercetat într-o doară legăturile — zic într-o doară, pentru că comandantul își cunoștea bine secundul și știa cum se ocupă el de treburile acestea — pe urmă l-a chemat pe prietenul meu Mateianu :

— Controlează cît mai des instalaţia electrică. Fii atent, să n-avem surprize pe undeva !

— Am înţeles, *Captain !*

— Ce-i asta, *Captain ?* s-a încruntat tovarăşul Jianu.

— Parcă nu ştiţi ? Aşa se zice în flotele comerciale. E un cuvînt englezesc, iar engleza, limbă maritimă...

— Ce vorbeşti ? a întrebat comandantul lungind cuvintele. Dar pe latineşte nu ştii cum vine ? Că şi romanii erau navigatori... (Apoi deodată aspru). Ia te uită colo. Îl vezi ?

Ne-am uitat cu toţii, fără voie, spre pupa şi am văzut pavilionul cel nou al navei. Îşi păstra încă proaspete culorile : nu-l izbiseră vînturile, nu-l spălaseră ploile tropicale şi nici ceţurile nordului. În fiecare dimineaţă îl priveam cum se-nălţa acolo, sus, la locul lui obişnuit, dar astăzi el părea mai mîndru ca oricînd.

— Asta-i, băiete, a rostit domol tovarăşul Jianu. O fi ea engleza limbă maritimă, dar vaporaşul ăsta e romînesc şi la bordul lui nu facem turnul lui Babel. Ca să se ştie !

Noi am rămas cu toţii înmărmuriţi. Pînă atunci credeam că comandantul nici nu-l bagă-n seamă pe Mateianu, cu atît mai puţin să-l asculte cum îşi împestriţează vorba cu expresii străine. Cu timpul m-am convins că acesta este felul lui Jianu : nu vorbeşte niciodată înainte de a chibzui bine şi-i place să observe lucrurile discret, de la distanţă, pînă vine momentul să-ţi spună verde ce nu-i convine. Pentru Mateianu a fost o adevărată lecţie şi nu se putea spune că n-o merita ! Aşa era firea lui. Pentru că aventura refuza să-i iasă-n cale, el se mulţumea şi cu mai puţin : căuta să vorbească aidoma vechilor căpitani, şi seara, în cabina noastră, înainte de culcare, vorbea îndelung despre marile căi oceanice, despre întîmplări petrecute în Havai, în Malaezia sau prin cine ştie ce insule minuscule presărate în Pacific. Auzindu-l vorbind despre aventuri, îmi stătea pe limbă să-i torn odată una să i se facă părul măciucă. Îmi venea să-i spun despre misteriosul nea Relu, specialist în jiu-jitsu, şi despre pachetul tot atît de misterios găsit pe puntea „Cosînzenei"... Asta aventură, nu bîlbîielile lui despre Crucea Sudului şi despre Olandezul Zburător ! Dar puteam eu să vorbesc astfel? Ordinul secundului fusese categoric: în interesul nostru, nu trebuia să vorbesc nimănui despre întîmplare. De altfel, trecuseră cîteva zile şi nu se mai petrecuse nimic vrednic de luat în seamă. Ziaristul stătea de vorbă cu mine ca şi mai înainte, mă îndemna să-i povestesc despre viaţa de marinar, îşi nota în carneţel vreo întîmplare mai deosebită, discutam despre geografie şi despre istoria maritimă — şi atîta tot.

În dimineaţa aceea, după ce l-a pus la punct pe Mateianu, comandantul s-a apropiat de mine.

— Georgică, dacă ai timp, vino pînă la mine în cabină. S-a defectat o broască de la dulap...

E şi firesc ca un marinar să se priceapă puţin la toate. Cunoaşte alfabetul Morse şi codul internaţional de semnale, la nevoie o face şi pe croitorul, poate mînui o rindea şi un ferăstrău, ştie să ţină cîrma şi trebuie să aibă idee de medicină. Aşa că nu m-a mirat prea tare faptul că mă cheamă s-o fac pe lăcătuşul. Mă întrebam însă de ce nu l-a chemat pe lăcătuşul vasului ? L-am urmat în cabină, fără să-mi arăt mirarea. Comandantul a închis uşa, şi-a pus în cuier cascheta elegantă şi, pentru că mă şi apropiasem de dulap cu şurubelniţa în mînă, mi-a spus :

— Nu te mai uita degeaba, Georgică. Broasca merge perfect. Stai colea și aprinde o țigară.

Mi-a întins pachetul ponosit de „Mărășești“. Marinarii care-l cunoșteau mai demult povesteau că prin porturile străine, cînd agenții comerciali îl tratau după cuviință cu tot ce găseau mai bun în materie de tutun — țigări egiptene, trabucuri de Havana sau țigarete americane cu opiu — tovarășul Jianu refuza cu modestie și scotea veșnicul pachet de „Mărășești“ nici prea plin, nici gol de-a binelea, arătîndu-și astfel preferințele. Am luat o țigară, l-am așteptat să-și potrivească și el una în țigaretul de cireș, i-am oferit foc cu bricheta mea japoneză și, la semnul lui, m-am așezat pe canapeaua albastră instalată de-a lungul peretelui. Comandantul a ridicat capacul de la portavoce :

— Mașinile ! Tovarășe Stamate, poți veni sus pentru două minute ?

Tot nu înțelegeam despre ce e vorba. Stamate, mecanicul al doilea, este secretarul de partid al navei. De ce e chemat și el ? Poate era ceva cu dosarul meu de candidat. Dar ce-ar putea să fie ? Îmi mai trebuia recomandarea utemiștilor de pe cargoul celălalt ; dar ei erau în cursă și n-am putut s-o iau. Dar nu pentru asta m-ar fi chemat comandantul navei!

În cîteva minute, Stamate a fost sus. Apucase să-şi tragă pe el o salopetă neagră — pentru că în toiul verii, în căldura motoarelor, mecanicii lucrează de obicei goi pînă-n brîu. Arăta destul de îngrijorat, se vedea după felul cum frămînta în mînă o bucată de stupă cu care se ştersese venind încoace. Comandantul l-a îmbiat cu o ţigară şi el a clătinat din cap:

— Nu ştiţi obiceiul meu?

— Credeam că faci o excepţie...

— Niciodată. După ultimul cuvînt al medicinii, trabucul e mai sănătos.

A tras din buzunar o cutie cafenie de carton, din care a scos cu grijă o havană ca un proiectil. A aprins-o şi a început să pîcîie din ea, răspîndind în jur un puternic miros de ars.

— Tovarăşe Georgică, a spus comandantul după ce toată această ceremonie a fost săvîrşită, mi-a istorisit secundul povestea pe care i-ai spus-o mai ieri. Fii bun, te rog, şi repet-o fără să scapi nici un amănunt.

— Păi să vedeţi cum stau lucrurile. Într-o zi m-a întîlnit pe stradă un ins care pretindea că mă cunoaşte de cînd eram un ţînc...

Am căutat să fiu cît mai limpede şi mai concis. Apoi am încheiat :

— Cutia aceea a găsit-o nea Mantu sub sondă. A tras-o afară, supărat că cineva de la bord face contrabandă, iar tovarăşul Ştefănescu i-a luat-o din mînă, s-a aplecat pe balustradă, unde avea lumină mai multă, şi a scăpat-o peste bord.

— Eşti sigur că era aceeaşi cutie ? m-a întrebat Stamate privind cu atenţie la jarul din vîrful ţigării.

— Nu-ncape nici o îndoială ! Nea Relu ăsta o ţinea de o sforicică; ei bine, chiar şi sforicica asta, legată în cruciş, era la locul ei.

— Dar Ştefănescu v-a cerut, ţie şi lui Mantu, să nu vorbiţi nimănui despre asta ? a întrebat comandantul.

— Întocmai. Spunea că se teme să nu vă supăraţi dumneavoastră, că nici n-a plecat bine nava şi el a şi făcut o boroboaţă...

— Dar dumneata ce crezi, a scăpat-o sau a aruncat-o dinadins ?

Am stat o clipă pe gînduri. Greu de răspuns la asemenea întrebare ! Comandantul a înţeles tăcerea mea şi n-a mai stăruit. Şi-a aprins o nouă ţigară, tulburat. Nea Stamate se frămînta, dar nu spunea nimic. În cele din urmă, el a fost cel care-a deschis vorba :

— Tovarăşe comandant, ce ştim noi despre omul acesta ?

— Ştim exact atît cît ne-a spus el. E pasager cu acte-n regulă ; merge cu noi să se documenteze ca să scrie o carte de călătorie.

— Asta-i partea oficială, dar aşa, ca om, ce părere aveţi ?

— În general nu sînt deprins să am pasageri la bord, a mărturisit comandantul. Mă port faţă de el cu toată atenţia, dar îmi dă a-nţelege să nu-i duc prea mult grija, că nu vrea să ne sustragă de la treburi ; vrea să-i cunoască pe marinari în acţiune... Aşa că l-am lăsat să facă ce pofteşte. Am impresia că mă evită, iar eu unul n-am obiceiul să mă vîr în sufletul omului. Cînd îl întreb cum îi merg treburile, zice că e entuziasmat. Mai mult n-am ce să vă spun despre el.

Stamate şi-a strivit trabucul în scrumiera grea de bronz, şi-a scuturat scrumul de pe mînecă şi s-a foit pe scaun :

— Cred că au ştiut cei de la Bucureşti pe cine trimit.

— Dar cine-a adus cutia ? a întrebat comandantul pierzîndu-și răbdarea. Dacă nu el, atunci de ce a aruncat-o ?

— Şi ce putea fi în cutia aceea ?

— Medicamente, spunea Relu ăla...

— Sau poate...

— Poate ce ?

— Mă gîndesc și eu așa, a spus Stamate cu ochii în jos. Putea să fie și o bombă...

— O bombă ? a sărit comandantul. Să fim serioși. Înţeleg să spună asta unul ca Mateianu...

Stamate a clătinat din cap, semn că nu-i de părerea comandantului, dar nici nu-i sigur de cealaltă.

— Vorba e, ce facem cu Ştefănescu ? a întrebat Jianu. Eu zic să-l urmărim pas cu pas...

— Nici așa. Să nu ne pierdem încrederea în oameni, tovarăşe comandant. Eu am altă părere. Georgică să-i povestească deschis istoria cu pachetul. Dacă Ştefănescu n-are nici un amestec, o să ne explice cum l-a scăpat în apă, dacă a mai văzut asemenea obiecte şi ce părere are. Cîștigăm un aliat. Dacă are și el un rol în treaba asta, atunci ce-i spune Georgică nu-i o noutate şi iarăși nu pierdem nimic.

— O să-l facem atent că-l suspectăm.

— Ba nu. Georgică o să-i spună că n-a vorbit cu nimeni.

— E-n regulă, a hotărît comandantul după ce a chibzuit o clipă. Dumneata, Georgică, fii atent cum vorbești. Bagă de seamă, că dintr-o vorbă poți să strici totul. Vezi ce zice el și pe urmă vino să-mi spui. E limpede ?

— Am înțeles !

Și iată-mă jucînd rolul principal într-o aventură pe care n-o dorisem vreodată...

Spre seară aflasem tot ce trebuia să aflu și m-am dus la comandant. L-am găsit studiind un registru gros în care era trecut tot echipajul, cu datele personale ale fiecăruia.

— Ei, cum a mers ? m-a întrebat el nerăbdător.

I-am relatat comandantului întreaga discuție, așa cum o înșir aici :

— Tovarășe Ștefănescu, tare-mi pare rău că ați scăpat pachețelul ăla în apă.

— Așa ? s-a mirat ziaristul. Și de ce, mă rog ?

— E o chestie misterioasă la mijloc...

— Ascultă, prietene Georgică, nu cumva ai luat-o pe urma lui Mateianu ?

— Nicidecum, i-am răspuns. Dar înainte de plecare, un ins a căutat să se împrietenească cu mine; am fost la restaurant împreună și în cele din urmă m-a rugat să duc niște doctorii cuiva în străinătate. Mi-a oferit bani, a stăruit, m-a amenințat... Doctoriile erau în pachetul pe care l-ați scăpat în apă...

— Interesant ! a spus ziaristul pipăindu-și nodul de la cravată. Interesant ! a repetat el. Uite, tovarășe Georgică, mi-ai spus o poveste frumoasă. Dacă aș fi sigur că nu bați toba, ți-aș spune și eu cîteva lucruri. Asta, ca să fim chit, înțelegi ?

— Tovarășe Ștefănescu, nu mă cunoașteți ! Cum o să bat toba ? Am douăzeci de ani și sînt utemist ; îmi dau seama ce trebuie spus și ce nu trebuie...

— Atunci ascultă. În primul rînd că n-am scăpat pachetul în apă, ci l-am aruncat dinadins.

— Cum așa ? am strigat eu revoltat.

— Foarte simplu. Pachețelul ăla era prea greu ca să conțină mărfuri de contrabandă — ciorapi, doctorii sau pilule, fie ele chiar aduse din India, cum pretindea acel nea Relu al dumitale...

— Al meu ? am protestat jignit.

— Vorba vine. Ascultă mai departe.

Cînd l-am dus la ureche, n-am făcut-o zadarnic. S-a auzit un țăcănit ca de ceasornic, înțelegi ?

— Un ceas, tovarășe Ștefănescu ?

— Un ceas, întocmai cum îți spun. Dar ca să transporți un ceas, nu-i locul cel mai potrivit sub sonda de pe punte. Cel care l-a adus putea să-l ia cu el, să-l ascundă într-o cămașă sau, mai simplu, să-l pună la mînă...

— Nu înțeleg.

— Atunci dă-mi voie să-ți spun mai departe. Pachetul mult prea greu pentru mărimea lui, pe urmă ceasul... Pe scurt, medicamentele lui „nea Relu“ nu erau altceva decît o mină cu explozie întîrziată.

— O mină ! am strigat eu, uimit și speriat totodată. Și de ce ați aruncat-o în apă ?

— E simplu, a surîs ziaristul. Mi-am cumpărat cravată nouă și nu voiam să mi-o facă ferfeniță !...

— Asta-i tot, tovarășe comandant. În plus, ziaristul a adăugat că el nu se amestecă în treburile navei, dar că ar trebui să vă previn ca să luați măsuri.

— Măsuri ! a zis Jianu nemulţumit. Ce măsuri să iau cînd un pasager aruncă dovezile peste bord ?

— Eu zic că dacă nu era el să recunoască porcăria aia şi s-o azvîrle, nostromul ar fi pus-o frumuşel în geamantan şi ne-am fi trezit făcînd baie fără să vrem...

Jianu şi-a dres glasul, tulburat :

— Vei fi avînd şi dumneata dreptate, Georgică. Şi atunci ce să facem ?

— Să fim cu ochii-n patru, tovarăşe comandant. Pachetul ăla n-a venit singurel la bord. Iar cine a avut interesul să-l aducă, poate să aibă şi rezerve...

— Ia stai, tinere ! Vrei să spui că un om din *echipajul meu* a făcut treaba asta ?

— Dar cine altul ? Doar n-o să-l bănuiţi pe grănicerul de la schelă sau pe şoferul care-a adus sticlele !

— Nu uita că mai avem şi străini la bord !

— Adică tot îl mai bănuiţi pe Ştefănescu ? Acum, cînd el ne-a deschis ochii asupra primejdiei ? Şi-apoi e om verificat, ştiţi bine...

Comandantul a lovit cu palma registrul matricol de pe birou :

— Dar oamenii din echipaj nu-s verificaţi ? Cei mai mulţi dintre ei au fost sub comanda mea ani de zile; răspund de fiecare ca de mine însumi...

Pe faţa căpitanului Jianu supărarea se aşternuse ca o negură. Era firesc să se frămînte : pe umerii comandantului apasă o răspundere deosebit de grea pentru soarta navei, a încărcăturii, a zecilor de oameni pentru care vorba lui e ordin, iar hotărîrea lui e lege.

— Ia stai ! În seara plecării ştii bine că era o ceaţă grozavă. Într-un rînd, cum stăteam sus pe pasarelă, aşteptînd maşina cu sticle, aud zgomot spre prova. Am îndreptat megafonul într-acolo : „Hei, ce se întîmplă ?“ „Nimic, tovarăşe comandant. O barcă goală, adusă de curent. Era să lovească bordajul !“

— Şi ce-i cu asta ? am întrebat nedumerit.

— N-ai înţeles? Era uşor să vînă cineva cu barca, la adăpostul nopţii şi al ceţei să zvîrle pachetul sus pe punte... Iar dacă ar fi fost descoperit, n-avea decît să se culce în barcă şi să stea liniştit. Era doar o beznă adîncă...

— Cum să-l azvîrle ? Am trecut de zeci de ori pe lîngă locul acela ; am făcut curăţenie pe sub sondă, şi nu l-am zărit. Pachetul a fost ascuns bine, nu azvîrlit pur şi simplu. Iar asta nu se putea decît cu ajutorul unui om de la bord.

— Om de la bord ! a mormăit comandantul nemulţumit. Parcă necunoscutul acela nu se putea urca el însuşi pe punte să-şi pună bine bijuteria ?

— L-ar fi observat cel care-a observat şi barca, tovarăşe comandant. N-aţi recunoscut după glas cine v-a dat răspunsul ?

— Nu. În primul rînd, pentru că n-am dat importanţă faptului, şi apoi, ceaţa înăbuşe glasul, iar omul a pus mîinile la gură cînd a strigat. Ştiu şi eu cine să fi fost ? Poate ne-ar da o explicaţie...

— Fiţi sigur că dacă vedea ceva suspect, ar fi dat alarma. Doar dacă n-a fost el însuşi vorbit cu cel din barcă.

— Iar începi ? Eu cred că a observat barca abia după ce necunoscutul a coborît de pe punte...

— Ar fi o explicaţie, am zis eu mai mult ca pentru mine.

— Este singura, a adăugat cu tărie comandantul. Altfel, cum îţi închipui ? Mi-au spus să-mi aleg singur echipajul ; e navă nouă, pretenţioasă... Aş fi fost nebun să plec la drum cu nişte oameni pe care nu-i cunosc şi care să-mi arunce vaporul în aer?

I-am dat dreptate. Marinarii noştri se cunosc bine între ei; doar lucrează de atîţia ani împreună. În singurătatea apelor, între cer şi mare, nava nu-i un simplu loc de muncă, unde stai opt ore şi pe urmă pleci la plimbare; în larg oamenii sînt alăturea tot timpul, la lucru ca şi în cartul liber...

— Şi să-ţi mai spun ceva, Georgică, a rostit într-un tîrziu comandantul. Mina urma să explodeze, nu-i aşa? Să pricinuiască navei o avarie serioasă care s-o oprească din drum. Nu-ţi dai seama că dacă un om de la bord ar fi pus-o, însăşi viaţa lui ar fi fost în pericol? Doar mina nu era să-l cruţe tocmai pe el; ar fi împărtăşit soarta întregului echipaj. Oricum, pentru orice eventualitate o să vorbesc cu oamenii. Le spun la toţi să mărească atenţia în carturi — fără să afle despre ce e vorba, fireşte. Mă tem să nu dăm de vreun bucluc. Nu mi-e teamă pentru viaţa mea...

Căpitanul „Cosînzenei“ stătea dus pe gînduri, aproape nemişcat. M-am ridicat încetişor şi am ieşit, purtînd o greutate în suflet : „Cosînzeana“, nava mea din vis, e oare ținta uneltirilor duşmane ?! „S-o aperi“, îmi spusese bătrînul comandant de remorcher. Dar împotriva cui ? Cît aş fi vrut să dau ochii cu duşmanul acela, a cărui privire ne urmărea din umbră !...

V

Zile obișnuite. Vine vremea rea, iar nostromul tună și fulgeră. Ștefănescu pune întrebări ciudate. Care-i adevărul ?

Timpul trecea, împărțit cu strășnicie de dangătul clopotului de cart care bate jumătățile de oră. Nava mergea înainte zi și noapte ; ne culcam avînd în auz vibrația înfundată, abia simțită, a motorului principal, și tot cu ea în auz ne trezeam în zori, bucuroși că fiecare lovitură de elice ne apropie tot mai mult de ținta călătoriei noastre.

În fiecare dimineață, ieșind pe punte, aveam în jurul nostru un nou peisaj : ieri — zidurile de piatră ale Bosforului ; azi — coasta Greciei continentale. Pe urmă marea liberă, nemărginită, cu aceleași valuri prelungi, de un albastru adînc ; același cer înalt, senin, ca străfundurile unei prăpăstii azurii căscîndu-se deasupra capetelor noastre. Treceam tot mai des pe la camera hărților, ca să vedem, reduse la cîțiva centimetri, zecile de mile pe care nava noastră le străbătea fără odihnă. Linia subțire, trasă de creionul bine ascuțit al ofițerilor de cart, șerpuia din Marea Neagră în Marmara, de acolo în Egee, apoi în Mediterana, înaintînd încet, dar statornic spre apus, tot mai departe de cerculețul cu punct negru în mijloc, în dreptul căruia sta scris mărunt „Constanța“. Bucuroși de vremea frumoasă, nu ne înduram să mai plecăm seara la culcare ; stăteam ceasuri întregi de vorbă pe dunetă și ascultam glasul cam răgușit al lui nea Mihu care, acompaniindu-se singur la chitară, cînta vechi cîntece marinărești. Nord, cîinele care-l însoțea pretutindeni în călătorii, stătea lungit pe punte și-l privea cu tristețe, de parcă ar fi împărtășit nostalgia stăpînului său :

Departe e cerul, departe pămîntul,
Departe e zarea ca fumul...

— Nea Mihule, cîntă și dumneata ceva mai vesel ! îl rugam noi.

Nea Mihu zdrăngănea cîteva acorduri într-o doară, apoi începea un cîntec ciudat, pe care niciodată nu l-a cîntat pînă la capăt :

Pe cuirasa cerului ard nituri
Licărind ca niște mici chibrituri...

Iarăşi frămînta strunele, ca să schimbe acordul, și începea cu un glas subţire, de parcă nu era al lui :

Singur stau
Noaptea și beau
Și mă gîndesc
Numai la tine...

— Asta-i ! Sticla cu băutură mai lipseşte, mormăia nemulţumit secundul, căruia nu-i plăceau abaterile de la programul bordului. E trecut de miezul nopţii. Hai, la culcare, că mai e și mîine zi.

Plecam, şi în zori veneam grăbiţi la camera hărţilor, să vedem cît mai avem de mers. După ce ne convingeam că „mult a fost și mult mai este“, treceam la curăţenia punţii, iar Cerbu se îndeletnicea cu treaba rînduită, prin tradiție, timonierilor : deschiderea trombelor de aerisire la magazii. Desfăcea husele, apoi orienta gurile largi ale trombelor spre vînt, pentru ca aerul să pătrundă cît mai uşor înăuntru. Se rezema apoi de una din ele — avea locul lui preferat, la tribord — şi fuma mulţumit, privind cum lucrăm. Zîmbea adesea cînd auzea glasul nostromului care ne cicălea fără încetare. Curăţenia navei e o îndatorire de prim ordin, care trebuie îndeplinită cu toată grija ; după spusele lui nea Mantu, cartea de vizită a marinarului adevărat nu-i barba, sau pipa, sau măiestria de a povesti întîmplări din larg, ci munca aceasta prozaică, de amănunt, care scapă privirii unui om din afară. Ochiul nostromului ştia să descopere cea mai mică pată de rugină de pe un mecanism, cea mai palidă urmă verzuie de pe un mîner de alamă, cel mai neînsemnat gunoiaş pe care vîntul l-ar plimba de colo-colo pe punte. Şi-atunci, să te ţii tărăboi ! Parcă n-ar fi vorba de o mică neregulă, ci de o spărtură uriaşă în carenă, care va duce nava la fund peste zece minute ! Secundul îi cîntă-n strună, iar noi ne-am deprins cu felul acesta de a privi lucrurile şi ne străduim să facem cum e mai bine, aşa încît „Cosînzeana“

e totdeauna model de curățenie pe toată flota comercială !

Ne mai ajuta și Cerbu în felul lui. Ca marinar cu vechime ce era, el ne arăta unde-ar mai trebui intervenit cu cîrpa sau cu peria de sîrmă, făcea cu ochiul către vreo hîrtiuță rătăcită pe sub vinci — toate acestea fără să se dezlipească de la locul lui. Odată ne-am apropiat de tromba care-i servea drept rezemătoare. Mi-a zîmbit prietenos și m-a întrebat cu glas răsunător :

— Ce mai faci, Georgică ? Vă freacă bătrînul, hai ? Lasă, așa se învață marinăria...

Și-a stăpînit cu greu un căscat și s-a întins lovind cu mîna marginea trombei.

— Nea Cerbule, de ce nu te odihnești ? Doar faci cart de noapte, ar trebui să dormi mai mult dimineața...

— Ce știi tu, copile ? a zîmbit iarăși timonierul. Sînt marinar bătrîn. M-am deprins să privesc răsăritul soarelui în fiecare zi...

— E frumos, într-adevăr...

— Georgică, a răsunat din babord glasul nostromului. Stai la taifas și de mătură are grijă maica-mare !

...În zilele acestea nu s-a întîmplat nimic care să scoată viaţa noastră de pe făgaşul ei obişnuit ; nava noastră era, ca să folosesc o expresie care mi-a plăcut din Joseph Conrad, o oază a liniştei şi navigaţiei paşnice. Carturile se schimbau la orele hotărîte, după tipicul secular al navigatorilor ; nea Arvinte îşi făcea un punct de onoare din precizia matematică cu care respecta programul, ştiut fiind că un bucătar de clasa-ntîi pe marile pacheboturi poate să-şi ia vacanţă dacă întîrzie, fie numai cu zece minute, masa de prînz sau de seară...

Mă ţineam scai de pasagerul nostru, aşa cum îmi poruncise căpitanul. Mă străduiam ca el să nu observe nimic ; şi-apoi puntea vaporului e destul de mică, ca să te întîlneşti cu cineva de zece ori pe zi fără să ai aerul că îl urmăreşti. N-am observat nimic deosebit şi mă bucuram în sinea mea că Ştefănescu nu-i din tabăra duşmană ; prinsesem drag de dînsul pentru că vorbea cu mine fără să se grozăvească şi îmi povestea multe lucruri care mă interesau. Auzindu-l cum vorbeşte, încercam uneori să-mi închipui că el e duşmanul şi că tot ce-mi spune era prefăcătorie, dar trebuie să fie cineva un actor prea desăvîrşit ca să se prefacă în felul acesta. Numai într-o dimineaţă mi s-a cam zdruncinat încrederea în el. Era vreme urîtă ; cerul albastru al Mediteranei devenise vînăt, la fel de vînăt ca valurile în care se oglindea ; din norii coborîţi foarte mult deasupra noastră se cernea o ploaie măruntă, ca de toamnă, pe care vîntul ne-o spulbera drept în ochi. Nostromul a făcut, ca de obicei, controlul curăţeniei şi a cercetat legăturile, posomorît. „Cosînzeana“ începuse să salte zdravăn pe valurile uriaşe, iar oamenii aveau chef de ceartă. Mantu a strîmbat din nas văzînd şuviţele de apă de pe punte şi a mormăit în barbă o frază întortocheată, presărată cu înjurături şi blesteme, din care reieşea că afurisita asta de ploaie e bucuria leneşilor, că ea ascunde urmele neglijenţei unora. În împrejurări normale n-ar fi ripostat nimeni la asemenea vorbe, dar acum era vreme urîtă şi barometrul continua să coboare, iar oamenii erau foarte sensibili.

— Ce neglijenţă, nea Mantule ? am întrebat. Ce neglijenţă poate fi pe vaporul ăsta, cînd îl lustruim toată ziua ?

— Asta cam aşa e, a mormăit Dragonea care nu vorbea niciodată neîntrebat. Al naibii să fiu dacă nu mă mut pe şalupa căpităniei ! Neglijență și iar neglijență, dar „Cosînzeana“ seamănă cu o farmacie plutitoare !

— Repede vă mai sare țandăra, a bombănit nostromul. Se vede că ați uitat de disciplină. Vreți să vedeți unde-i neglijența ? a întrebat el arțăgos, căutînd în jur o dovadă. Poftim, uitați-vă ! Ce tîrîie-brîu a scos capacul de pe trombă acum, pe ploaia asta ? O să intre apa-n magazie, și pe urmă nostromul e de vină că un nepriceput a deschis trombele...

— Asta-i treaba timonierilor, a strigat Dragonea. Ce ne aruncați în spinare vina lor ? Stau ca boierii în cabină, învîrtesc toată ziua covrigul ăla, iar cînd coboară, toate le fac pe dos.

— Așa e, a spus nostromul mai potolit. Puneți, fraților, capacul peste trombă și las' că vorbesc eu și cu dumnealor !

Ne-am executat pe dată, iar nea Mantu a pornit repede spre comandă.

— Le trage o salată cocoșilor ălora, a rînjit Dragonea scoțînd o țigară udă din buzunar.

— Ce-i cu trombele astea, tovarășe Georgică ? a întrebat Ștefănescu care se ivise între timp pe punte. Hai mai la adăpost, să-mi povestești și mie...

L-am urmat în coridorul de sub dunetă și i-am explicat că trombele se deschid zilnic pentru aerisirea magaziilor, însă pe vreme rea e strict interzis să faci asta. Pătrunde apă în magazii, şi pe urmă ai bucluc cu marfa.

— Deci așa stau lucrurile ! s-a lămurit Ștefănescu. Dar altfel nu se poate circula prin magazii ?

— În timpul marșului ? Nu intră nici pasăre măiastră, tovarăşe Ştefănescu. Le-am închis la plecare și așa rămîn.

— Așa rămîn... a îngînat Ştefănescu, pipăindu-și preocupat nodul de la cravată.

L-am prins ! m-am gîndit eu îndată. Ia te uită ce-i trece prin minte tovarășului ziarist ! Te pomeneşti că mai are vreo bombiţă d-aia și vrea s-o planteze în magazie, să n-o mai găsească nici maica-mare a lui nea Mantu !

Eram pe punctul să dau alarma. Credeam că am descoperit în sfîrșit misterul și că Ștefănescu este tocmai omul care ne-a pus gînd rău.

Prea apăruse ca din senin lîngă noi, tocmai cînd era vorba despre trombe. Iar comandantul o să pufăie satisfăcut din ţigaretul lui : „Ce-ţi spuneam eu, băiete ? Un om din echipajul meu nu se-apucă de prostii. D-aia n-am încredere în străinii care calcă pe punte !“ Cred că Ştefănescu nici nu bănuia gîndurile mele şi asta îmi dădea o mare satisfacţie. Mă crezi un prostănac, nene, dar află că eu sînt ăla care am pus mîna pe firele afacerii ! Unde-i Mateianu, să-l dau gata cu tehnica mea de detectiv ?

— Uite, tovarăşe Georgică, la ce mă gîndeam eu, a spus Ştefănescu aproape în şoaptă, oare nu se putea ascunde nimeni în magazii, profitînd de învălmăşeala dinaintea plecării ? După aceea, n-avea decît să iasă noaptea şi să ascundă bomba sub sondă...

Caută să-mi abată atenţia, m-am gîndit O face pe naivul, dă vina pe altul, ca să credem noi că n-are nici un amestec în toată povestea asta. Dar las’ că i-o retez eu. Să vadă că nu se prinde...

— E imposibil, tovarăşe Ştefănescu. În primul rînd, ca să se ascundă în magazie, trebuie mai întîi să intre la bord neobservat, iar asta nu se poate. Şi în al doilea rînd, chiar dac-ar intra, ar rămîne acolo ca un papagal în colivie : dacă nu punem la socoteală trombele de aerisire, magazia stă închisă pînă la escală...

— Am priceput, tovarăşe Georgică, mulţumesc de lămurire. Poate ţi s-a părut ciudată întrebarea mea, dar trebuie să fim prudenţi. Duşmanul e viclean şi poate să ne facă vreo surpriză unde ne-am aştepta mai puţin...

— Ce surpriză să ne mai facă ? Sîntem în mijlocul Mediteranei, am parcurs o bună bucată de drum. Dacă pînă acum n-a mai încercat nimica, afară de pachetul lui nea Relu, înseamnă că are dreptate comandantul.

— Şi ce spune comandantul ? a întrebat repede Ştefănescu.

L-am privit bănuitor o clipă. E curios şi el, asemenea lui nea Relu. Numai că eu, unul, m-am învăţat minte ! Povestea comandantului, cu barca şi cu glasul care i-a răspuns prin ceaţă, putea să fie adevărată şi putea să nu fie ; în orice caz ea ne-ar fi de folos acum. Ştefănescu o să creadă că ne-am explicat totul şi n-avem nici o bănuială ; se va socoti pus la adăpost, va prinde curaj şi... la momentul potrivit, o să-i rîdem în nas... „Jos măştile, domnule presupus ziarist. Ia spune, în slujba cui te afli ?“ Am hotărît deci să-i povestesc şi lui întîmplarea cu barca, pe care-o aflasem de la comandant. În cîteva rînduri m-a întrerupt cerîndu-mi amănunte, dar mare lucru nu aveam nici eu a-i spune. La sfîrşit, Ştefănescu a clătinat cu îndoială din cap şi a zis încet :

— S-ar putea să fie precum spui. Dar dacă prima încercare a dat greş, crezi că duşmanul o să se lase păgubaş ? Călătoria noastră are mare importanţă ; bănuiesc că pentru zădărnicirea ei sînt puse-n joc sume mari. Adu-ţi aminte ce spunea acel Relu ; îţi oferise şi el ceva bani, nu-i aşa ?

— Vreo zece mii de lei, tovarăşe Ştefănescu.

— Ei, vezi ? Cu toate că, în cazuri de acestea, banii singuri nu fac o para chioară.

— Nu înţeleg ce vreţi să spuneţi.

— Vreau să spun că pentru asemenea misiuni nu se găsesc prea mulţi amatori şi că banii pot determina foarte greu un om să facă o acţiune criminală. Dumitale îţi plac motocicletele ?

— Îmi plac, dar nu văd legătura...

— Cu banii oferiţi de nea Relu îţi puteai cumpăra o motocicletă de mai mare dragul...

Fac prinsoare că pe oricare dintre dumneavoastră, în locul meu, l-ar fi înfuriat asemenea vorbe.

— Eu muncesc cinstit, tovarăşe ! am răspuns.

— Asta-i, a exclamat Ştefănescu. Nu, nu, banii singuri pot foarte greu să împingă pe un om la o acţiune criminală, a repetat el.

— Faptul rămîne fapt, am răspuns. Ce mă interesează motivele care l-au împins pe nea Relu la asta ? Esenţialul e că a vrut să ne planteze un ghiont în coastă...

— Şi că s-ar putea să mai aibă unul de rezervă...

— Credeţi ? Mîine dimineaţă facem prima escală ; dacă pînă acum n-a întreprins nimic...

— De ce facem escală ? Luăm apă, combustibil, nu-i aşa ?

— Da' de unde ! Păi „Cosînzeana" noastră are autonomie foarte mare ; poate naviga vreo şase mii de mile fără escală. E ceva !

— Atunci de ce ne întrerupem drumul ? Doar avem treburi destul de urgente...

— Păi nu ştiţi ? Avem cu noi şi nişte panouri mari, un fel de pereţi mobili, care vor despărţi compartimentele pavilionului romînesc : într-un loc industria grea, în altul cărţi, în altul alimente, porţelanuri şi aşa mai departe. Aceşti pereţi trebuie să fie gata așezați cînd ajung exponatele acolo. De aceea, o să le debarcăm în portul din Mediterana, unde le-așteaptă inginerii noștri să le pună în vagoane. Iar cînd ajungem noi în nord, găsim pavilionul gata pregătit, ca o casă care-și așteaptă locatarul.

— Am înțeles, Georgică. Înseamnă că prima parte a drumului nostru se apropie de sfîrșit...

— Da, și avem tot dreptul să credem că se va sfîrși cu bine.

— Nu zice hop, pînă n-ai sărit, a obiectat ziaristul. Dumneata fii cu ochii-n patru ; s-ar putea ca tocmai un om din echipaj să fie...

— Feriți-vă să spuneți asta față de comandant. Eu am încercat, și s-a făcut foc... Și în sinea mea îmi ziceam : „Ce tot caută ăsta să dea vina pe unul din echipaj ?"

— Îl înțeleg, a șoptit Ștefănescu. Ține la oamenii lui și are încredere în ei. Și eu am încredere în oameni ; e absurd ca pentru un singur ticălos să suspectezi un colectiv întreg. Dar atîta vreme cît ticălosul ăsta nu iese la iveală, trebuie să fim vigilenți. Pricepi, tovarășe Georgică ?

— Pricep, dar eu unul... mare lucru nu pot face în toată povestea asta.

— Nu ți se cere să faci ceva deosebit. Uită-te în jurul dumitale. Îţi cunoşti tovarăşii. Dacă omul acela se află la bord, o să se trădeze : printr-un gest, o vorbă, o atitudine... Eu ți-am mai spus o dată : sînt pasager şi nu mă amestec. Dar trebuie informat comandantul, secretarul de partid, secundul... să se stea de vorbă cu oamenii din echipaj... Un om singur nu poate face mare lucru. Dar cînd acţionează mai mulţi, cînd intervine colectivul...

— E limpede, tovarăşe Ştefănescu. Şi eu fac parte din colectivul ăsta...

— Si eu la fel, a şoptit ziaristul. Sînt pasager, dar n-o să stau deoparte la nevoie. Misiunea „Cosînzenei“ e foarte însemnată ; să facem totul pentru îndeplinirea ei...

Nu ştiam ce să mai cred. Ziaristul părea foarte sincer, şi, ca să fiu sincer la rîndul meu, trebuie să vă spun că vorbele lui îmi mergeau la inimă. Dar ori de cîte ori eram înclinat să-l cred, îmi aminteam de povestea lui nea Relu, lacrimile cu care-mi vorbea despre copilul lui bolnav şi parcă-l vedeam cum îmi răsucea mîna, scrîşnind din dinţi, cînd a văzut că nu-i merge. Ştefănescu putea fi un actor tot aşa de bun ; degeaba spunea el că „sînt un simplu pasager și nu m-amestec“ ; în realitate, era mult mai interesat în povestea cu pachetul decît încerca să pară. Care-i adevărul ? În orice caz, discuţia asta i-o voi reproduce comandantului cuvînt cu cuvînt. Poate el înţelege lucrurile mai bine decît mine...

VI

Se arată iarăşi mîna duşmanului. O noapte grea. Eu şi cu Stamate devenim scafandri. Peste o oră acostăm !

Cred că dormeam de vreo două ore, cînd am auzit răsunînd soneriile de alarmă : „Toată lumea pe punte !“ Am sărit ca ars din cuşetă. Vuietul motorului principal, pe care eram deprins să-l auzim mereu, în orice colţ al navei, încetase ; dinspre sala maşinilor abia răzbătea zumzetul subţire al auxiliarului care continua să dea curent. M-am îmbrăcat într-o clipă ; din cealaltă cuşetă a sărit şi Mateianu :

— Mii de tunete ! Ce s-o fi întîmplat acolo, sus ?

Am răsucit comutatorul şi cînd ochii mi s-au deprins cu lumina puternică, am văzut figura ciufulită şi speriată a colegului meu de cabină.

— Lasă tunetele și hai mai repede, am bombănit eu încheindu-mi cu degetele tremurînde șireturile.

În clipa aceea nava a făcut un salt brusc și m-am pomenit grămadă peste Mateianu care se căznea să-și tragă pantalonii.

— Sîntem în voia valurilor ! a strigat electricianul navei. Nu simți ? Nava e-n imposibilitate de manevră. Să știi că am naufragiat !

— Termină cu prostiile, măi ! Nu cumva crezi că am căzut în mîinile piraților ?

— Poți să știi ? a răspuns Mateianu pornind în fugă pe coridor.

Cînd am ajuns pe punte era întuneric și liniște. Numai spre pupa, unde era îndreptată lumina proiectorului cel mare de pe comandă, se auzeau glasuri răstite. Am alergat într-acolo și l-am auzit pe nostrom înjurînd cît îl ținea gura :

— Așa porcărie blestemată n-am pomenit de cînd sînt. O fi crezînd cineva că s-a schimbat marinăria și că dacă avem radiolocație și sondă ultrason, pe punte poate fi dezordine ca la talcioc ! Unde ești, Georgică, să-ți vezi isprava ? Halal marinar ! Acuma poți să te faci negustor de nasturi sau să împletești ciorapi, ca maica-mare !

Nu pricepeam cu care Georgică se ceartă bătrînul. M-am dat mai aproape. Nea Mantu s-a repezit la mine cu o înfăţişare aşa de furioasă, încît părea gata să mă azvîrle peste bord :

— Aşa se lucrează pe vapor, flăcăule ? Mînca-l-ar rechinii pe ăl care te-a-nvăţat să-ţi baţi joc de meserie...

— Ce s-a întîmplat ? am întrebat eu, mirat și speriat în acelaşi timp.

— Parîma ! a urlat nostromul ieşindu-şi din fire. Parîma, auzi ? Mai bine te spînzurai cu ea decît s-o laşi atîrnată peste bord !

Am privit încotro îmi arăta nostromul. În lumina puternică a proiectorului l-am văzut pe căpitanul Jianu, încordat şi palid, ascultînd explicațiile mecanicului al doilea :

— Am avut noroc, tovarăşe comandant. Cînd am simţit tracţiune mare la elice, „Stop !“ am împins maneta şi am decuplat motorul, fără s-aştept comanda. Nu știam ce se întîmplă. Fie ce-o fi, mi-am zis. Mai bine opresc nava degeaba decît să se întîmple cine ştie ce pacoste. Credeam că s-a gripat vreun cuzinet de la ax. Și cînd colo...

Mecanicul al doilea a făcut un gest spre bordaj şi atunci am priceput cum stau lucrurile. O parîmă metalică, din cele folosite la acostare, al cărei capăt era înfăşurat pe tamburul uriaş de la pupa, căzuse în afara bordului şi nimerise la elice. Căpitanul Jianu s-a îndreptat spre mine, cu o mînie reţinută :

— Dumneata răspunzi de manevra pupa, Georgică. Vezi unde duce o mică neglijenţă ? Acum sîntem imobilizaţi. Am ridicat semnalul „navă nestăpînă pe manevră“...

— Dar cum a ajuns parîma peste bord, tovarăşe comandant ? Doar era pusă frumos pe punte, strînsă colac. O pregătisem de cu seară pentru acostare. N-avea cum să cadă...

— Atunci am aruncat-o eu ? a strigat nostromul care se aplecase peste balustradă spre pupa. Mai mare ruşinea pentru o navă nouă. Acum ce ne facem ? Lansăm S.O.S., ca să ne remocheze cineva pînă-n port ?

— Rechinii de pe navele de salvare abia aşteaptă un chilipir ca ăsta, a adăugat comandantul posomorît. O să plătim cu cămaşa de pe noi. Parcă-i auzi : „Vă costă jumătate din preţul navei“... Frumos, tovarăşe Georgică, n-am ce spune...

— Tovarăşe comandant, vă dau cuvîntul meu că...

— Lasă, nu-i vremea de anchete acuma, a intervenit Stamate. La opt dimineaţa trebuie să intrăm în port ; ne aşteaptă vagoanele pentru panouri, totul e pregătit...

— Nu mai ajungem noi la opt... a murmurat Jianu.

— Nu se ştie, a răspuns mecanicul al doilea. Mai întîi să vedem cum stau lucrurile. Am oprit motorul imediat, poate nu s-a strîmbat elicea. Ar trebui să controlăm...

— Acuma, noaptea ? a întrebat căpitanul Jianu cu îndoială.

— Chiar acuma, am strigat. Intru eu, cu aparatul de scafandru uşor...

— Să-ncercăm, a zis comandantul după ce-a chibzuit o clipă. Numai să fii atent, sînt valuri şi te-ar putea împinge sub navă...

— Nici o grijă, tovarăşe comandant. În şcoală eram campion la înot...

Am alergat la magazie după rezervoarele cu oxigen. În drum, mă străduiam să înţeleg cum s-au petrecut lucrurile.

Doar nu aşezasem pentru prima oară o parîmă !

Mi-am amintit cu precizie fiecare mişcare pe care-o făcusem atunci, seara, cînd pregătisem parîmele pentru acostare. M-am apropiat apoi de căpitanul Jianu.

— Să ştiţi că n-a căzut ea singură, tovarăşe comandant. E mînă de om care a aruncat-o...

— Îţi interzic să vorbeşti în felul acesta ! a strigat căpitanul Jianu. Pentru neglijenţă se pot inventa o mie de scuze !

N-am mai stăruit. Comandantul era prea supărat ca să mai ia în seamă argumentele mele ; pe de altă parte, îi cunoşteam destul de bine părerea în legătură cu şirul de întîmplări care urmaseră plecării „Cosînzenei“ : el nu voia să admită existenţa unui răuvoitor în sînul echipajului pe care-l comanda. Parîma aceasta dovedea, fără doar şi poate, că cineva caută să ne oprească din drum, şi omul acesta era aici, pe navă. Căpitanul Jianu însă nu părea dispus să renunţe uşor la poziţia lui. Dar nu era vreme de pierdut. Mi-am înhămat în spinare tubul de oxigen şi am verificat masca. Am cerut lanterna nostromului şi am încălecat balustrada, punînd piciorul pe prima treaptă a scării subţiri, flexibile.

Am coborît, urmărit de zeci de priviri care încercau să străpungă bezna de sub navă...

Cînd am ajuns în apă m-am înfiorat o clipă — poate de răcoare, poate de gîndul că sub mine valurile lungi și negre ca păcura acopereau un abis de sute de metri. Lanterna lumina o porțiune mică în jur; abia se vedea la cîțiva pași. Am coborît și mai mult, ocolind cu grijă instalația cîrmei. Parîma îmi folosea drept călăuză: m-am agățat de ea și am ajuns pînă la axul elicei, care se întrevedea ca o buturugă galben-verzuie în apă. În jurul axului cablul era încolăcit de cîteva ori, formînd o buclă. Semăna grozav cu un șarpe negru; gîndindu-mă la șarpe, mi-a fulgerat prin minte că m-ar putea ataca un rechin. Îmi părea rău că n-am luat cu mine stiletul, dar privind în jur, la lumina slabă a lanternei, mi-am dat seama că nici n-aș avea vreme să văd cum arată rechinul, înainte ca el să mă înhațe. Aceasta însă era o posibilitate destul de îndepărtată, pe cînd parîma exista într-adevăr și ne făcea necazuri... M-am afundat pînă la elice. Palele ei mai purtau încă dungile subțiri, egale, ale rabotezei care le șlefuise în șantier. Le-am cercetat cu grijă, dar n-am descoperit nici un defect. Am ieşit repede la suprafaţă.

— Ei, mergem în port remorcaţi ? a întrebat căpitanul îndată ce am scos capul din apă.

Am făcut un semn liniştitor din mînă şi am urcat pe punte. Stamate m-a apucat de umăr. De nerăbdare, îşi mestecase jumătate din nelipsitul lui trabuc.

— Cum e, Georgică ?

— În regulă, după cîte se pare. Elicea nu-i îndoită, n-am observat nimic suspect. Axul, la fel.

— Aha ! a spus satisfăcut mecanicul al doilea. Nu v-am spus eu ? Am oprit motorul la vreme, nu s-a întîmplat nimic...

— Aş avea nevoie de un ajutor. Şi de nişte răngi, ca să eliberăm elicea.

Mecanicul al doilea s-a aplecat să şoptească ceva la urechea comandantului, care a încuviinţat din cap.

— Mihule, a zis bucuros Stamate, adu-mi şi mie o botniţă de asta, că ard de nerăbdare să fac o baie !

Marinarii s-au executat de îndată. I-au adus şi lui Stamate echipamentul de scafandru, şi înarmaţi amîndoi cu nişte drugi de fier, ne-am scufundat din nou să desfacem cablul acela blestemat.

Nu mă încumet să descriu munca noastră acolo, sub apă, în toiul nopţii, fiindcă n-aş putea spune întocmai cum a fost. Ştie oricine ce înseamnă să ai de dezlegat o sfoară bine înnodată. Tragi în dreapta, în stînga, îţi rupi vîrful degetelor, înjuri şi năduşeşti, iar în cele din urmă iei cuţitul şi o tai. Asta, cînd e vorba de o sfoară cu care se leagă pachetele. Dar dacă în locul ei ai un cablu de oţel gros ca mîna, înfăşurat şi răsucit de-o forţă uriaşă, şi dacă toată operaţia se petrece sub apă, trebuie să recunoaşteţi că nu-i deloc simplu ! Trăgeam eu şi nea Stamate din toate puterile, sprijineam drugii de etambreul elicei, iar cînd mi se părea că, în sfîrşit, o buclă e pe cale să se desfacă, parîma tresărea ca un arc şi se strîngea mai tare ca înainte. O luam de la capăt, iar cei de pe punte ne ajutau şi ei cum puteau. Ieşeam mereu din apă ca să le spunem : „Trage ! Las-o mai moale ! Încă puţin !“ În cele din urmă, după vreun ceas de trudă diavolească, primul ochi al parîmei a sărit de pe pala elicei, mai-mai să-l pocnească pe mecanicul al doilea peste burtă. Acum lucrul devenea mai uşor ; cablul fusese slăbit şi n-a mai opus mare rezistenţă.

Cînd am urcat pe punte, am simțit din plin răcoarea nopții. Comandantul nostru prevăzuse și asta — lîngă vinciul de manevră, unde ne lăsasem hainele, ne aștepta nea Arvinte cu sticla de rom :

— Ia, tovarășe Stamate, și tu flăcăule. Luați, că-i cam răcoare !

— Mie nu-mi trebuie, a hotărît mecanicul al doilea. Doar îmi aprind țigara și mă duc. Mă duc să-i dau bătaie „moșului“. Cred c-o să folosim rezerva de rotații ca s-ajungem la vreme, nu-i așa, tovarășe comandant ?

Jianu s-a uitat întrebător către Miron, șeful mecanic, care urmărise în tăcere toate mișcările noastre. Șeful mecanic era atît de îndrăgostit de motoare, încît socotea încercarea de a forța motorul principal drept o jignire personală ; totuși comandantul îl privea insistent, ciocănind cu degetul în cronometrul de la mînă. Șeful mecanic s-a uitat și el la ceas, apoi și-a dres glasul, ceea ce pentru el însemna o adevărată frază : „Nu zic nu, dar altă dată să nu-mi mai cereți mie chestii de-astea !“

— O să zburăm, nu alta ! s-a bucurat Stamate, scoțînd din buzunarul salopetei un trabuc neînceput.

— Ia nea Stamate un gît de rom, că tremuri ca piftia, a stăruit din nou bucătarul.

— Las' că-i destulă căldură acolo jos, a mormăit mecanicul al doilea. Plec să pornesc motorul. Cînd stă el, nu sînt în apele mele !

Şi, lucru surprinzător pentru un fumător pasionat ca dînsul, a pus la loc în buzunar trabucul şi a pornit sprinten spre sala maşinilor. Secundul, care rămăsese sus, în comandă, a ieşit pe pasarelă, dornic de veşti noi.

— E-n regulă, tovarăşe Pavel, i-a strigat de jos comandantul. Toată viteza înainte, menţineţi drumul stabilit !

Am auzit clinchetul telegrafului care ordona pornirea motorului. De jos a răspuns o sonerie, semn că motoriştii au înţeles ordinul ; s-a auzit apoi şuieratul aerului comprimat care pătrundea cu putere în cilindri, iar după cîteva clipe motorul principal a început să huruie şi să duduie, parcă nerăbdător să cîştige timpul pierdut. La pupa, apa a început să clocotească, răscolită de elice. Nava a pornit din nou să spintece valurile întunecate ale Mediteranei...

Abia cînd am văzut că primejdia trecuse, am simțit cu adevărat frigul care mă scutura. Eram numai în cămașă și n-avusesem vreme să mă usuc. Cineva îmi aruncase pe umeri o haină, iar comandantul, bucuros că totul se terminase cu bine, mi-a întins sticluța cu rom :

— Ia Georgică, nu te sfii. Doar dumneata nu intri în cart la motoare.

— Bietul băiat, l-au răzbit frigul și oboseala, a spus milos bucătarul.

Vorbele lui nea Arvinte au stîrnit rîsul marinarilor din jur. Nu știu bine ce am simțit în clipa aceea. Mi-era ciudă că sînt luat drept un copilaș care are nevoie de protecție ; pe de altă parte, tare aș fi vrut să arăt ca un bărbat tare și viteaz, ca nea Stamate, care participase la toată munca aceea cu atîta liniște, de parcă s-ar fi bărbierit înainte de a coborî pe țărm... Într-un cuvînt, am refuzat băutura. Nea Mihu a plescăit din buze cu mirare și a zis :

— Ce mi-e dat să văd ! Doi inși care habar n-au de caloriile romului, după ce-au lucrat un ceas sub apă ! Nu serios, flăcăule, n-ai vrea un iaurt ?

— Lasă-mă-n pace, nea Mihule ! am zis eu îngroşîndu-mi glasul, hotărît să-mi apăr demnitatea în faţa acestui atac.

— Am zis eu ceva ? s-a mirat Mihu din nou. Zic doar atîta : lăsaţi-i, tovarăşe comandant, că ei nu ştiu ce-i bun, şi daţi-mi mie porţia lor. Să iau şi eu parte cu ceva la lucrarea din noaptea asta...

— Hei, Mihule, tot îţi mai face cu ochiul sticluţa ? a întrebat Jianu, şi pe faţa lui s-a aşternut surîsul pe care-l vedeam atît de rar.

— Da' de unde, tovarăşe comandant ! Acuma s-a schimbat treaba : îi fac eu sticluţei cu ochiul. Aşa-i, Nord ?

Auzindu-şi numele, Nord a lătrat scurt de două ori.

— Şi Nord rîde de tine, a adăugat comandantul.

— Ba, fără supărare, Nord mă apără. Zice că am dreptate.

Tocmai cînd discuţia cu nea Mihu se dovedea a fi mai interesantă, Cerbu m-a chemat deoparte :

— Ascultă, Georgică, ce spui despre chestia cu parîma ?

— Ce să spun ? Ai văzut şi dumneata foarte bine.

— Eu ? De unde să văd ? Tocmai cînd să intru de cart m-am pomenit că se oprește deodată motorul. Eram în comandă şi nu înţelegeam despre ce este vorba...

— Acum cred că ai înţeles.

— E un fel de a spune. Cred că nimeni nu înţelege nimica. Parîma nu-i șoarece, să sară singurică peste bord cînd ţi-e lumea mai dragă...

— Asta am spus-o și eu. Doar cu mîinile mele am aranjat-o aseară, ca să-mi fie mai ușor la acostare.

— Ascultă la mine, băiatule, că sînt mai bătrîn decît tine. E ceva necurat aici. Şi dacă vrei să știi, am o bănuială...

— Ce bănuială ?

— Mă bazez pe tine că ești om de cuvînt. Rămîne între noi. Eu cred că de la ziaristul ăsta ni se trag ponoasele...

— Nu ştiu, nea Cerbule, ce să zic. Omul nici nu s-a arătat pe punte de aseară şi pînă acum ; și-apoi de unde ar şti așa de bine rostul ? O parîmă aruncată peste bord nu nimereşte totdeauna la elice ; trebuie o anumită dibăcie. Iar el, săracul, habar n-are de marinărie...

— Aiurea ! O face pe prostul, băiete, tocmai ca să-l credem nevinovat. Eu atîta spun. Numai bagă de seamă, să nu s-audă.

Cel mult, poți să raportezi comandantului, dacă ții neapărat ; dar n-aș vrea ca lucrurile să pornească de la mine, înțelegi ? Uite-l pe omul nostru ; schimbă vorba repede !

Într-adevăr, Ştefănescu apăruse pe punte cam somnoros şi se uita mirat în jurul său :

— Ce s-a întîmplat, oameni buni ? De ce v-ați sculat cu noaptea-n cap ?

Întrecîndu-se să dea cît mai multe amănunte, marinarii i-au povestit totul ; în acest răstimp eu am stat modest mai la o parte, socotindu-mă printre eroii principali ai acțiunii. Ştefănescu nu părea deloc impresionat ; la sfîrșit, s-a mulțumit să spună cu admirație prefăcută :

— Da ? O parîmă ? I-auzi, domnule, ce întîmplare ! Îmi pare rău că n-am fost şi eu de față !

De unde am tras cu toții concluzia că degeaba povestești unui om de uscat un fapt care e într-adevăr demn de povestit, din viața celor de pe mare ; el nu-și va da seama de proporțiile lui și nu-l va prețui.

— Şi zi așa, tovarășe Georgică, ai făcut o baie ? m-a întrebat el pipăindu-şi nodul de la cravată, cum făcea ori de cîte ori era tulburat. Mi-am dat seama că-l judecasem greşit ; nu, Ştefănescu nu rămăsese indiferent, aflînd de întîmplarea cu parîma, ci se prefăcuse numai, ca să nu atragă atenţia marinarilor. Să fi avut dreptate Cerbu ? Dacă-i aşa, atunci va trebui să-i dăm a-nţelege domnului „ziarist“ că nu sîntem aşa de proşti. Ne-am dat seama că parîma a fost aruncată peste bord de cineva şi că nu-i vorba de o simplă întîmplare. Iar dacă acel cineva mai pune la cale şi alte blestemăţii, apoi nici noi nu căscăm gura la stele, lăsînd-o pe „Cosînzeana“ în voia soartei ! M-am gîndit să-i spun eu toate acestea, profitînd de prilejul acesta. E curios, deci să-i satisfacem curiozitatea !

— Cum e cu parîma asta, tovarăşe Georgică ? m-a întrebat ziaristul cînd ne-am depărtat de grupul marinarilor.

— Întocmai cum aţi auzit. Parîma a căzut de pe bord şi a fost atrasă de elice. Vă spun cu mîna pe inimă, tovarăşe Ştefănescu, că n-am lăsat-o în neregulă. Parcă eu nu ştiu ce se poate întîmpla ? Metal pe metal alunecă foarte repede ; din balansul navei, din trepidaţie, cablul ar putea să cadă peste bord. D-aia l-am strîns cu toată grija, şi e de necrezut că ar fi putut cădea singur în mare.

— Vrei să spui că l-a aruncat cineva?

— Sînt sigur de asta, și comandantul m-a mustrat cînd i-am spus-o. Știu eu? Poate-a făcut-o de ochii marinarilor.

— Are dreptate. În cazuri de acestea panica nu servește la nimic.

— Nu-i vorba de panică. În echipajul nostru sînt marinari, nu babe. Doar oamenilor li s-a atras o dată atenția asupra primejdiei; aflînd și de această încercare a dușmanului, ei și-au sporit vigilența...

— Da, dușmanul... a spus gînditor Ștefănescu. Nu se poate spune că-i lipsit de imaginație, așa-i?

— Ce să mai vorbim! Dacă n-ar fi fost atent tovarășul Stamate, mecanicul al doilea, fiți sigur că la ora asta n-am goni cu șaisprezece mile pe oră spre port!

— V-am stricat somnul cu gălăgia noastră, tovarășe ziarist, am auzit în spatele meu glasul răgușit al nostromului.

— Și așa eram dornic să văd un răsărit de soare în largul Mediteranei! a răspuns amabil Ștefănescu.

— Numai răsăritul? Ia priviți colo, spre tribord. Se vede țărmul. Am recuperat o bună parte din întîrziere. Peste o oră acostăm, conform programului!

VII

Gînduri la sosirea în port. Descărcarea merge repede. Bucuria nostromului e scurtă. Incendiu la bord! Ştefănescu îşi spune părerea.

E bine şi plăcut totdeauna cînd sfîrşeşti o călătorie. La capătul drumului, adesea obositor, te aşteaptă bucuria revederii unor chipuri dragi sau surpriza descoperirii unor frumuseţi necunoscute. Pe de altă parte nu mai ai senzaţia de repaus silit, de limitare a mişcărilor, pe care ţi-o dă vehiculul. Eşti din nou stăpîn pe picioarele tale, te poţi mişca în voie, poţi merge unde vrei, părăsind compartimentul de tren, cabina îngustă a automobilului sau autobuzul care te-a zgîlţîit cîteva ceasuri...

Cu atît mai plăcută e sosirea din larg. Călătoria s-a făcut nu pe pămînt, ci pe apă. Săptămîni întregi ai avut sub picioare puntea mereu legănată, iar dacă îți ridicai privirile spre zare, vedeai un orizont neliniștit, o dungă care dansa fără odihnă, cînd ridicîndu-se din dreapta sau din stînga, cînd prăvălindu-se sub etrava înaltă a navei. Nici măcar stelele, în larg, nu le vezi stînd locului pe boltă. Se mişcă toate odată, şi dacă iei drept reazem al privirii catargul, apoi în jurul lui, Cārul Mare încinge o adevărată horă... Ajuns pe ţărm, simţi mai întîi o mică ameţeală. Deprins cu balansul necontenit al navei, ai senzaţia că digul solid de beton, cheiul cu clădirile lui, macaralele, oraşul răsfirat sus pe coastă — totul se clatină, ca puntea corăbiei cu care ai navigat. Simţi instinctiv nevoia să îndoi genunchii, păşeşti larg şi îţi dai seama că mersul legănat al vechilor marinari, în primele minute după coborîrea pe ţărm, nu-i o simplă metaforă de prin romane...

Poate de aceea, sosirea vaporului în port e legată de un întreg ceremonial, pe care marinarul îl respectă înfrîngîndu-și nerăbdarea. Mai întîi, cînd a mai rămas o milă şi ceva pînă în port, opreşti maşinile şi dai semnal din sirenă, să vină pilotul. În cîteva minute vezi ieșind din port o şalupă albă și sprintenă, care-ţi aleargă în întîmpinare cu atîta vioiciune, de parcă stă de-o săptămînă la pîndă lîngă cheu și te așteaptă anume pe tine, să te călăuzească prin pădurea de catarge. Șalupa acostează în bordul de sub vînt, unde s-a pregătit din vreme scara. Căpitanul însuși coboară pe punte să-l întîmpine pe domnul pilot, care dă bineţe pe englezeşte, oricare-ar fi ţara unde poposeşti şi oricare-ar fi pavilionul navei cu care vii acolo. În urma pilotului mai vin doi-trei inși corecţi și importanți, dintre care unul e medicul și altul e neapărat funcționar la vamă. Comandantul îi plimbă de la prova la pupa, îi coboară prin magazii şi prin hambare, le desfăşoară în față hîrtii și registre în care noii-veniți se uită cu luare-aminte, punînd întrebările obișnuite în asemenea ocazii și ascultînd răspunsurile pe care adeseori le ştiu dinainte. Ei se interesează de sănătatea echipajului, de destinaţia și starea mărfurilor, întreabă dacă marinarii au ceva de declarat la vamă, dacă au monedă străină, dacă au animale la bord, dacă mărfurile prezintă pericol de incendiu şi așa mai departe. În cele din urmă, comandantul îi poftește curtenitor în salonul său unde stevartul a pregătit din vreme o gustare și ceva țuică bătrînă, pe care oaspeții o prețuiesc la justa ei valoare, plescăind mulțumiți din limbă și acceptînd și al doilea păhărel. Cînd căpitanul cu mîna lui vrea să-l toarne pe al treilea, pilotul se uită cu înțeles la ceas și atunci urcă cu toții pe puntea de comandă, de unde se vede întreaga panoramă a portului...

Din clipa asta, pilotul e stăpînul navei. El mormăie printre dinți, fără să-și scoată pipa, „FULL AHEAD“ și atunci secundul împinge maneta telegrafului de la „Stop“ la „Toată viteza“. Nava pornește pe urmele șalupei care gonește zburdînd pe valuri ca un copil neastîmpărat, urmat de la distanță de un bunic impunător și sobru. Timonierul se supune cu precizie ordinelor pilotului ; nava intră în port, defilează prin fața vapoarelor sosite de prin toate colțurile lumii și se lipește de cheu, exact în colțișorul care i-a fost repartizat din vreme. Parîmele, odată legate, urmează o nouă ceremonie, cu mult mai animată decît prima : pregătirile pentru descărcarea mărfurilor. Sosesc în goană tractoare mărunțele și transportoare de forme ciudate, iar pe linia ferată largă de pe cheu se apropie încet, vuind și huruind, o macara-portal, nerăbdătoare să-și întindă deasupra navei brațul uriaș...

Bineînțeles că în acest răstimp, cei de pe bord nu stau nici ei cu brațele încrucișate. Se desfac tenzile uriașe de pe bocaporți, se strîng parîmele, se deschid obloanele care se întind orizontal deasupra gurilor de acces spre magazii, apoi echipele de descărcare coboară în răcoarea înmiresmată din pîntecele vasului... Primprejur roiesc dispeceri care strigă și împart ordine, funcționari cu carnețele în mînă, docheri, polițiști și diferiți gură-cască, oameni care abia așteaptă prilejul să ciupească un pachet de țigări, să-ți vîre pe gît o brichetă ieftină sau să vîndă fotografii cu dansatoare goale...

Cum să te descurci în această hărmălaie? „Fiți cu ochii-n patru“, ne spusese comandantul înainte de acostare, dar și fără asta eram cu toții destul de atenți la ce se petrece. Îndată după sosire, la schelă se instalase Dragonea, care-și fuma alene țigara și părea să stea de pomană; în realitate, el supraveghea toată mișcarea din jur și avea grijă să nu pătrundă la bord decît oamenii care aveau într-adevăr un rol în manevra de descărcare a panourilor.

Inginerii de la expoziţie ne aşteptau pe cheu ; unul dintre ei l-a îmbrăţişat pe comandant şi l-a lăudat pentru punctualitatea pe care o dovedise „Cosînzeana“ cu acest transport deosebit de important ; altul aflase că Ştefănescu e ziarist şi-l descosea asupra felului cum a decurs călătoria. Între timp, cu strigăte şi înjurături rostite în cîteva limbi europene, cu răguşeala secundului şi sudoarea nostromului care părea că s-a împărţit în zece locuri deodată, panourile erau scoase din magazie, purtate prin aer de braţul leneş al macaralei şi aşezate cu grijă pe platformele vagoanelor. Descărcatul a durat puţin, mai puţin decît se prevăzuse. După ce s-a terminat forfota, iar inginerii au pornit cu maşina în urma vagoanelor, căpitanul Jianu ne-a adunat pe toţi la centru. pe puntea principală, şi ne-a spus :

— Tovarăşi, vă mulţumesc pentru că aţi lucrat repede şi bine. Plecarea e hotărîtă pentru ora 22, cînd e liber pilotul. Pînă atunci ne împrospătăm apa din tancuri, iar marinarii, tîmplarii şi marangozii vor acoperi bocaporţile pentru continuarea călătoriei. Restul echipajului — liber. Puteţi da o raită prin oraş, numai să aveţi grijă, că băutura-i cam scumpă pe aici.

— Să nu-ntîrziaţi la prînz, a strigat Arvinte din uşa bucătăriei. Avem purcel la grătar şi nu-i bun dacă se răceşte!

Echipajul a fremătat de veselie.

— Am şi eu o vorbă, a zis nea Stamate şi toate privirile s-au îndreptat spre el. Tovarăşi, să fim atenţi cum umblăm prin oraş.

— E limpede, tovarăşe secretar, a strigat Mateianu de lîngă mine. Dacă se-ncearcă vreo provocare, chemăm poliţia.

Marinarii au rîs din nou, iar din partea mea, Mateianu s-a ales cu un ghiont de toată frumuseţea.

— Hei, Mateiene, a zîmbit secretarul de partid, ce te faci dacă te înhaţă vreun pirat?

— O scot eu la capăt, n-aveţi grijă...

— Vezi să nu te-ntorci scalpat la bord, a chicotit un marinar.

— Sau să te urmărească săgeţile vreunui trib!

— Ori să găseşti un document misterios...

— Iar dumneata, nea Mihule, a adăugat Stamate, fă bine şi bărbiereşte-te niţel. Nu de alta, dar marinarul de pe-o navă nouă...

— Ştiu, şi-o să mă execut, a mormăit nea Mihu, trecîndu-şi ruşinat degetele peste obrajii ţepoşi.

Din rînduri au pornit şi spre nea Mihu înţepăturile :

— Nu-i nimica, la cîrciumă te primeşte şi neras.

— O să te creadă lumea călugăr şi-o să-ţi facă loc la bar.

— Numai să nu vii cîntînd, ca atunci, la Pireu...

Deodată, în aer a ţîşnit sunetul aspru, asurzitor al sirenei de alarmă. Am tresărit cu toţii ; prea ne luase pe neaşteptate sirena asta !

— Incendiu în magazia pupa ! a strigat secundul în megafon, iar noi am alergat după extinctoare.

„Cosînzeana“ e prevăzută cu o instalaţie modernă de prevenire a incendiilor. În comandă, pe puntea principală şi în alte cîteva locuri sînt instalate nişte mici panouri de sticlă cu schema navei, împărţită pe compartimente. Cînd undeva, la bord, apare o flacără, celula fotoelectrică din compartimentul respectiv declanşează semnalul de alarmă, iar pe schema navei se aprinde un beculeţ roşu. Astfel, în cîteva secunde de la apariţia focului, echipajul află cu precizie locul, pentru a interveni la vreme.

Asta am făcut și noi, după clipa aceea de uluială. Vreo douăzeci de marinari au pătruns aproape în același timp în magazie, au coborît din două salturi scările și au început lupta cu focul. Incendiul izbucnise într-un colţ al magaziei, unde fuseseră depozitate cărţile pentru tîrgul internaţional. De obicei hîrtia arde grozav, dar acum, cînd focul era abia la început, flăcările se prelingeau mai mult la suprafaţă, peste ambalaje. Extinctoarele nu ne-au fost de mare folos, pentru că nu voiam să udăm cărţile, de aceea am înăbușit vîlvătaia aruncînd nisip și pături groase, pe care ni le-au adus cei de pe punte. Nu s-a produs nici o pagubă însemnată, dar izbucnirea focului a dat tuturora de gîndit. Cel puţin Mateianu stătea ca pe ace. După ce-am terminat cu incendiul, s-a apropiat de mine :

— Ce mai spui, omule ? E clar că aventura bate la ușă ?

L-am privit o clipă și m-a umflat rîsul. Avea o înfăţișare foarte caraghioasă, așa, mînjit cu funingine pe obraji ca un bucătar din desenul unui copil neîndemînatic. Și cum se întîmplă în asemenea cazuri, cînd omul n-are la-ndemînă o oglindă ca să-și dea seama cum arată, Mateianu se uita la mine foarte nedumerit, pentru că nu știa pricina veseliei mele.

— Ce te hlizești atîta mă ? s-a răstit el. Nici măcar acuma nu-ți dai seama de gravitatea situației ? Parîma la elice, focul... într-un cuvînt, primejdia. Să mai rîzi de mine cînd îți spun...

— Cum să nu rîd de tine, Mateiene, cînd arăți ca o paparudă ? Fugi de te spală și lasă filozofia !

Mateianu și-a trecut mîna peste obraz, a privit-o și și-a dat seama de adevăr. Fără să mai scoată o vorbă s-a întors și a zbughit-o sus, spre spălător, iar eu am pornit mai agale pe scări, în urma lui, bucuros că nici acum nu mă lăsasem tras de limbă. Lasă-l să se frămînte, de ce să-i dau eu totul mură-n gură ? Să vadă și el că întîmplările misterioase din viață nu se dezleagă cu una cu două, ca prin cărțile pe care le citește și din care poți ghici după primele zece pagini cine-i vinovatul. Mai încercase el să mă descoase de cîteva ori, mai ales după ce comandantul navei dăduse ordin marinarilor să-și sporească vigilența în cart, dar nu-și găsise omul !

Mă ţineam tare, hotărît să-l las pînă-n ultima clipă în bezna neştiinţei.

În capul scării, pe punte, i-am găsit pe comandant şi pe secund, în toiul unei discuţii.

— Ce ne făceam, dacă am fi apucat să închidem magaziile ? a zis mai mult ca pentru sine secundul după ce am ieşit iarăşi pe punte.

— Nu se putea una ca asta, i-a răspuns căpitanul Jianu. N-ar fi ars mocnit atîta vreme, tot l-ar fi observat, dacă nu aparatele, oamenii...

— Dar de unde s-a iscat ?

— Asta mă-ntreb şi eu...

— O fi aruncat cineva o ţigară în timpul descărcatului, mi-am dat eu cu părerea.

— Imposibil, a ripostat Pavel. În ritmul în care s-a lucrat, cine mai avea vreme să fumeze ? Şi-apoi docherii sînt oameni cu experienţă ; care dintre ei s-ar juca cu focul în magazia plină de mărfuri ?

— Poate vreo scînteie de la bucătărie...

— Scîntei, de la soba electrică ? ! a întrebat secundul mirat. Ce naiba măi, Georgică ?

— Atunci a fost pus de cineva !

— Alta acum ! a mormăit comandantul.

— Ba cam aşa cred şi eu, a răspuns

Pavel privind în jos. Mi se pare mie că tocmai aici, în port, au vrut să ne facă figura...

— Cine anume ? a întrebat comandantul cu iritare în glas. Iar începeţi cu teoria aceea ?

— Nu-i nici o teorie. Practica vorbeşte, tovarăşe comandant. Faptele. Trebuie să luăm măsuri...

— Măsuri ! N-aveţi decît, tovarăşe secund. În virtutea funcţiei, daţi ordinele necesare. Dar eu cred că-i de prisos. Acuma, cînd nu mai e nimeni străin la bord, cine s-ar putea apuca să azvîrle ţigări aprinse în magazie ?

— Degeaba vă supăraţi, tovarăşe comandant. Puţină precauţie nu strică.

— Am spus o dată : daţi ordinele necesare, a răspuns rece comandantul. Dublaţi carturile, instalaţi posturi suplimentare de gardă, dar echipajul să meargă în oraş. Să se destindă oamenii. Partea cea grea a drumului abia acuma vine...

S-a întors şi-a plecat spre comandă, fără să mai adauge o vorbă. Secundul a privit necăjit în urma lui Jianu şi apoi s-a întors spre mine :

— Ce zici, Georgică ? Un pachet cu dinamită apare pe punte ; o parîmă cade din senin peste bord la elice; marfa cea mai inflamabilă din magazie se aprinde... Nu-i nici o legătură între toate acestea?

— Bună dimineața! a răsunat lîngă noi glasul lui Ştefănescu, făcîndu-ne să tresărim.

Secundul a privit o clipă, parcă cîntărindu-l din ochi.

— Tovarășe Ştefănescu, de mult voiam să discut cu dumneavoastră. Călătoriți pentru prima oară pe mare, dar eu sînt marinar de ani de zile şi n-am mai pomenit un asemenea şir de întîmplări. Ce spuneți de toate astea?

— Sînt un simplu pasager, a spus încet ziaristul. Rostul meu aici este să scriu cîteva reportaje. Dar dacă o să fie nevoie şi dacă o să pot, vă făgăduiesc că o să vă ajut. V-aş sfătui să vă gîndiți mai mult la povestea cu barca. Dacă a fost adus la bord un pachețel, de ce nu putea urca şi un om? a continuat Ştefănescu.

— Bordajul are patru metri înălțime de la suprafața apei, am intervenit eu.

— Naiba ştie, a zis îngîndurat secundul. Comandantul nu vrea să creadă că un om de la bord e trădătorul; cealaltă variantă nu pot s-o cred eu. Cum să ajungă un om neobservat pe navă? Unde să se ascundă atîtea zile ? Dar întrebarea cea mai complicată e : ce să facem ? Comandantul mi-a spus să iau măsuri ; e drept că era foarte sceptic cînd a spus asta...

— Eu unul n-am nici un amestec în povestea asta ; vă repet că sînt un simplu pasager. În oraş însă cred că v-aţi putea duce şi dumneavoastră, tovarăşe Pavel.

— Eu ? s-a mirat secundul, de parcă i se făcea propunerea să dea o raită prin cosmos. După cîte s-au întîmplat ?

Şi din nou Pavel l-a privit lung, pătrunzător. Eu însumi mă simţeam stingherit de această privire.

— Georgică, mergi cu mine ? m-a întrebat apoi Pavel, hotărîndu-se deodată. O să formăm un grup mai mărişor, să nu umblăm izolaţi.

— În regulă, tovarăşe Pavel, am răspuns, căutînd să-mi ascund bucuria. N-am mai fost niciodată prin părţile astea ; mă duc să ajut la închiderea magaziilor, pe urmă mă îmbrac şi dăm o raită...

Am plecat. Eu, spre un grup de marinari care erau în toiul lucrului la bocaport, iar Pavel s-a îndreptat spre comandant, spunînd că are ceva de raportat.

VIII

Coborîm pe țărm. „Avem mulți prieteni!“ Un necunoscut ne spune o poveste uluitoare. Operațiunea „Colos“. Nu-i timp de pierdut.

— Să grăbim pasul, că ne prinde ploaia pe drum, am zis eu.

— Nu mai e vreme, a răspuns nostromul. Uite, c-a și început.

Cîteva tunete au mugit înfundat, acoperind pentru o clipă zgomotul orașului, apoi primele picături de ploaie au prins să cadă, repezi și enorme.

— Într-un sfert de oră ne face ciuciulete, a zis secundul privindu-și îngrijorat mîneca hainei lui noi, pe care se și lățiseră cîteva picături.

— Ar fi mai înțelept să intrăm undeva, a răspuns nostromul. Gustăm cîte-un coniac şi aşteptăm să se însenineze. E ploaie de vară, asta nu ţine mult.

M-am uitat puţin speriat la el :

— Cum, nea Mantule, să intrăm în restaurant ? Cred că n-ar trebui...

— Lasă, Georgică, n-ai teamă. Doar n-o să ne întindem la chef. Şi să ne hotărîm odată, dacă nu vrem să ne ude pîn' la piele. Uite colea, după colţ, un bar...

Am grăbit pasul şi am intrat în barul pe care-l descoperise nostromul. Nea Mantu, care ştia bine rosturile unei asemenea instituţii, ne-a condus în apropierea estradei orchestrei unde un trompetist negru, acompaniat la pian de o blondă, cînta o melodie languroasă. Cînd am intrat, pianista şi-a întors privirile spre noi. Am văzut că are ochi albaştri, gură mică şi o gropiţă în bărbie. Mi-a plăcut fata de la prima aruncătură de ochi ; s-a uitat şi ea la mine, şi-a coborît pleoapele, fără să se întrerupă din cîntec. Tovarăşii mei băgaseră de seamă acest schimb de priviri şi-au făcut haz :

— Georgică, i-ai plăcut fetiţei.

— Fii atent să nu-ţi rămînă inima p-aici.

— Ai grijă, prima de ambarcare ţi-e în pericol...

Cred că m-am roşit de ciudă că secundul şi nea Mantu descoperiseră aşa de repede acest schimb de priviri ; drept răspuns la glumele lor, am făcut-o pe indiferentul şi m-am aşezat cu spatele la orchestră, pe unul din scăunelele joase din jurul mesei.

— Ambiţios ești, tinere ! m-a mustrat în glumă nostromul. Eu, în locul tău, altfel m-aş fi purtat.

Chelnerul, care aşteptase politicos să ne așezăm la masă, s-a apropiat de noi și a luat comanda : coniac, după cum eram înţeleși de la început. A revenit îndată cu o sticlă frumos ambalată cu poleială roșie la gît, cu etichetă aurie şi aromă puternică. A turnat în păhărele, ne-a urat petrecere frumoasă, apoi Pavel şi nea Mantu s-au așezat la taifas, cum fac marinarii care se respectă, atunci cînd au cîteva ore de pierdut pe țărm. Eu îi ascultam numai pe jumătate ; mereu îmi fugea gîndul la întîmplările din ultima vreme şi mai ales mă întrebam ce va urma. Ce-au să mai pună la cale duşmanii, văzînd că în ciuda încercărilor lor „Cosînzeana“ îşi continuă drumul ?

Mă frămînta mai ales întrebarea : ce rol are Ştefănescu în toată povestea ? Fusesem de faţă la discuţia dintre el şi secund ; ziaristul păruse din nou un om sincer şi binevoitor, hotărît să ne ajute. Şi totuşi, de ce insistase atîta ca Pavel să coboare pe ţărm ? Nu cumva o făcuse dinadins, ca să ne slăbească forţele ? Oricum, prezenţa ofiţerului secund ar fi fost mai necesară la navă, în asemenea împrejurări. Şi Pavel, cu cîtă uşurinţă acceptase să plece ! De fapt, nici comandantul nu se împotrivise plecării lui, iar comandantul nu poate fi luat drept un om care nu judecă destul cînd ia o hotărîre ! Şi-apoi nu era să-mi dea mie raportul despre acţiunile lui. Nu eram decît un ţînc pe lîngă Jianu, om încărunţit pe mare, unul dintre cei mai experimentaţi comandanţi de cursă lungă ! Atunci... poate erau la mijloc lucruri pe care eu nu le cunoşteam ? Oare ce se petrece la bord în clipa asta ? Nu cumva am greşit, eu şi tovarăşii mei, ieşind în oraş în asemenea împrejurări ?

Trompetistul şi-a întrerupt deodată cîntecul. M-am întors să văd ce se întîmplă. Cu faţa îndreptată spre noi, fata de la pian îi spunea ceva negrului. El a dat din cap, a surîs şi a venit la masa noastră. Ne-a salutat curtenitor, apoi a spus în acel dialect greco-franco-italian, bine cunoscut în lumea porturilor Mediteranei :

— Orchestra dorește să cînte în cinstea domnilor. Dacă domnii au plăcerea, îi rugăm să ne spună din ce țară vin.

Nostromul a înălțat fruntea și a pronunțat răspicat, cu mîndrie în glas, un singur cuvînt :

— Roumanie !

În clipa următoare, fata de la pian a început să cînte primele măsuri din „Balada“ lui Ciprian Porumbescu, iar secundul l-a tratat pe trompetist cu un păhărel din licoarea aurie. Scena aceasta mi-a făcut o deosebită plăcere, mie și tovarășilor mei de pe „Cosînzeana“.

— Avem mulți prieteni, a rostit nostromul înduioșat.

Dar și dușmani, am adăugat eu în gînd și m-am uitat în jurul meu, în restaurant. Nu era multă lume la ora aceea. Mi-a atras atenția un necunoscut care stătea la o masă, în colț, și care urmărise cu toată atenția scena descrisă mai înainte. A chemat chelnerul, i-a spus ceva, apoi s-a ridicat și a venit la o masă mai aproape de noi. Chelnerul l-a urmat, aducînd sticla aurită și păhărelul. Părea să fie-n bani individul și cred că se arătase darnic în bacșișuri, altfel n-ar fi fost servit cu atîta grijă și respect. Cînd s-a dat mai aproape, m-a uimit îmbrăcămintea lui sărăcăcioasă : purta un costum negru, ponosit și motolit, care părea să fi fost cîndva smoching ; cămașa, albă și elegantă pe vremuri, avea acum culoarea norilor plumburii de afară, iar cravata părea culeasă dintr-o ladă de gunoi. Mai mult m-a uimit însă fața lui : avea obrajii supți ca după o boală grea și privirea hămesită, care dovedea că omul nu se tratează în fiecare zi cu bunătăți. Văzînd că-l studiez, individul s-a uitat și el la mine atît de insistent, încît am plecat ochii și-am început să citesc eticheta de pe sticla cu coniac. Orchestra terminase melodia romînească și începuse din nou să cînte muzică modernă, lentă și sincopată, în care sunetele trompetei păreau niște hohote de plîns. Tovarășii mei de petrecere își continuau discuția pe un ton mai ridicat, ca să acopere glasul puternic al trompetei.

— Ce-o fi cu bătrînul nostru de-i mereu supărat ? a întrebat Pavel.

— Are necazuri, a răspuns nostromul. Cui îi vine ușor la vîrsta lui, fără nevastă, fără copii ? A avut un frate, timonier de prima mînă, dar i-a murit pe front. De ce-ar fi vesel omul ?

Ştiam eu mai bine decît nostromul pricina supărării lui Jianu, dar am întrebat aşa, într-o doară :

— Nea Mantule, de unde ştii atîtea amănunte ?

— I-auzi, de unde ! a mormăit ironic nostromul. Păi tu, Georgică, te jucai în ţărînă cînd eu şi cu Ion Jianu spălam puntea pe „Decebal“. Eu, el şi frate-său formam un grup de toată frumuseţea, pe cuvînt ţi-o spun ! De la Haifa la Marsilia, toate porturile le-am bătut stradă cu stradă. Mă uit la fata de la pian : nostimă, drăguţă, îţi place, dar tu, Georgică, te-ai întors cu spatele la ea şi nici gînd s-o întrebi de sănătate. Păi noi, măi băiete, cînd eram tineri...

— Nea Mantule, ia fii atent cum se uită omul de colo la noi.

— Prostii măi, Georgică, a mormăit nostromul, supărat că-l întrerupsesem din povestire. Ai descoperit vreun pirat de-mi iei vorba din gură ?

— Da zău, Georgică, ce modă-i asta ? Cînd vorbeşte un om mai în vîrstă nu se cade să-l întrerupi.

— Uitaţi-vă şi dumneavoastră. Individul ăla s-a mutat la o masă mai apropiată şi acum se uită numa-ncoace...

N-am apucat să mai adaug altceva. Necunoscutul s-a ridicat de la masă și a venit lîngă noi. I-am făcut semn nostromului şi el s-a întors, în sfîrşit, să vadă despre ce este vorba.

— Bună ziua, domnilor marinari, a zis străinul cu un glas sec, ce semăna bine cu un scîrţîit. Aş vrea să vă spun ceva, dacă nu-i cu supărare...

Secundul s-a întors şi el, l-a măsurat cu o privire lungă și i-a vorbit în numele tuturor, politicos dar hotărît :

— Poate-ai greşit adresa, domnule. Nu te cunoaştem şi nu cred că ne-ar interesa ceea ce doreşti să ne spui. Bună ziua !

Cu aceste vorbe, Pavel s-a întors din nou spre noi, semn că a încheiat discuția, dar străinul nu părea dispus să-şi vadă de drum. A ocolit masa și s-a oprit în fața nostromului.

— Mantule, bătrîne, nu mă mai cunoşti ? Eu sînt Petrache Tulceanu, de pe nava „Decebal"...

— Ce ? a strigat nostromul sărind de pe scaun. Petrache Tulceanu, spui ? Vorbeşti în numele morţilor, omule ?

— Poate era mai bine să fi murit, a zis cu umilinţă necunoscutul. Dar uite că ne-a fost dat să ne-ntîlnim...

— Măi Petrache, măi! Oare chiar tu eşti sau visez? Ce-i cu tine aici?

— E o poveste lungă...

Eu şi secundul ascultam muţi de uimire această discuţie şi, vorba lui nea Mantu, nu ne venea să credem. Ne-au trebuit cîteva clipe ca să ne dezmeticim. Întîlnirea aceasta era surprinzătoare; vasul despre care vorbea Petrache fusese transformat în crucişător auxiliar şi se scufundase în timpul războiului, printre insulele Mării Egee. Doi oameni se revedeau deci după mai mult de douăzeci de ani! Pavel a tras de sub masă al patrulea scaun şi l-a invitat pe noul venit:

— Ia loc, domnule Petrache. Ia loc şi povesteşte...

Omul n-a aşteptat să fie poftit a doua oară. S-a aşezat, ne-a privit pe rînd pe fiecare, apoi a zis încet, obosit parcă:

— De cînd n-am mai auzit vorbă romînească... Sînt douăzeci de ani de cînd am plecat din ţară, cu frontul, spre apus. N-am murit, precum se vede, Mantule...

— Şi ce-ai făcut pînă acum? a întrebat nostromul cu glas tulburat. De ce n-ai dat nici un semn de viaţă ? Cum ai ajuns aici ? Nu cumva ţi-ai renegat neamul ? Ţi-o spun fără înconjur, nu pot vedea în faţa ochilor un trădător !

Petrache Tulceanu a tresărit la cuvîntul din urmă şi s-a făcut alb ca hîrtia :

— Trădător ? Nu... Dar nu-i momentul să-mi istorisesc viaţa, să arăt ce stînci submarine sau ce ochi au făcut să-mi eşueze „corabia“ pe aceste ţărmuri. Vreau să vă spun un lucru care vă interesează mult mai direct...

— Vorbeşte și spune adevărul, i-a poruncit nostromul cu asprime.

— O să vă spun. Nu mă judeca pripit.

...Întîmplarea m-a adus acum cîteva luni în portul acesta. Auzisem că o societate de transporturi nou înfiinţată caută oameni. Pînă să ajung eu însă, posturile se ocupaseră de mult. Trebuia să mă aştept la asta... Am hoinărit zile-ntregi prin oraş, căutînd de lucru. Nimeni nu avea nevoie de mine. Dormeam pe unde apucam ; cîtva timp mi-am permis luxul să mă adăpostesc într-un hotel de mîna a treia ; cînd am terminat şi ultimul gologan, am început să dorm pe bănci, în parc... Acolo m-am trezit ieri dimineaţă cu un poliţist :

— Conform legii, n-aveţi dreptul să dormiţi pe bănci în parc. Sînteţi amendat !

M-am ridicat, zgribulit de răcoarea dimineţii, mi-am adus aminte că de două zile nu mîncasem mai nimic şi i-am rîs în nas poliţistului :

— Amendă, spui ? Încearcă, poate descoperi dumneata vreun ban prin buzunarele mele. Eu unul n-am găsit nici o leţcaie...

— N-ai bani ? a rînjit poliţistul privind în jur şi, ridicînd deodată glasul : O să te duc la închisoare. M-ai insultat în timpul serviciului. O s-o păţeşti, află de la mine !

Auzind gălăgie, doi tipi bine îmbrăcaţi, a căror prezenţă la ora aceea în parcul oraşului nu mi-o puteam explica, s-au apropiat de noi.

— Ce-ai cu el, domnule comisar ? a întrebat unul din ei, cu mustaţă mexicană şi pălărie de pai.

— E un borfaş, îl duc la închisoare.

— Măcar acolo să mănînc şi eu o ciorbă, am răspuns cu nepăsare.

— Lasă-l în pace, comisare, a zis celălalt individ, umflîndu-şi guşa de porc. Cît trebuie să plătească ?

Nu-mi venea să cred că scap aşa uşor. Grăsunul a scos din buzunar o bancnotă, i-a dat-o poliţistului şi acesta s-a depărtat, salutînd respectuos. I-am măsurat cu privirea pe cei doi, uimit că se amestecau în conflictul meu cu poliţistul. De obicei, domnii eleganţi şi bine hrăniţi nici nu se uită la prăpădiţi de-alde mine.

— Vă mulţumesc din suflet, domnilor, m-aţi scos dintr-o încurcătură. Nu ştiu cum să-mi exprim recunoştinţa...

— Lasă chestiile astea, a zis cel cu mustaţa mexicană. Crezi că ne-am apucat să facem pomeni ? Avem nevoie de dumneata. De trei zile te urmărim şi ştim că n-o duci prea strălucit cu finanţele.

— N-ai fost văzut intrînd prin restaurante, a adăugat grăsunul.

— E drept că o duc prost. Nu găsesc de lucru nicăieri. Unii spun că-n Australia...

— Să nu mai lungim vorba, a zis iarăşi grăsunul. Vrem să facem o afacere. Îţi dăm posibilitatea să cîştigi într-o singură noapte... hai să spunem în dolari, că-s buni pretutindeni... o sută !

O sută de dolari într-o singură noapte ! Era o sumă mult prea mare ca să nu-mi dea de bănuit, de aceea am întrebat prudent :

— E o afacere cinstită ?

Cel cu mustaţa mexicană a rînjit :

— Unde dracu te gîndeşti ? Nu te pune nimeni să faci o crimă. E o treabă mai uşoară...

— Şi puţin mai cinstită decît o crimă, a adăugat grasul. Dar hai să luăm o gustare şi să bem un păhărel.

— Fireşte, a spus cu îngîmfare „mexicanul". Doar n-o să aranjăm o treabă ca asta în mijlocul grădinii publice !

M-au luat între ei şi am pornit către un restaurant din apropiere. Eram flămînd ca un cîine ; cît despre băutură, vă spun cinstit că-i şi uitasem gustul. Am mîncat pe săturate, poate pentru prima oară în luna asta. Cei doi abia dacă gustau ceva din bunătăţile de pe masă. În schimb, la băutură se întreceau în pahare şi mă sileau să beau cot la cot cu ei. La al nu ştiu cîtelea pahar, „mexicanul" a ciocnit şi a urat :

— Pentru reuşita acţiunii „Colos" !

Vorbele astea m-au dezmeticit ca un duş rece. Va să zică beam şi mîncam, în faţa ochilor îmi flutura cecul de o sută de dolari — şi eu nici nu aflasem ce mi se cere să fac ! Am pus paharul deoparte :

— Domnilor, e momentul să aflu despre ce este vorba. Suta de dolari nu-i de colea ; dac-aş munci din greu o lună-ntreagă, nu sînt sigur că aş putea s-o cîştig. Iar dumneavoastră mi-o oferiţi pentru lucru de o singură noapte. Vă rog să-mi spuneţi în ce constă „Colosul“ ăsta ?

Amîndoi s-au uitat lung la mine, au dat peste cap paharele, s-au privit cu înţeles, şi cel gras a început :

— Uite cum stă socoteala, şefule. Noi sîntem funcţionari la o companie de navigaţie, nu te priveşte care anume. O altă companie, concurenta noastră, ne-o ia mereu înainte de la o vreme. Au căpitani mai pricepuţi, nave mai bune — treaba lor. Cert este că ne-au adus în pragul falimentului. Acum vor să ne sufle de sub nas o afacere importantă. Mîine urmează să sosească un vapor de-al lor. Uite ce ne trebuie : dumneata să te strecori la bord şi să provoci o defecţiune care să întîrzie plecarea navei. Îţi dăm acum cincizeci de dolari, iar după ce faci treaba, primeşti restul. De fapt, noi mai avem pe cineva care se ocupă de asta ; dacă acela reuşeşte înaintea dumitale, înseamnă că nava întîrzie, iar dacă nava întîrzie nu mai avem nevoie de dumneata şi te alegi cu cincizeci de dolari, fără să fi mişcat un deget. E limpede ?

— Poţi să-ţi iei un apartament mai bun decît cel în care te odihneai azi dimineaţă, a adăugat „mexicanul“.

— Şi să-ţi cumperi un costum mai acătării...

— Vezi bine că nu-i vorba de o crimă...

— Ai fost marinar, ştii că într-o chestie ca asta echipajul n-are ce pierde. Patronul înghite găluşca şi gata.

„Mexicanul“ a şi scos din buzunar un teanc de bancnote, iar celălalt individ mi-a pus sub nas hîrtia şi-un stilou :

— Haide, ia gologanii şi iscăleşte. Nu de alta, dar afacerile sînt afaceri...

M-am uitat la ei înainte de a semna. Apoi m-am gîndit că nu e chiar aşa de murdară treaba pe care trebuia să o fac. De fapt, produceam pagube unui armator de vase, unui patron, care avea să bage-n sertar o mînă de bani mai puţin. Ăla cîştigă într-o zi cît un docher într-un an... Am luat tocul şi am iscălit.

Petrache Tulceanu s-a oprit din povestire, a sorbit din păhărelul de coniac şi a adăugat cu voce ostenită, sfîrşită parcă :

— Vaporul ăla era tocmai nava noastră, adică a dumneavoastră. N-aveam de unde să ştiu asta, cînd am semnat... Dar din cîte ştiu aici nu mai e vorba de patron și de aceea am vrut să vă previn...

Pavel a tras aer în piept cu putere, ca un om care simte că se sufocă ; nea Mantu a sughițat, iar eu am sărit în picioare și am strigat :

— Ați auzit, mai au pe cineva care se ocupă de navă !

— Nu-i timp de pierdut ! a întărit Petrache. Peste o oră urma să mi se spună dacă „celălalt“ a „reușit“ sau dacă trebuie să intru eu în joc pentru îndeplinirea „misiunii“. Faceți ce credeți, dar repede !

IX

Față-n față cu dușmanii. „O.K., e rîndul dumitale !“ Sosim la bordul „Cosînzenei“.

Cuvintele lui Petrache Tulceanu erau foarte nimerite pentru o asemenea împrejurare. Cum să mai stăm liniștiți în jurul sticlei cu coniac, cînd aflaserăm cu certitudine că un om, plătit de dușmani, se află la bordul „Cosînzenei“ ?

— Să mergem la vapor ! a hotărît secundul.

— Mergem, a încuviințat nea Mantu ridicîndu-se. Dar cu el... ce facem ?

Petrache Tulceanu dădea a-nțelege că nu ia parte la frămîntarea noastră ; rămăsese așa, cu coatele pe masă, cu fruntea sprijinită-n palme, cu umerii încovoiați, întreaga lui atitudine părînd a spune :

„Eu mi-am făcut datoria, v-am spus cum stau lucrurile, rolul meu s-a sfîrşit..." Ne judeca greşit, fireşte, căci în clipa următoare, Pavel a fost acela care-a vorbit în numele tuturor :

— Nu-l putem lăsa aşa. Pînă una-alta, hai cu noi la navă, domnule. Acolo vom vedea ce-i de făcut...

Petrache a sărit de pe scaun şi şi-a îndreptat ochii umezi către secund :

— Adevărat ? Cum să vă mulţumesc...

— Hai, Petrache, lasă, a zis nostromul, luîndu-l cu blîndeţe de umăr. Vino, să dăm de veste celor de la bord !

În uşa restaurantului s-a arătat un chip încruntat, cu pălăria îndesată pînă pe sprîncene. Părea să caute pe cineva. Şi-a plimbat privirile prin toată sala şi dînd cu ochii de noi a tresărit şi-a dispărut îndată.

— El e ! a şoptit Petrache. E cel care o făcea pe poliţistul acolo, în parc. Ne-a văzut împreună ; mă tem să nu-i cheme şi pe ceilalţi...

Ca să nu mai pierdem vremea cu socoteli, am lăsat chelnerului o sumă care întrecea cu mult consumaţia noastră şi a lui Petrache. Văzînd graba noastră, fata de la pian încetase cîntecul şi se ridicase. Drept răspuns la privirea ei nedumerită, i-am făcut un semn de rămas-bun și am plecat...

La ușă ne așteptau cei trei indivizi. I-am recunoscut îndată, după descrierea lui Petrache, pe „mexican“ și pe grăsunul care părea să fie șeful ; al treilea era cel care băgase capul pe ușă cîteva clipe mai înainte. Secundul a aruncat o privire rapidă în jos și a spus printre dinți :

— Nu vă lăsați provocați. Treceți nepăsători și cît mai repede. Georgică, noi doi rămînem mai în urmă !

Unul dintre bandiți l-a tras pe Tulceanu de mînecă :

— O. K., e rîndul dumitale !

— Mă urc cu ei pe navă. Altceva ce pot face ? i-a șoptit Tulceanu.

— Să nu pierzi cheul din ochi, cînd ridic pălăria... acționează ! Fă tot posibilul ca nava să nu mai plece !

Între timp noi ne-am urcat într-un taxi. În dreptul „Cosînzenei“ mașina a frînat prelung, fîșîind cu cauciucurile pe asfaltul încă umed de ploaie. Am sărit cu toții aproape din mers și am trecut în fugă schela, iar taximetrul a luat-o repede din loc, tocmai cînd mașina neagră în care se aflau bandiții se oprea și ea lîngă navă.

X

Dăm ochi cu comandantul. Mateianu vede agenţi secreţi acolo unde nu sînt. Ordinul căpitanului Jianu. Ce se întîmplă cu ziaristul?

Urcaţi pe punte, am pornit îndată după Pavel spre comandă. Nostromul îl împingea înainte pe Petrache, care părea foarte emoţionat; cît despre mine, stăteam ca pe ghimpi, întrebîndu-mă cum va primi comandantul ultimele ştiri şi mai ales prezenţa lui Petrache Tulceanu pe bordul navei.

— Nici o vorbă despre „Colos“, ne-a suflat Pavel. Lăsaţi-mă pe mine să povestesc!

Căpitanul Jianu ne-a ieşit în întîmpinare, căutînd să-şi ascundă surprinderea.

— De ce n-ai anunţat, tovarăşe Pavel, că avem musafiri?

— Vă prezint, tovarăşe comandant, un vechi marinar de pe nava „Decebal".

— Şi prieten de-al meu, s-a grăbit să adauge nostromul.

— Sfinte Sisoe ! Ăsta-i Petrache în carne şi oase ! a strigat comandantul uimit. De unde-ai răsărit, bătrîne ?

Petrache Tulceanu părea foarte stînjenit de primirea aceasta, şi stinghereala lui a ajuns la culme cînd comandantul nostru s-a apropiat de el şi l-a îmbrăţişat.

— Te credeam pierdut, măi omule. Cum ai nimerit aici ?

Secundul a făcut un pas înainte şi a-nceput să povestească repede, parcă temîndu-se să nu fie pus în încurcătură de vreo întrebare neaşteptată :

— Să vedeţi cum a fost, tovarăşe comandant. Ne-a apucat ploaia în oraş şi am intrat într-un restaurant. Acolo, auzindu-ne că vorbim romîneşte, dumnealui s-a apropiat de noi. Ne-a spus cine este, l-a recunoscut şi nostromul..., aşa că l-am adus încoace, socotind c-o să vă facă plăcere...

— Mai e vorbă ? a zis bucuros comandantul. Şi ce-ai făcut în toţi aceşti ani, Petrache ? De ce n-ai dat nici un semn de viață ? Îți place așa de tare aici, printre străini ?

— Nu-mi place deloc, domnule căpitan. Bine spune cîntecul : „Rău e, Doamne, prin străini..." În '43 cînd s-a scufundat nava — nu am vrut să mă întorc în țară.

— Dar acum ?

— Acum e altceva.

Ne așteptam ca comandantul nostru să-l îmbrățișeze din nou pe Petrache, să-i ofere o cabină separată și să-l socotească pasagerul nostru pînă la Constanța. Dimpotrivă, el s-a încruntat :

— Despre asta o să mai discutăm noi...

— Tocmai, că avem ceva foarte important de discutat, tovarășe comandant, a intervenit secundul. E vorba de siguranța „Cosînzenei"...

— Fii mai explicit, tovarășe Pavel, a răspuns cu răceală comandantul.

— Să mergem în cabină, dacă nu vă supără. Și să meargă și dumnealui cu noi...

Jianu a ridicat indiferent din umeri, invitîndu-i cu un gest pe cei doi, apoi s-a întors spre grupul de marinari care urmăriseră în tăcere toată scena :

— Să nu uit. Nu mai părăsește nimeni nava. Tovarășe Mantu, la ora șaisprezece ai grijă să fie schimbaţi oamenii de gardă în compartimente.

După ce s-a depărtat comandantul, unul dintre marinari a tras o înjurătură :

— Fir-ar să fie de indivizi ! De unde i-aţi scos măi, fraţilor ? Din cauza lor să stăm noi consemnaţi la bord !

Mateianu, care de la apariţia maşinilor se aţinuse tot în preajma noastră, s-a apropiat de mine şi mi-a şoptit :

— Georgică ! De data asta nu mai poţi ascunde nimic. Să dăm cărţile pe faţă. Nu te las pînă nu-mi spui ce s-a întîmplat !

— Lasă-mă, neamule, în pace. Ce-ţi veni ? Ai auzit toată istoria, eu nu am nimic în plus de povestit.

— Hai, mă, n-o face pe grozavul. Dacă vrei să ştii, te-ai purtat ca un copilaş. Dacă eram în locul tău... Zău, Georgică, spune-mi şi mie cum a fost. Nu-i aşa că tipul pe care l-aţi adus e un agent secret ?

— Ţi-ai pierdut minţile, Mateiene ?

— Lasă măi, că ştiu eu. Mă socotiţi cu toţii un zăpăcit, şi nimeni nu pune nici o bază pe mine. Dacă vrei să ştii, eu mă pregătesc în secret ca să pot face faţă în orice situaţie ; am învăţat jiu-jitsu, cunosc bancnotele false, deosebesc maşinile după zgomotul motorului... Dar nimeni nu mă bagă-n seamă pe vaporul ăsta ! Hai colo, la prova, şi povesteşte-mi şi mie !

Aş fi vrut să-l iau din nou la zor, pentru că îşi pierdea vremea cu fleacuri care nu sînt de folos nimănui, dar pe de altă parte, parcă-mi era milă de el. Bietul băiat era bine intenţionat ; cel mult i se putea reproşa faptul că nu prea umblă cu picioarele pe pămînt. Dar la o anumită vîrstă nici asta nu-i de mirare, aşa încît, cu toate lipsurile lui, îl simpatizam sincer. Socoteam că l-am lăsat destul să se zbată în negura neştiinţei şi că a venit vremea să dau la o parte un colţ al perdelei care acoperea marele mister. Asta, fireşte, nu fără o morală cuvenită, pe care i-am servit-o treptat, după fiecare frază a povestirii :

— Vezi măi, Mateiene, ce-nseamnă să stai cu nasu-n cărţi şi să nu vezi nimic în jurul tău ? În timp ce tu citeai poveşti cu piraţi de acum două sute de ani, noi luptam să înlăturăm primejdia, iar tu, în loc să ne fii de folos...

— Cum vine asta ? Care „noi" ? Va să zică era ceva organizat, iar eu am fost lăsat afară din rînduri ?

— Nu tocmai aşa, l-am liniştit eu. Dar în cazuri de astea trebuie să vezi şi singur, nu să aştepţi mură-n gură totul. Aşa ai învăţat de la celebrii tăi detectivi?

— Georgică, lasă introducerea şi intră de-a dreptul în subiect. Şi poate-oi fi şi eu de folos cu ceva în toată acţiunea...

— Păi atunci ascultă la mine...

Mateianu ascultă cu obrajii aprinşi; ochii îi străluceau şi la fiecare frază mă întrerupea cu exclamaţii de uimire şi de curiozitate. N-am înflorit cu nimic întîmplările şi i-am povestit întocmai cum a fost. Pentru el însă şi asta era prea destul; iar cînd am încheiat, spunîndu-i că după toate probabilităţile duşmanul se află la bord, Mateianu era să cadă de pe balustrada pe care se aşezase:

— Auzi dumneata! E nemaipomenit, Georgică. Îţi spun că aventura ta e mai presus decît zece cărţi cu piraţi.

— Lasă, că încă nu s-a terminat. Vezi tu, sînt cîteva lucruri foarte neclare. În primul rînd, unde-a stat ascuns duşmanul? Pe nava asta nu-i colţişor care să nu fi fost călcat de zeci de ori. Sau poate vinovatul e un om din echipaj, unul ca mine şi ca tine. Cine ştie? Tocmai de aceea se cere să fim cu ochii-n patru ; nu poți ști de unde sare...

— Eu am o bănuială, Georgică, a șoptit Mateianu. S-ar putea să greșesc, dar nu cumva omul cu pricina e pasagerul nostru ? Prea se bagă peste tot, prea umblă de colo-colo pe toată nava...

— Și eu m-am gîndit la asta, dar deocamdată nu avem nici un fel de dovezi. Uite ce e : n-ai vrea să te ocupi puțin de el ? Să-l urmărești, dar fără să te observe...

— Mă insulți ! Eu, băiete, cunosc cele mai perfecționate metode de a urmări pe cineva, chiar într-un oraș aglomerat...

— Tocmai că într-un oraș aglomerat e mai ușor. Aici, pe palma asta de loc, e greu. Să bagi de seamă. O să-l urmărim cu rîndul...

Ne-a întrerupt din discuție nea Mantu, care aducea ordinul comandantului : fărăndoială că dușmanul va mai încerca vreo ticăloșie acum, cît timp vaporul este încă la cheu. Să fim deci cu ochii-n patru. S-a stabilit ca un număr de oameni să stea în permanență pe punte, fără să pară că pîndesc.

— Acum să te ții, Georgică ! mi-a spus nostromul, și-n glasul lui citeam totodată îngrijorare şi satisfacţie. Se limpezesc lucrurile.

— E clar, a strigat Mateianu. Le arătăm noi lor.

— Încet, Georgică, l-a domolit nostromul. Pisica cu clopoței nu prinde șoareci. Dacă simte că-l pîndim, omul se ascunde mai bine și te pomenești că ne-o trage tocmai cînd sîntem colo, în larg !

— Am înţeles...

Prietenul meu a zbughit-o de lîngă noi, și eu am rămas să aprind o ţigară de la pipa nostromului. Fumam amîndoi și tăceam ; vorbele erau de prisos în asemenea împrejurare. După vreo două minute, Mateianu a răsărit fără veste lîngă noi :

— Am fost să văd ce face omul meu. Stă lîngă balustradă și citește, dar cred că mai mult se uită-n jurul lui decît în carte. Parcă aşteaptă ceva...

XI

Pasagerul clandestin iese la iveală. Pericol la motoare! „De unde aţi luat revolverul?“ Aşteptăm părerea şefului mecanic.

La ora şaisprezece s-au schimbat carturile. Nu se petrecuse nimic deosebit, ba unii dintre marinari erau încredinţaţi că toate măsurile de prevedere fuseseră de prisos. Cartul următor — de la patru la opt seara — a trecut la fel de liniştit. Ştefănescu nu se clintea din locul lui de pe punte; răsfoia la nesfîrşit cartea aceea, încît aveai impresia că ţine cu tot dinadinsul s-o înveţe pe de rost. Se apropia ora plecării. Apa din tancuri fusese împrospătată; pentru orice eventualitate, am mai controlat o dată toate legăturile de pe punte — într-un cuvînt, eram pregătiţi de drum.

Înserarea a coborît lin deasupra portului. Pe țărm au început să se aprindă șiraguri de lumini ; s-au aprins luminile și la bordul navelor din radă. Mișcarea portului nu părea să se potolească odată cu căderea serii ; nave intrau și ieșeau din bazin, iar piloții aveau de lucru din belșug. La bordul „Cosînzenei“ oamenii se plictisiseră de atîta veghe ; cei care nu erau de gardă au părăsit pe rînd puntea, să se odihnească prin cabine sau să dea tîrcoale bucătăriei, unde nea Arvinte părea să pună la cale ceva deosebit. Cîțiva marinari jucau șah stînd de-a dreptul pe puntea care mai păstra căldura zilei ; eu mă învîrteam în jurul lor, dar eram prea puțin atent la tabla cu pătrățele ; așteptam cu nerăbdare ivirea „pasagerului clandestin“. Ștefănescu care pusese în sfîrșit cartea deoparte se plimba pe punte, îngînînd un cîntec.

Mă uitam atent în jurul meu. Umbrele mecanismelor de pe punte m-au făcut de cîteva ori să tresar. Tot mi se părea că din spatele lor va țîșni silueta încovoiată a dușmanului nostru necunoscut.

Fețele marinarilor păreau palide în lumina becului cel mare de la catarg. Locul șahiștilor de pe punte îl luaseră Mihu și

Cerbu. Pe navă era cunoscută rivalitatea la şah a celor doi timonieri, de aceea în jurul lor se mai adunaseră cîţiva să comenteze cu glas scăzut situaţiile şi mutările fiecăruia sau să dea sugestii, pe care cei doi adversari le răsplăteau cu priviri neprietenoase. Prezenţa lui Mateianu o ghiceam undeva, în preajma lui Ştefănescu, şi m-am convins o dată mai mult că prietenul meu nu citise zadarnic mii de pagini cu urmăriri nocturne. Ziaristul stătea calm lîngă balustradă şi atenţia lui părea să fie absorbită de muzica ce se revărsa din difuzorul cel mare, montat pe catargul principal al „Cosînzenei". La schelă stătea ca totdeauna Dragonea. Fuma liniştit şi din cînd în cînd se uita în jurul lui, întorcîndu-se cu tot corpul de parcă i-ar fi fost ceafa înţepenită. Ghiceam din mişcările lui, greoaie în aparenţă, că pînă şi cel mai paşnic om de pe „Cosînzeana" e neliniştit şi aşteaptă cu încordare să se petreacă ceva ; totuşi timpul trecea şi puntea navei noastre semăna tot mai mult cu terasa unei case de odihnă, unde locatarii se bucură liniştiţi de pacea serii, în jumătatea de oră dinainte de culcare...

Începusem să mă îndoiesc de eficacitatea acestei paze îndîrjite. Mai mult de jumătate din echipaj făcuse de veghe, cu rîndul, o după-amiază întreagă ; oamenii erau obosiţi şi plictisiţi şi cred că unii dintre ei socoteau măsurile luate de comandant drept o simplă formalitate.

Pasagerul clandestin se afla totuşi la bord ! Acesta a fost primul gînd care mi-a fulgerat prin minte cînd am văzut o umbră neagră desprinzîndu-se de sub tenda care acoperea barca de salvare din tribord. Am dat un chiot :

— Puneţi mîna pe el ! şi am pornit în goană pe urmele lui.

Marinarii au sărit în picioare, încurcîndu-se unii pe alţii, și pînă să-și dea seama despre ce e vorba, dușmanul nostru a intrat pe ușa larg deschisă a sălii maşinilor. M-am poticnit de un belciug înfipt în punte. Am căzut, m-am ridicat repede, am pornit mai departe... Auzeam bocănitul pașilor care coborau scara lată spre mașini. După o clipă, jos, răsunînd ca într-o biserică, am auzit un zgomot puternic de metal lovit. M-am oprit în capul scării. Mecanicul al doilea, nea Stamate, zăcea pe grătarele de oțel. Dușmanul a urcat în goană scările... Am încercat să-l opresc în ușă dar m-a lovit în piept întocmai ca atunci, pe strada portului...

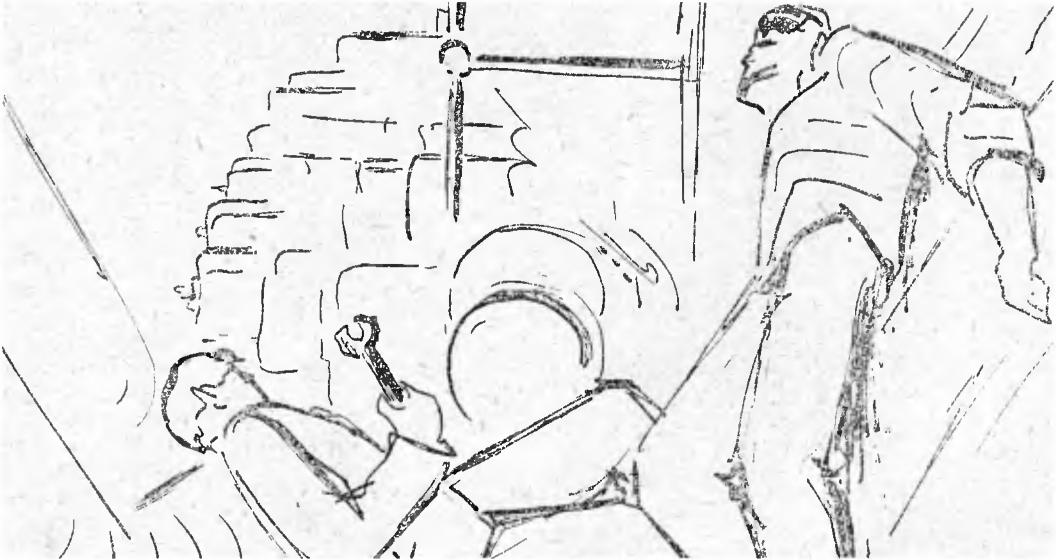

— Nea Relu ! am strigat fără voie.

El era. Însuşi nea Relu, cu privirea sălbăticită, cu barba neagră acoperindu-i obrajii. Am alergat mai departe după el, spre balustradă. Voia să sară pe cheu. În urma mea am auzit alţi paşi. În stînga — alţii. Şi în dreapta. Duşmanul era încolţit din toate părţile. Am ajuns la un pas de el. S-a întors, aţintind pistolul spre mine. Înainte de a apuca să tragă, în stînga mea a pocnit ceva asurzitor. Nea Relu s-a frînt pe balustrada peste care nu apucase să mai treacă. Pistolul a căzut cu zgomot pe punte. Un marinar s-a repezit să ia arma, alţi doi s-au apropiat de duşman, gata să intervină.

— Trăieşte ! a strigat unul apucîndu-l de umăr. E împuşcat în mîna dreaptă...

M-am întors să văd de unde venise împuşcătura salvatoare. Ştefănescu era lîngă mine. În ochi avea o lumină ciudată. L-a cercetat cu privirea pe rănit, apoi a pus pistolul înapoi în buzunar. M-am repezit la el :

— Tovarăşe Ştefănescu, vă datorez viaţa. Aţi tras tocmai la timp. Dar... de unde aţi luat revolverul ?

— Din geamantan, a surîs ziaristul.

În clipa aceea l-am simţit atît de drag, de apropiat, încît aş fi vrut să-l îmbrăţişez. Eşti de-al nostru, omule ! Iar eu, care m-am îndoit tot timpul... Iartă-mă că te-am bănuit pe nedrept ! Mi-am dat seama că nu trebuie să-i ascund nimic. L-am luat de braţ şi i-am strigat repede, cu răsuflarea tăiată :

— Ştiţi cine era ? Nea Relu, cel cu pachetul de medicamente. Voia să tragă-n mine. El e pasagerul clandestin, duşmanul nostru şi al navei ! Dar sînteţi ochitor de forţă. Bine că nu l-aţi omorît...

Ştefănescu a surîs iarăşi, urmărind cu privirea pe marinarii care-l duceau pe nea Relu la infirmerie.

— Cum să-l omor ? L-am lovit în mînă, să azvîrle arma aceea blestemată. Şi-apoi... avem nevoie de nişte lămuriri pe care numai el le poate da. Dar deocamdată nu despre asta e vorba. Trebuie să ştim exact ce s-a întîmplat la maşini.

— Nea Stamate ! Ce-o fi cu el ? Hai repede, acolo !

Ne-o luaseră înainte alţi marinari. Însuşi comandantul alerga în fruntea lor...

Stamate a apărut în capul scărilor. Era palid şi avea un cucui zdravăn în frunte pe care-l pipăia îngrijorat :

— M-a luat prin surprindere, nemernicul. Tocmai mă pregăteam să-l altoiesc, cînd m-a lovit cu țeava pistolului. E iute de mînă ca un scamator.

— L-am prins, tovarășe secretar, a strigat cineva.

— Fiţi fără grijă, n-o să-şi mai poată arăta scamatoriile.

Nea Stamate a clătinat trist din cap :

— Prea tîrziu... A apucat să lovească cu o rangă carcasa regulatorului de la pompa de injecţie. Două arcuri de la regulator s-au strîmbat. Nu mai putem porni aşa.

— Ce-i cu motorul principal ? a strigat comandantul, care părea că n-a auzit bine.

— Regulatorul de la pompa de injecție e spart.

O tăcere lungă a urmat acestor cuvinte. Comandantul s-a uitat la ceas ; ca la un semnal, toţi marinarii și-au privit ceasurile de la mînă. Un murmur a trecut printre rînduri :

— Nouă şi cinci...

— Mai avem o oră pînă la plecare...

— O să intrăm în șantier...

— Tot pierdem cîteva zile acolo...

— Să vedem ce spune şeful mecanic...

XII

Găsirea soluției. În luptă cu secundele. Dialog cu „pasagerul clandestin". Trei întrebări și un singur răspuns. Controlăm trombele.

După cum am mai spus, șeful mecanic al navei, Miron, este omul cel mai tăcut pe care l-am cunoscut vreodată. În schimb, despre el se vorbește adeseori în lumea marinarilor. Dacă există regele peștilor și crăiasa albinelor, atunci negreșit că și motoarele au un împărat al lor, iar acest împărat seamănă bine cu Miron.

În momentul în care pe punte și sub punte se petreceau evenimentele descrise mai înainte, șeful mecanic se afla undeva la pupa, în tunelul axului elicei, unde făcea niște verificări numai de el știute. Dar vestea cea proastă l-a ajuns și-acolo; un motorist s-a dus să-l cheme de urgenţă şi Miron a apărut pe punte val-vîrtej, plin de ulei, cu părul căzut pe frunte. Părea să fi înţeles numai pe jumătate ce se întîmplase, aşa că Stamate i-a povestit totul de la capăt. Şeful mecanic asculta cu ochii aţintiţi spre catargul din prova. Intimidat de privirea aceasta fixă, Stamate s-a poticnit în vorbă de cîteva ori, dar Miron îl îndemna cu glas uscat :

— Şi, mai departe ?...

Apoi, Miron, drept răspuns la tot ce i se spusese, i-a făcut semn din cap ajutorului său :

— Hai, Stamate !

Amîndoi au pornit glonţ spre sala maşinilor, toţi cîţi eram pe punte am luat-o după el. În uşa compartimentului, mecanicul al doilea s-a întors spre noi :

— Rămîneţi aici, tovarăşi. Lăsaţi-l să cerceteze liniştit defecţiunea. Speranţele nu-s încă pierdute.

Am rămas cu toţii acolo, în apropierea compartimentului maşini, trişti şi tăcuţi. Căutam să ghicim ce se petrece înăuntru ; în răstimpuri se auzeau glasurile celor doi mecanici şi clinchetul metalic al sculelor lovite de piese. După cîteva minute, Miron a urcat scara, ştergîndu-se pe mîini cu un ghemotoc de stupă. S-a oprit în fața comandantului. În lumina becului de pe scară, obrajii lui păreau foarte palizi.

— Carcasa regulatorului nu mai e bună de nimic. Trebuie înlocuită. De asemenea și două arcuri. Treaba e de competența șantierului...

— Oare așa de scurtă să fie cursa „Cosînzenei" ? a întrebat cu amărăciune nostromul.

— Să intrăm în șantier, aici ? Și cine plătește ? a întrebat Pavel cu gîndul la treburile financiare ale vasului.

— Dar întîrzierea încărcăturii ? a strigat comandantul. Ce facem cu exponatele ?

— Nu-i cu putință, au strigat cîteva glasuri. Și apoi trebuie să demonstrăm că cu nava noastră nu rămînem în drum !

— Avem carcase de schimb în magazie, a murmurat Miron uitîndu-se în jos. Avem de fapt și un regulator complet... Problema e alta. Numai uzina constructoare poate să înlocuiască regulatorul. Sîntem în termenul de garanție. Dacă se întîmplă ceva uzina nu răspunde. Iar regulatorul e inima motorului...

Comandantul a făcut un gest larg:

— Oare o să lași pe „Cosînzeana" să rămînă în drum din cauza motorului?

— Îmi iau răspunderea, tovarăşe comandant, să înlocuiesc regulatorul...

— Vom împărţi răspunderea pe din două, tovarăşe Miron.

— Şi noi, şi noi vom răspunde, au sărit toţi marinarii într-un glas.

Din clipa aceea, timp de trei ore. mecanicii au muncit cu încordare, îndîrjit. Miron făcuse socoteala că treaba ar putea fi terminată către dimineaţă; ei bine, se vede că un mare cunoscător al motoarelor poate fi în același timp slab cunoscător de oameni. Pronosticul lui a fost dărîmat, dat peste cap.

În numai două ore regulatorul a fost montat. Miron a rugat atunci pe toţi ceilalţi să părăsească locul şi a rămas singur cu Stamate, ca să execute o verificare minuțioasă înainte de a porni. Am urcat cu toţii pe punte.

Și cum stăteam aplecat peste spirai, urmărind ce se întîmplă jos, am simțit o mînă pe umăr. Era Ștefănescu.

— Ascultă, Georgică, comandantul e de părere să-l vizităm pe amicul dumitale...

— Nu înțeleg.

— Hai să stăm de vorbă cu *nea Relu*. Comandantul ne aștepta jos, pe coridorul de la pupa. Aici, zgomotele de afară pătrundeau cu greu ; ai fi zis că nimic nu se întîmplase la bordul „Cosînzenei".

— Cred că o să-l mănînc de viu, a mormăit căpitanul Jianu. Abia aștept să-l văd la față...

— Să fim calmi, tovarășe Jianu, l-a sfătuit ziaristul. Trebuie să-l facem să vorbească, să ne spună el însuși cine l-a ajutat să pătrundă la bord. Cu toate că și fără asta, o să aflăm în cele din urmă despre cine e vorba...

— În echipajul meu e unul care-a ajutat un astfel de bandit ? Cred că exagerați, tovarășe. Și mă rog cine e acela ?

— Să sperăm că ne va spune *nea Relu*. În caz contrar, găsim o altă cale. Dar despre asta vom vorbi după aceea. Să intrăm, dacă n-aveți nimic împotrivă.

Comandantul a intrat primul în infirmerie. După el, Ștefănescu, iar pe urmă, eu. Felcerul a sărit de pe scaun și s-a apropiat de comandant să-i explice cum stau lucrurile. Rănitul primise îngrijirile necesare ; mîna dreaptă îi era acoperită cu pansamentul alb care pornea de la umăr şi se termina mai jos de cot.

— N-a fost lovit osul, a ţinut să precizeze felcerul. Ca să prevenim infecţia i-am făcut penicilină.

— Merita ? s-a încruntat comandantul, şi Ştefănescu i-a făcut semn să se liniştească.

Nea Relu era culcat cu faţa-n sus. Nici nu întorsese privirea să vadă cine intră. La îndemnul lui Ştefănescu m-am apropiat de pat :

— De ăştia-mi eşti, nea Relu ! Acuma înţeleg cum e cu copilul cel bolnav...

Duşmanul nostru mi-a recunoscut glasul și s-a întors repede să mă privească. Atunci i-am văzut bine faţa şi m-am îngrozit. Clipirea deasă a pleoapelor nu reuşea să-i ascundă strălucirea plină de ură a privirii.

— Ce vreţi ? a rostit el cu glas spart Aţi fost mai tari și aţi cîştigat. Dacă nu ţintea ăsta bine...

— Ce-ai fi făcut ? a rîs Ştefănescu. Ai fi lovit un om. Sau doi. Sau trei. Dar cum îţi închipui că puteai înfrînge un echipaj întreg ? Te-ai bazat pe un calcul greșit, domnule... Apropo, Relu şi mai cum ?

— Ești curios, tinere ? Caută-n cartea de telefon !

— Bun. Nu-i nimic. Cînd te mușcă un cîine, n-are importanță de-l cheamă Bubi sau Grivei. Mai bine spune cum ai ajuns pe navă. Cine te-a ajutat ?

— Iar ești curios.

— N-am venit aici să ne facem complimente, a intervenit comandantul abia stăpînindu-se. Răspunde la întrebare. Cine te-a ajutat ?

— Sfîntul Sisoe, vă spun pe cuvînt, a zis nea Relu ațintindu-și iarăși ochii în tavan.

— Taci ? a reluat Ștefănescu. Treaba dumitale. Atunci spune, cum ai ajuns în acțiunea „Colos“ ?

Relu a tresărit, a întors capul spre Ștefănescu, apoi a rîs batjocoritor :

— Începutul promite. Mai departe ? Continuă, că e interesant.

— Să continui ? Bun... Spui că te cheamă Relu. Frumos nume. L-ai ales însă greșit. Seamănă a diminutiv de la Carol... Carol Mărculescu, vreau să spun. Credeam că misiunea dumitale e doar să numeri tancurile ce ies pe poarta unei anumite unități militare...

Nea Relu s-a albit la faţă, iar eu, comandantul şi felcerul am rămas cu gurile căscate. După o clipă duşmanul nostru şi-a recăpătat stăpînirea de sine şi a încercat chiar să zîmbească :

— A, tovarăşul e de la securitate. Acum înţeleg...

— Eşti perspicace, domnule Mărculescu. Sper că acum te-ai hotărît să vorbeşti.

— Să vorbesc ? Despre ce ? Despre starea atmosferică, cu plăcere. Dar nu cred că vă interesează. Nu-s şanse să ieşiţi curînd în larg...

Juca tare banditul. Dar Ştefănescu nu părea intimidat, cu toate că se afla în faţa unui spion cu experienţă. Şi cît de bine o făcuse pe ziaristul !

— Nu vrei să spui ? a întrebat el. Nu-i nimic. Te încredinţez că foarte curînd o să-ţi revezi complicele. Nu de alta, dar n-aş vrea să te plictiseşti aici...

În clipa aceea o trepidaţie uşoară s-a simţit pe toată nava. Sticluţele de pe noptieră s-au ciocnit cu un clinchet mic. Rănitul a ridicat capul de pe pernă şi a ascultat cu atenţie.

— Cum aşa ! a şoptit el răguşit. Motorul ?

— Crezi că aşteptam banii dumitale ca să-l reparăm ? l-a întrebat batjocoritor comandantul. Vezi bine că ai dat greş şi de data asta. Acuma, cînd totul e pierdut, nu poţi decît să mărturiseşti adevărul. Cu ajutorul cui ai ajuns la bord ?

— Nu spun nimic, s-a îndîrjit Carol Mărculescu.

— O să spui în faţa instanţei, a răspuns liniştit Ştefănescu. Îţi repet : foarte curînd omul dumitale va fi aici. Ne descurcăm şi singuri...

— Să mergem, că-ncepe manevra de plecare, a zis comandantul apoi îndreptîndu-se spre felcer : Dumneata, tovarăşe, rămîi aici de gardă, pînă trimit pe cineva să te schimbe.

— Am înţeles ! N-aveţi nici o grijă, tovarăşe comandant. Nu mă mişc de lîngă el !

După ce-am ieşit pe coridor, Jianu s-a întors spre Ştefănescu :

— Sînteţi un om excepţional. Va să zică, îl cunoaşteţi mai de mult ?

— Avem şi noi clienţii noştri... a murmurat Ştefănescu.

Îmi stătea pe limbă o întrebare. M-am codit cîteva clipe şi în cele din urmă i-am spus :

— Un singur lucru nu înţeleg. L-aţi întrebat de cîteva ori pe banditul acela despre complicele lui, ba i-aţi promis că o să i-l aduceţi cît de curînd, să-i ţină tovărăşie.

— Chiar aşa, tovarăşe Ştefănescu, a spus repede comandantul, sînteţi totuşi convins că l-a ajutat cineva ?

Ştefănescu ne-a învăluit pe amîndoi într-o privire rapidă, apoi a început :

— S-o luăm de la capăt. Nu mai încape îndoială că acest Mărculescu a fost la bordul navei încă de la-nceputul călătoriei, nu-i aşa ? Bun... Prima întrebare : putea urca singur pe vas, folosind ceaţa din noaptea plecării ?

— Nu, a recunoscut comandantul. I-ar fi trebuit o scară sau măcar o parîmă aruncată de la bord.

— Să zicem că, ajutat sau nu, Mărculescu a ajuns pe navă. Unde a stat ascuns atîtea zile ?

— Asta mă întreb şi eu, a mormăit comandantul. Nava o cunoaşteţi destul de bine acuma : cabinele sînt ocupate, la motoare sînt oameni tot timpul, pe coridoare se circulă, pe punte nu mai vorbim... Cu neputinţă să ascunzi măcar un şoarece. Doar în magazii...

— E singurul loc posibil, mi-am dat şi eu cu părerea.

— Întocmai, a încuviinţat Ştefănescu. Urmează a doua întrebare : putea rezista acolo două săptămîni, fără ca cineva să-i aducă apă şi mîncare ?

— Dar cum să comunice cu el ? Magaziile sînt închise ermetic, cu mare străşnicie. În marş nu se desfac decît trombele...

— Aha ! Trombele ? s-a bucurat Ştefănescu. N-ar strica să le cercetăm un pic... Dar înainte de asta, întrebarea a treia : Mărculescu n-a ieşit nici o clipă din magazie, deci n-a putut el să arunce parîma la elice. Cine a aruncat-o ? Concluzia se impune de la sine : la toate trei întrebările, răspunsul e că Mărculescu nu putea acţiona fără un complice aflat printre oamenii bordului !

Comandantul şi-a dres glasul, neştiind ce să răspundă. Părerea lui, că nimeni din echipaj nu poate fi amestecat în această afacere, era definitiv răsturnată. Eu ascultam uimit felul cum judeca Ştefănescu şi nu găseam nici un cusur raţionamentelor lui. Unde-i Mateianu mă gîndeam, să ia şi el o mică lecţie...

— Haideţi să controlăm trombele, a hotărît căpitanul Jianu. Georgică, vii să ne dai o mînă de ajutor ?

Am verificat fiecare trombă în parte și n-am găsit nimic suspect ; numai la tromba a doua din tribord, mi-am dat seama că sita de protecţie, aflată în interior, se mișcă de la locul ei.

— Asta-i ! a zis triumfător Ştefănescu, rezemîndu-se de pîlnia uriaşă de metal. Pe aici îi trimitea mîncare şi apă... Rămîne să vedem cine-i acela...

— Staţi așa ! am șoptit eu simţind un fior rece prin șira spinării. Poziţia asta îmi aminteşte... Da ! Cred că e Cerbu, timonierul. De cînd am plecat din port, în fiecare dimineață îl vedeam aici, chiar în locul acesta. Fuma și se uita la soare, banditul...

— Nu putem fi siguri, tovarăşe Georgică, m-a domolit Ştefănescu. E drept că şi eu am observat ceva suspect la Cerbu, dar de la presupuneri pînă la convingerea deplină e o bucăţică de drum. Cerbu e timonier...

— Da, în cartul „zero-patru“, a completat comandantul. În cartul de la miezul nopţii, cartul cîinelui, cum îi spuneau marinarii cei vechi.

— Ei bine, o să ne gîndim la o posibilitate de a afla adevărul. Deocamdată, să ne vedem în larg...

— Sîntem gata de manevră, a strigat secundul de sus, de pe puntea de comandă.

— Bine, vin imediat, a răspuns Jianu cu ochi strălucitori de mîndrie şi a pornit sprinten spre comandă.

XIII

Din nou în larg. O reprezentaţie cu tîlc. Cartul de la miezul nopţii. Unde naiba am nimerit cu nava? „Mergeţi şi arestaţi-l!“

În clipa cînd secundul mi-a ordonat să desfac legăturile de la pupa am simţit o adevărată emoţie : plecam, în sfîrșit, din acest port unde într-o singură zi se petrecuseră atîtea întîmplări ! Am desfăcut parîmele cele groase așa de bucuros, încît mi se părea că mînuiesc nişte sforicele ! E drept că-mi aminteam de fata blondă din bar și-mi părea rău că n-am apucat să schimb cu ea măcar cîteva cuvinte. Cine ştie cînd voi mai trece prin locurile astea ? În cîteva zile aveam s-o uit, şi-apoi pe strada mea din Constanța locuiesc cel puţin zece fete tot așa de frumoase... Dar parcă marinarul are timp de ele ? În scurtele răgazuri cît poposeşti în port, abia dacă ai vreme s-arunci cîte-o privire; pe urmă iarăşi marea vicleană te subjugă, te dărui ei, şi numai în serile cu lună, cînd briza pare cîntec, îţi zboară gîndul spre ţărm...

— Două ore? a strigat Stamate de undeva, dinspre prova. Păi dacă adăugăm o milă la fiecare oră, într-o zi şi-o noapte luăm înapoi ce-am pierdut.

Am auzit murmure de aprobare. Se încinsese iarăşi pe punte taifasul tradiţional după plecare.

— Şi parcă „Cosînzeana“ noastră merge mai bine cu regulatorul cel nou, pe cuvînt de cinste! a adăugat mecanicul al doilea.

M-am apropiat de ei. După peripeţiile zilei, oamenii se bucurau de liniştea şi monotonia care-i înconjura; portul rămăsese mult în urmă, iar luminile şalupei care ducea pilotul înapoi în port abia se mai vedeau. Era aproape miezul nopţii. Cineva a căscat prelung, cîţiva inşi au rîs recunoscînd că într-adevăr le e somn şi în cîteva clipe au dispărut cu toţii în cabine. Tocmai cînd voiam şi eu să le urmez pilda, Ştefănescu mi-a făcut un semn tainic cu capul, să nu mă grăbesc. L-a chemat şi pe nostrom, care făcea un ultim control al punţii înainte de culcare.

— Dacă nu picaţi de somn, vă pot oferi o mică reprezentaţie teatrală, ne-a spus ziaristul în şoaptă. În patru ore e foarte probabil să punem mîna pe complicele lui Carol Mărculescu.

— Cum aşa ? am întrebat cu mirare. Pentru asta e necesară o piesă de teatru ?

— N-am avut altă cale, a spus cu tîlc Ştefănescu. Autorii piesei sîntem noi : tovarăşul Pavel şi cu mine. Iar primul act s-a şi consumat. Vreţi să vă spun cum vine ?

— Mai e vorbă !

— Atunci iată, pe scurt, cum s-au petrecut lucrurile...

...Îndată după plecarea navei, comandantul chemase pe toţi timonierii şi ţinuse să le precizeze : M-am uitat adineauri pe hartă ; drumul nostru trece chiar prin nordul unui poligon, după cum mi s-a atras atenţia în port, unde fac exerciţii nave militare. E de ajuns să greşeşti cîteva grade mai la sud, că te şi trezeşti cu navele de patrulare, venind să-ţi ceară socoteală : ce-ai căutat în zona lor ? Aşa că, încordaţi-vă atenţia. Asta în special pentru Cerbu care va fi de cart la noapte, după ora zero.

— Cam așa s-au petrecut lucrurile, a încheiat Ștefănescu cu un zîmbet. Dacă Cerbu e într-adevăr complicele lui Mărculescu, atunci o să caute cu tot dinadinsul întîlnirea cu navele, drept pretext ca să se salveze, el și cu amicul din infirmerie. Va încerca, probabil, să dea semnale luminoase...

— Bine ticluit, am exclamat eu cu admirație.

— Dar poligonul acela există într-adevăr ? a întrebat îngrijorat nostromul.

— Dacă există ? Vorba comandantului : nu-i nevoie de nici un poligon. Și-apoi cine ar avea interesul să se trezească sub reflectoarele canonierelor ?

— Da, da... Piesa dumneavoastră face banii, a spus nostromul pe gînduri. Numai să reușească... Să vedem deznodămîntul...

— Mă duc la culcare, a spus Ștefănescu. Dacă vin și eu, s-ar putea ca amicul să se sperie și să-mi rateze piesa. Noapte bună !

— Noapte bună ! am răspuns, apoi m-am întors spre nea Mantu : Haidem sus, în comandă, să ne găsească Cerbu acolo. Așa n-o să bănuiască nimica...

Tovarășul Jianu stătea la locul lui obișnuit, pe scaunul înalt din dreapta timonierului. Strîngea țigaretul de cireș între dinţi şi se uita mereu la ceas. Pavel era şi el în comandă. Căuta să pară liniştit, dar i se citea pe faţă nerăbdarea...

Cînd limbile cronometrului montat pe peretele din faţă al comenzii s-au suprapus în dreptul cifrei 12 a apărut şi Cerbu, punctual şi semeţ, să-şi ia cartul în primire. Celălalt timonier i-a spus ce drum compas trebuie să ţină, l-a făcut atent că vîntul bate dinspre prova tribord şi că nava „trage“ spre stînga, i-a dorit „cart bun“ şi a plecat la culcare.

— Mă duc şi eu să mă-ntind niţel, a hotărît comandantul. E mare bună, avem vizibilitate excelentă... Grijă multă la cele ce v-am spus. Dacă intervine ceva, anunţaţi-mă.

A intrat în cabina învecinată, iar eu şi cu nostromul ne-am continuat partida de şah întreruptă. După vreo jumătate de oră am tresărit, auzind glasul secundului :

— Cerbule, ce-i cu tine ? Vezi că te abaţi de la drum ?!

— Vîntul, tovarăşe Pavel. Ne derivează mereu. Cred că am lucrat cu unghiuri prea mici de cîrmă.

— Bine, fii mai atent.

Secundul a continuat să moţăie pe scaunul din faţa compasului giroscopic. După altă jumătate de oră, și-a luat în tăcere sextantul și a ieșit pe pasarelă. Am privit în urma lui, apoi eu și nostromul ne-am uitat cu înțeles unul la altul. Deznodămîntul se apropia...

Pavel a revenit la comandă cu un aer foarte firesc. A pus sextantul la locul lui, în cutia lăcuită, căptușită cu catifea albastră, și a intrat în camera hărților să calculeze punctul navei. Calculul ăsta e o treabă cu care ofițerul de cart se îndeletnicește destul de des în timpul marșului ca să vadă dacă poziția reală a navei, socotită în raport cu aștrii, corespunde cu punctul de pe hartă unde trebuia să ajungă nava la o anumită oră. Așa se corectează abaterile de la drum pe care le dau curenții, vîntul și erorile timonierului. Tocmai de aceea Cerbu nu vedea nimic suspect în mișcările secundului, ci continua să-și îndeplinească liniștit serviciul la timonă; auzeam în răstimpuri bîzîitul servomotoarelor electrice care transmiteau la cîrmă comenzile date prin rotirea timonei. Dar iată-l pe Pavel ieșind agitat din camera hărților :

— Dă-te la o parte, dă-mi mie timona, i-a spus lui Cerbu și a început să execute manevrele necesare pentru aducerea navei la cursul ei.

— Unde naiba am nimerit cu nava? Treziţi-l pe comandant.

Nostromul s-a îndreptat repede spre careul comandantului, dar Jianu auzind soneria telegrafului ieşise deja şi se oprise în uşă :

— Ce-i, tovarăşe Pavel?

— Am făcut punctul navei şi l-am pus pe hartă. Sîntem în raionul interzis din sud. Iar colo, în tribord, se văd nişte lumini. Am impresia că sînt nave militare, judecînd după viteză...

— Cum aşa? s-a mirat comandantul. Ai calculat bine? Să nu fie vreo eroare... Ia dă-mi şi mie sextantul...

În alte împrejurări, neîncrederea comandantului în calculele ofiţerului secund ar fi însemnat o adevărată insultă, un lucru de necrezut. Dar... vorba lui Ştefănescu, aşa era piesa. Nervii lui Cerbu trebuiau puşi cît mai mult la încercare.

Fără să se grăbească, Jianu a luat sextantul şi cronometrul şi a ieşit pe pasarelă. Eu şi cu nostromul am lăsat baltă partida de şah, doar începuse ultimul act al reprezentaţiei.

Profitînd de învălmăşeală, Cerbu a ieşit în fugă din comandă. Secundul a zîmbit cu înţeles, iar nostromul a clătinat din cap şi a mormăit o înjurătură lungă.

— Dar unde-i Cerbu ? a întrebat Jianu intrînd în comandă. Nu cumva s-o fi dus să dea semnale navelor de colo ? Ia haideţi pîn-afară, la tribord !

Am ieşit cu toţii. De pe pasarelă, apa abia se ghicea, întinzîndu-se sub noi ca o prăpastie neagră. Am privit cu atenţie de-a lungul bordajului. Toate iublourile erau întunecate. Deodată am văzut ţîşnind o rază de lumină care scotea din beznă crestele mate ale valurilor. Raza s-a stins şi a strălucit din nou mai scurt, pe urmă iar s-a stins, ca după o clipă să se reaprindă...

— Cere ajutor în alfabetul morse, a şoptit secundul.

— E în club, a adăugat nostromul. Acolo nu stă nimeni la ora asta...

— Mergeţi şi arestaţi-l pe Cerbu, a ordonat cu gravitate căpitanul Jianu. Şi să-l aduceţi sus, la judecată. Tovarăşe Pavel, să se prezinte cartul următor !

XIV

Ascultăm o poveste tristă şi urîtă. Asa a ajuns pachetul lui nea Relu la bord. O să sosim la vreme!

— Ia spune, tîlharule, cum ai ajuns trădător ? a strigat căpitanul Jianu cu ochii scînteind.

Cerbu stătea în picioare, între mine şi nostrom. Stătea adus de spate, cu umerii căzuţi, cu privirea aţintită-n jos şi răsufla greu. Cînd am intrat peste el, în club, şi cînd nostromul i-a strigat să stingă lanterna, şi-a dat seama că orice speranţă e pierdută şi că „ultima şansă“ îi scapă printre degete. Poate de teamă, poate dîndu-şi seama că nu are sorţi de scăpare, nu ne-a opus nici o rezistenţă ; a stins lanterna de semnalizare şi i-a întins-o nostromului cu gesturi moi, neprecise, ca de somnambul. Urcase scările ca-n vis, tăcut şi parcă ameţit. Cînd a auzit glasul care-l acuza, pătrunzător şi aspru, a tresărit, ca lovit de bici, a încercat să ridice privirea rătăcită, şi întîlnind ochii necruţători ai comandantului a coborît fruntea. Părea că abia acum îşi dă seama cu adevărat de starea lui : un trădător prins asupra faptului, un complice al duşmanului, devenind prin aceasta el însuşi un duşman.

— Răspunde, nemernicule, cum ?

Cerbu a înghiţit în sec şi a zis cu glas sufocat :

— Eu, tovarăşe comandant...

— Nu sînt tovarăş cu trădătorii. Şi nu ştiu ce mă opreşte să te azvîrl peste bord, chiar în clipa asta, să curăţ vaporul de un om care nu merită numele de om, de unul care nu-i demn să mănînce pîinea frămîntată de mîini cinstite...

Cerbu tăcea.

— De ce-ai abătut nava de la drum ?

Iarăşi tăcere. Comandantul fierbea de furie. Şi-a scos ţigaretul lui vechi, l-a dus la gură şi în clipa următoare am auzit o mică trosnitură. A aruncat cît colo ţigaretul spart şi a zis încet, adresîndu-se lui

Ştefănescu care apăruse fără veste în comandă.

— Tace banditul. Uite în cine am avut încredere ! Puteam să jur că-i omul cel mai cinstit de pe faţa pămîntului. Pe cînd el... şi-a trădat tovarăşii, şi-a trădat ţara, intrînd în slujba duşmanilor. Hai, spune, cum ai ajuns atît de jos ?

Cerbu a tras aer cu gura deschisă, ca un peşte abia scos din apă. A înghiţit în sec. Cred că i se uscase gîtlejul, fiindcă am auzit un fel de cloncănit. A zis apoi cu glas spart, umil, de parcă nu era cel al lui Cerbu de odinioară, care-i lua în bătaie de joc şi pe marinarii mai bătrîni :

— Oameni buni, sînt vinovat. Eu, în tinereţea mea, m-am ocupat cu treburi necinstite... Cu contrabandă. Cînd erau gata să pună mîna pe mine, am ucis un om.

Am ascultat în seara aceea, acolo în comandă, mărturisirea lui Cerbu. Am ascultat o tristă şi urîtă poveste, cu fapte petrecute de mult, înainte de război. Cerbu şi Carol Mărculescu trăiau într-un mic port dunărean. După cele săvîrşite, Cerbu fusese nevoit să fugă din oraşul acela de pe ţărmul Dunării. Se stabilise apoi la Constanţa, cîtva timp a lucrat prin port şi, după război, a ajuns marinar de cursă lungă. Își ascunsese bine trecutul; niciodată nu-l supărase nimeni cu ceva. A trăit așa, pînă la ambarcarea pe nava „Cosînzeana".

Ascultam tăcuţi vorbele acestui om pe care-l socotisem tovarăş, membru al familiei noastre marinăreşti. Vorbea răguşit şi, în răstimpuri, își trecea palma peste fruntea şiroind de sudoare. Părul rar și galben, pe care și-l pieptăna totdeauna cu mare grijă, îi atîrna acum peste frunte, în şuviţe subţiri şi umede. Privirea-i rătăcea prin colţurile comenzii sau rămînea pironită în ceafa lui Mihu, care-i luase locul la timonă. N-avea curaj să se uite în ochii noştri. Ce curaj să mai aibă un ticălos ca dînsul?

— ...Cînd am fost transferat pe „Cosînzeana" a apărut Carol Mărculescu, a urmat Cerbu oftînd adînc. Spunea că mă urmărește de săptămîni de-a rîndul, că are nevoie de ajutorul meu. Mi-a vorbit despre operaţia „Colos". Primise misiunea să împiedice sosirea exponatelor romînești la tîrgul internațional și, mai mult decît atît, trebuia să producă navei avarii, într-un cuvînt s-o compromită, vrînd desigur să demonstreze prin aceasta că ea nu este o realizare de înalt nivel tehnic.

— Cum ai îndrăznit să te gîndești măcar la asta? l-a întrebat mînios Jianu. Ştiai că blestemata asta de operaţie „Colos“ loveşte în interesele ţării? Ştiai sau nu știai?

— La început n-am vrut să accept, s-a dezvinovăţit cu umilinţă Cerbu. Dar Mărculescu mi-a spus că martorii crimei mai trăiesc şi că nu le-ar fi greu să-mi dea de urme, dacă ar afla unde şi sub ce nume mă ascund. „Soarta ta o am aici“, spunea el arătîndu-şi unghia degetului mic. Știam că nu glumeşte; avea o misiune precisă şi era în stare să facă orice ca s-o îndeplinească... A vrut să-mi dea o mină cu explozie întîrziată, ca s-o aşez în magazie, printre exponate. L-am refuzat, spunîndu-i că sînt suspectat şi că mina ar fi descoperită imediat. Şi apoi, îmi risc viaţa... „Nu fi prost, mi-a răspuns el. Mina nu va arunca nava în aer, ci doar o să-i provoace o avarie să rămînă în larg, apoi cînd o s-o repare, mai facem una și așa mai departe, că prea se mîndresc cu „Cosînzeana“ lor. Garantez reușita „sută la sută“. I-am răspuns din nou că mi-e imposibil să fac ce-mi cere. „Atunci vom lucra împreună, mi-a zis. În seara plecării să laşi o parîmă peste bord.

Vin să călătoresc cu tine. Voi avea grijă să mă ascund bine şi să-mi dai de mîncare pe drum. Dacă nici asta nu vrei să faci, ţine minte : la întoarcere, îndată ce pui piciorul pe uscat, o să te aştepte cîţiva inşi în uniformă şi-o maşinuţă bine închisă..." Am făcut ce mi-a cerut. În seara plecării a urcat la bord, a pus mîna sub sondă, iar cînd a sosit ultimul transport, în învălmăşeală l-am dus în magazia de la pupa. Aşa a pătruns Carol Mărculescu la bord. Mai departe ştiţi cum a fost. Comunicam cu el prin tromba de aerisire, pe acolo-i aduceam mîncare, noaptea, după ce ieşeam din cart. El m-a îndemnat să arunc parîma la elice, un incident care nu bătea la ochi...

— Cîine ! a scrîşnit căpitanul Jianu. Şi focul din magazie ?

— Nu l-am pus eu, n-am nici o vină în asta, a şoptit repede Cerbu.

— Da ? N-ai nici o vină ? a intervenit domol Ştefănescu. Nici în defectarea motorului ? Atunci cine-i vinovat ? Cine l-a ajutat pe banditul celălalt să ajungă la navă ?

— Îmi recunosc greşeala, a şoptit iarăşi Cerbu. Ştiu că merit...

— Ai să primeşti ce meriţi, nu te teme ! l-a întrerupt Ştefănescu cu glasul înăsprit deodată.

— Pentru un moment, a adăugat Jianu, o să-ţi iei locul lîngă complicele tău. Iar dacă eşti prea nervos, se mai găsesc parîme pe vaporul ăsta...

— Nu-i nevoie să mă legaţi. Într-un fel sînt bucuros că s-a sfîrşit aşa. N-am cauzat rău nimănui, iar „Cosînzeana“ va ajunge la vreme...

— N-ai dreptul să te bucuri de asta, a spus cu tristeţe secundul. Se bucură oamenii cinstiţi, adevăraţii oameni. Tu, Cerbule, nu te mai numeri printre ei.

Comandantul şi-a aprins o ţigară şi s-a întors spre secund :

— Luaţi-l de aici. Să nu-l mai văd pînă sosim în ţară !

Nostromul a făcut un semn cu capul : „Haide !“ Cerbu s-a întors ca un automat şi a pornit în urma lui. Am ieşit şi eu. În urmă am auzit glasul comandantului :

— Am recuperat de-acum din întîrziere. Şi principalul este că „Cosînzeana“ noastră pluteşte şi că nu ne-am făcut de ruşine ; constructorii pot fi mulţumiţi de noi ! O să sosim la vreme !

XV

„Ştiţi şi singuri ce aveţi de făcut..."

Aşa s-a desfăşurat prima călătorie a navei „Cosînzeana". E de prisos să adaug că transportul a ajuns cu bine la destinaţie, eu însumi, împreună cu alţi tovarăşi de pe navă, am dat o mînă de ajutor la instalarea exponatelor în pavilionul pe care scria cu litere uriaşe de neon : RO-MANIA".

După ce-am făcut plinul de apă şi carburanţi, iar nea Arvinte şi-a reîntregit rezervele de cutii, borcane şi sticle, din cambuză, am pornit din nou spre ţară. Întoarcerea s-a desfăşurat în deplină linişte. Ştefănescu şi noi toţi au făcut plajă după placul inimii, pe cînd „Cosînzeana" se apropia tot mai mult de țărmul drag al patriei...

La proces a luat parte tot echipajul: atît Carol Mărculescu, cît şi unealta lui, Cerbu, şi-au luat răsplata pe măsura faptelor lor. Fiecare om din echipaj a avut de învăţat din întîmplările acestei călătorii, iar cînd comandantul îi instruieşte pe noii veniţi la bord, cînd le dă sfaturi cum să se poarte prin porturile străine sau cînd vorbeşte despre vigilenţă, negreşit aduce vorba despre operațiunea „Colos". În acele seri nu se culcă nimeni pe navă; stăm la sfat pînă după miezul nopţii, depănînd întîmplările pe care vi le-am povestit aici.

Cu locotenentul major de securitate Ştefănescu mă întîlnesc din cînd în cînd, la întoarcerea din larg. El mă recunoaște de departe, se opreşte şi dă mîna cu mine, întrebîndu-mă cum o mai duc cu navigaţia şi dacă am ceva nou de povestit în materie de aventuri. Odată l-am întrebat dacă nu vrea să mai facă un drum cu nava noastră. El a zîmbit şi-a ridicat din umeri:

— De ce? Nu mai e nevoie. Ştiţi şi singuri ce aveţi de făcut!

CUPRINS

Pag.

I. Cum se ţine un jurnal. Despre mine şi despre nava „Cosînzeana". Nea Relu e curios. Vine comisia cu vestea plecării. 5
II. Încerc reţeta nostromului. Nea Relu apare din nou. O rugăminte ciudată. Omul pare bine informat. „Nu scapi aşa uşor !" 29
III. Ridicăm ancora. Ziaristul s-a ţinut de cuvînt. Descoperirea nostromului. Îmi amintesc ce ne-a spus preşedintele. 47
IV. Cîte ceva despre comandant. „Vaporaşul ăsta e romînesc !" Mai povestesc de două ori despre nea Relu. „Cosînzeana", nava mea din vis, e ţinta uneltirilor duşmane ! 71
V. Zile obişnuite. Vine vremea rea, iar nostromul tună şi fulgeră. Ştefănescu pune întrebări ciudate. Care-i adevărul ? 89
VI. Se arată iarăşi mîna duşmanului. O noapte grea. Eu şi cu Stamate devenim scafandri. Peste o oră acostăm ! 105

Pag

VII. Gînduri la sosirea în port. Descărcarea merge repede. Bucuria nostromului e scurtă. Incendiu la bord ! Ştefănescu îşi spune părerea. 124
VIII. Coborîm pe ţărm. „Avem mulţi prieteni !" Un necunoscut ne spune o poveste uluitoare. Operaţiunea „Colos". Nu-i timp de pierdut ! 138
IX. Faţă-n faţă cu duşmanii. „O.K., e rîndul dumitale !". Sosim la bordul „Cosînzenei". 154
X. Dăm ochi cu comandantul. Mateianu vede agenţi secreţi acolo unde nu sînt. Ordinul căpitanului Jianu. Ce se întîmplă cu ziaristul ? 157
XI. Pasagerul clandestin iese la iveală. Pericol la motoare ! „De unde aţi luat revolverul ?" Aşteptăm părerea şefului mecanic. 165
XII. Găsirea soluţiei. În luptă cu secundele. Dialog cu „pasagerul clandestin". Trei întrebări şi un singur răspuns. Controlăm trombele. 174
XIII. Din nou în larg. O reprezentaţie cu tîlc. Cartul de la miezul nopţii. Unde naiba am nimerit cu nava ? „Mergeţi şi arestaţi-l !" 187
XIV. Ascultăm o poveste tristă şi urîtă. Aşa a ajuns pachetul lui nea Relu la bord. O să sosim la vreme ! 195
XV. „Ştiţi şi singuri ce aveţi de făcut..." 204

Redactor responsabil : E. GROZEA
Tehnoredactor : GH. CUCOŞ

Dat la cules 21.10.64. Bun de tipar 03.12.64. Apărut 1964. Hîrtie semivelină satinată de 64 g/m². Format 760×920/32. Coli editoriale 5.64. Coli de tipar 6½. C.Z. pentru bibliotecile mari şi mici 8R-32.
B360.

Întreprinderea poligrafică „Tiparul“,
Str. Izvor nr. 137, Bucureşti — R.P.R.,
c. 10.093

De același autor :

SUFLET DE MARINAR
— versuri —

Ed. militară 1956

ECHIPAJUL
NAVEI „R-305“
— povestire —

Ed. militară 1961

CATARGE LA ORIZONT
— povestire —

Ed. militară 1963

Lei 3

Cartea Ostașului

ÎN ACEEAȘI COLECȚIE

AU MAI APĂRUT :

THEODOR CONSTANTIN

A doua repriză
povestire

MIHNEA MOISESCU

Tărie
schițe și povestiri

AUREL MIHALE

Hotărîrea
povestire

EUGEN TEODORU

Flăcări pe chei
schițe și povestiri

VOR MAI APĂREA :

LAURENȚIU FULGA

Concertul pentru două viori
nuvelă

ION GRECEA

La cumpăna nopții
schițe și povestiri